

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

INFORMATOR STATYSTYCZNY

miasto
TARNÓW

2013

Kraków 2013

MIĘDZYNARODOWY
ROK STATYSTYKI

Urząd Statystyczny w Krakowie
ul. Kazimierza Wyki 3
31-223 Kraków
Tel. 12 4156011, fax. 12 3610191
e-mail: sekretariatuskrk@stat.gov.pl

Opracowanie publikacji

Oddział w Tarnowie

Autorzy opracowania

Lucyna Cuber, Anna Gubernat, Sebastian Hebda,
Marta Jurczak, Danuta Kalista, Danuta Krystek,
Elżbieta Niemiec, Anna Seweryn, Anna Siadek,
Małgorzata Szopa, Jadwiga Szponder

pod kierunkiem

Krzysztofa Pawlaczka

**Skład komputerowy,
wykresy, mapy, zdjęcie**

Elżbieta Niemiec

Tłumaczenie

Małopolski Ośrodek Badań Regionalnych

Projekt okładki

Mikołaj Karklissyjski

ISSN 2082-4076

Przy publikowaniu danych prosimy o podanie źródła

Publikacja dostępna w Internecie <http://www.stat.gov.pl/krak>

Szanowni Czytelnicy,

Przekazujemy Państwu kolejną edycję opracowania „Informator statystyczny – miasto Tarnów”. Podobnie jak w roku poprzednim wydanie jest przygotowane w wersji elektronicznej i dostępne tylko w Internecie.

Opracowanie składa się z części opisowej i tabelarycznej oraz uwag metodycznych zawierających definicje podstawowych pojęć.

W części opisowej przedstawiono sytuację społeczno-gospodarczą ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień demograficznych, lokalnego rynku pracy, podmiotów gospodarki narodowej, usług społecznych, sytuacji mieszkaniowej oraz dochodów i wydatków budżetu miasta. Zawarte w Informatorze dane pozwalają na ocenę zmian, jakie zaszły w strukturze i dynamice procesów społeczno-gospodarczych w Tarnowie w ciągu ostatnich lat. Zaprezentowano także podstawowe informacje i wskaźniki charakteryzujące Tarnów na tle wybranych porównywalnych miast na prawach powiatu w Polsce.

Wyznaczono aktualny obszar wpływu miasta na gminy powiatu tarnowskiego oraz zamieszczono analizę procesu suburbanizacji w Tarnowie i gminach pełniących wobec miasta uzupełniające funkcje mieszkaniowe oraz gospodarcze. Konsekwencje przemieszczania się funkcji miejskich na tereny przyległych gmin przedstawiono za pomocą wskaźników dla lat poprzednich.

Mam nadzieję, że opracowanie będzie stanowiło użyteczne uzupełnienie informacji o Tarnowie i okaże się pomocne dla władz samorządowych, a także osób i instytucji zainteresowanych rozwojem Tarnowa.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbiak

Kraków, wrzesień 2013 r.

Dear Readers,

We present you the next edition of the elaboration entitled Statistical Guidebook – City of Tarnów. Similarly to the previous edition, this one has been prepared in electronic form and available only on the Internet.

The elaboration consists of a descriptive and a tabular part as well as of general notes including main definitions.

The descriptive part presents the socio-economic situation of Tarnów with the special consideration of demographic issues, labour market, entities of the national economy, social services, housing as well as revenue and expenditure of the city budget. The data included in Guidebook enable to evaluate changes which have occurred in structure and dynamics of socio-economic processes during last years. Moreover, basic information and indicators characterising Tarnów in comparison to other selected Polish cities with powiat status which are similar to Tarnów are also presented.

The current area of the influence of the city on tarnowski powiat gminas is demarcated and analysis of suburbanization in Tarnów and its neighbouring gminas which perform supplementary housing and economic roles towards the city are stated. Consequences of relocating of urban functions to contiguous gminas are presented with indicators for previous years.

I hope that the elaboration will provide useful and complementary information on Tarnów and become helpful for self-government authorities as well as for persons and institutions interested in development of Tarnów.

Director
of the Statistical Office in Kraków

Krzysztof Jakóbiak, Ph.D.

Kraków, September 2013

Spis treści

	Str.
Przedmowa	3
Ważniejsze skróty	13
Objaśnienia znaków umownych	13
Uwagi ogólne	14
Uwagi metodyczne	17
Podstawowe tendencje	23
Sytuacja demograficzna	30
Rynek pracy	37
Pracujący	37
Zatrudnienie	38
Poszkodowani w wypadkach przy pracy	40
Bezrobocie rejestrowane	41
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	46
Wynagrodzenia	46
Emerytury i renty	48
Infrastruktura socjalna	49
Edukacja	49
Ochrona zdrowia	52
Pomoc społeczna	53
Świadczenia rodzinne	54
Kultura	56
Turystyka	57
Infrastruktura komunalna	58
Handel	60
Budownictwo mieszkaniowe	61
Ochrona środowiska	63
Przemysł	68
Dochody i wydatki budżetu miasta	70
Dochody budżetu	70
Wydatki budżetu	71
Wynik finansowy	74
Podmioty gospodarki narodowej	75
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane	78
Miasto Tarnów na tle innych miast na prawach powiatu	80
Suburbanizacja gmin powiatu tarnowskiego	84

	Nr	Str.
Tablica w tekście		
Lokaty miasta Tarnowa i Nowego Sącza w grupie miast na prawach powiatu według wybranych wskaźników w 2012 r.	x	83
Tablice		
Tarnów na tle woj. małopolskiego w 2012 r.	1	95
Wybrane dane o Tarnowie	2	99
Działalność Urzędu Miasta Tarnowa w 2012 r.	3	115
Tarnów na tle innych miast w 2012 r.	4	118
Spis wykresów		
Ludność Tarnowa	1	30
Ludność Tarnowa według grup wieku	2	31
Małżeństwa i rozwody w Tarnowie	3	33
Urodzenia i zgony w Tarnowie	4	34
Wybrane wskaźniki demograficzne na 1 tys. ludności w 2012 r.	5	35
Zameldowania i wymeldowania w Tarnowie	6	35
Pracujący w Tarnowie	7	37
Struktura pracujących w Tarnowie według sektorów ekonomicznych w 2012 r.	8	38
Struktura zatrudnienia w Tarnowie według sektorów własności i sektorów ekonomicznych w 2012 r.	9	39
Poszkodowani w wypadkach przy pracy i liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w Tarnowie	10	40
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie	11	41
Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie	12	41
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według wieku	13	42
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według wykształcenia	14	43
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy	15	44
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według stażu pracy	16	45
Liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy	17	45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie	18	46
Odchylenie przeciętnej płacy w wybranych sekcjach PKD od średniej płacy w Tarnowie w 2012 r.	19	47
Średniomiesięczny przychód uzyskiwany z tytułu emerytury lub renty	20	48
Dzieci w przedszkolach w wieku 3-6 lat w Tarnowie na 100 dzieci w tym wieku	21	49

	Nr	Str.
Liczba uczniów w szkołach podstawowych w Tarnowie	22	50
Struktura uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w Tarnowie według typów szkół	23	50
Miejsca i dzieci przebywające w żłobkach w ciągu roku w Tarnowie na 100 dzieci w wieku 0-2 lat	24	52
Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	25	53
Struktura świadczeń rodzinnych w Tarnowie w 2012 r.	26	54
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w Tarnowie	27	55
Widzowie w kinach, zwiedzający muzea oraz czytelnicy w Tarnowie na 1 tys. mieszkańców	28	57
Turystyczne obiekty noclegowe w Tarnowie według rodzajów obiektów	29	57
Korzystający z noclegów i udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych w Tarnowie	30	58
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie	31	59
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w 2012 r.	32	59
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2012 r.	33	60
Mieszkania oddane do użytkowania w Tarnowie	34	61
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa w 2012 r.	35	61
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie	36	62
Mieszkania oddane do użytkowania i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2012 r.	37	63
Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie	38	64
Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie	39	64
Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych do wód lub ziemi w Tarnowie w 2012 r.	40	66
Struktura odpadów wytworzonych w Tarnowie	41	67
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	42	67
Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca	43	69
Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2012 r.	44	70
Udział wybranych podatków w dochodach własnych Tarnowa	45	71
Środki unijne w dochodach miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca	46	71

	Nr	Str.
Dynamika wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu	47	72
Dynamika wybranych wydatków Tarnowa według działów	48	74
Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2012 r.	49	74
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w Rejestrze REGON w Tarnowie	50	75
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności	51	76
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2012 r.	52	76
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju prowadzonej działalności	53	77
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie w 2012 r.	54	78
Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2005 r.	55	79
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2012 r. (Tarnów i Bielsko-Biała) ...	56	81
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2012 r. (Tarnów i Nowy Sącz)	57	82
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2012 r. (Tarnów i Chełm)	58	82
Ludność gmin graniczących z Tarnowem	59	86
Saldo migracji stałej w gminach graniczących z Tarnowem	60	87
Mediana wieku w gminach graniczących z Tarnowem	61	88
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w gminach graniczących z Tarnowem	62	89
Mieszkania oddane do użytkowania w gminach graniczących z Tarnowem	63	90
Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem	64	91
Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem ...	65	92
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem	66	93
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem.....	67	94
Spis map		
Strefa podmiejska Tarnowa	1	84

Contents

	<u>Page</u>
<i>Preface</i>	4
<i>Major abbreviations</i>	13
<i>Symbols</i>	13
<i>General notes</i>	14
<i>Methodological notes</i>	17
<i>Main tendencies</i>	23
<i>Demographic situation</i>	30
<i>Labour market</i>	37
<i>Employed persons</i>	37
<i>Paid employment</i>	38
<i>Persons injured in accidents at work</i>	40
<i>Registered unemployment</i>	41
<i>Wages and salaries and social benefits</i>	46
<i>Wages and salaries</i>	46
<i>Retirement pays and pensions</i>	48
<i>Social infrastructure</i>	49
<i>Education</i>	49
<i>Health care</i>	52
<i>Social welfare</i>	53
<i>Family benefits</i>	54
<i>Culture</i>	56
<i>Tourism</i>	57
<i>Municipal infrastructure</i>	58
<i>Trade</i>	60
<i>Dwelling construction</i>	61
<i>Environmental protection</i>	63
<i>Industry</i>	68
<i>Revenue and expenditure of the city budget</i>	70
<i>Budget revenue</i>	70
<i>Budget expenditure</i>	71
<i>Financial result</i>	74
<i>Entities of the national economy</i>	75
<i>Newly registered and deregistered entities</i>	78
<i>City of Tarnów against a background of other cities with powiat status</i>	80
<i>Suburbanization of gminas of tarnowski powiat</i>	84

Table in text	No.	Page
<i>Positions of Tarnów and Nowy Sącz in group of cities with powiat status by selected indicators in 2012</i>	x	83
Tables		
<i>Tarnów and the Małopolskie voivodship in 2012</i>	1	95
<i>Selected data on Tarnów</i>	2	99
<i>Activity of the Municipality of Tarnów in 2012</i>	3	115
<i>Tarnów and other cities in 2012</i>	4	118
List of graphs		
<i>Population of Tarnów</i>	1	30
<i>Population of Tarnów by age groups</i>	2	31
<i>Marriages and divorces in Tarnów</i>	3	33
<i>Births and deaths in Tarnów</i>	4	34
<i>Selected demographic indicators per 1 thous. population in 2012</i>	5	35
<i>Registrations and de-registrations in Tarnów</i>	6	35
<i>Employed persons in Tarnów</i>	7	37
<i>Structure of employed persons in Tarnów by economic sectors in 2012</i>	8	38
<i>Structure of paid employment in Tarnów by ownership sectors and economic sectors in 2012</i>	9	39
<i>Persons injured in accidents at work and number of days of inability to work per 1 person injured in Tarnów</i>	10	40
<i>Registered unemployed persons in Tarnów</i>	11	41
<i>Registered unemployment rate in Tarnów</i>	12	41
<i>Structure of unemployed persons in Tarnów by age</i>	13	42
<i>Structure of unemployed persons in Tarnów by education</i>	14	43
<i>Structure of unemployed persons by duration of unemployment</i>	15	44
<i>Registered unemployed persons in Tarnów by work seniority</i>	16	45
<i>Number of unemployed persons per 1 job offer</i>	17	45
<i>Average monthly wages and salaries</i>	18	46
<i>Deviation of average pay in selected NACE sections from the average pay in Tarnów in 2012</i>	19	47
<i>Average monthly income gained from retirement pay or pension</i>	20	48
<i>Children in nursery schools aged 3-6 in Tarnów per 100 children at this age</i>	21	49

	No.	Page
<i>Number of pupils in primary schools in Tarnów</i>	22	50
<i>Structure of students in upper secondary schools for youth in Tarnów by type of schools</i>	23	50
<i>Places and children staying in nurseries during the year in Tarnów per 100 children aged 0-2</i>	24	52
<i>Share of beneficiaries of community social welfare in total population</i>	25	53
<i>Structure of family benefits in Tarnów in 2012</i>	26	54
<i>Share of children up to the age of 17, for whom parents received family benefit in total number of children at this age in Tarnów</i>	27	55
<i>Audience in cinemas, museum visitors and borrowers in Tarnów per 1 thous. residents</i>	28	57
<i>Tourist accommodation establishments in Tarnów by type</i>	29	57
<i>Tourists accommodated and overnight stays in tourist accommodation establishments in Tarnów</i>	30	58
<i>Consumption of water and gas per capita in Tarnów</i>	31	59
<i>Consumption of water and gas per capita in 2012</i>	32	59
<i>Consumption of electricity per capita in 2012</i>	33	60
<i>Dwellings completed in Tarnów</i>	34	61
<i>Structure of dwellings completed by forms of construction in 2012</i>	35	61
<i>Average usable floor space of dwelling completed in Tarnów</i>	36	62
<i>Dwellings completed and average usable floor space of dwelling completed in 2012</i>	37	63
<i>Emission of gaseous pollutants from plants especially noxious in Tarnów</i>	38	64
<i>Emission of particulates from plants especially noxious in Tarnów</i>	39	64
<i>Structure of industrial and municipal waste water discharged into waters or into the ground in Tarnów in 2012</i>	40	66
<i>Structure of generated waste in Tarnów</i>	41	67
<i>Waste from households per capita</i>	42	67
<i>Sold production of industry per capita</i>	43	69
<i>Structure of revenues of cities with powiat status by kind in 2012</i>	44	70
<i>Share of selected taxes in own revenue of Tarnów</i>	45	71
<i>EU funds in revenues of cities with powiat status per capita</i>	46	71

	No.	Page
<i>Dynamics of investment expenditure of cities with powiat status</i>	47	72
<i>Dynamics of selected expenditure of Tarnów by division</i>	48	74
<i>Revenue and expenditure per capita in cities with powiat status in 2012</i>	49	74
<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register in Tarnów</i>	50	75
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population</i>	51	76
<i>Structure of entities of the national economy by legal status in 2012</i>	52	76
<i>Structure of entities of the national economy by kind of conducted activity ...</i>	53	77
<i>Newly registered and de-registered entities by kind of conducted activity in Tarnów in 2012</i>	54	78
<i>Survivorship of entities of the national economy recorded in the REGON register in 2005</i>	55	79
<i>Normalized diagnostic features in 2012 (Tarnów and Bielsko-Biała)</i>	56	81
<i>Normalized diagnostic features in 2012 (Tarnów and Nowy Sącz)</i>	57	82
<i>Normalized diagnostic features in 2012 (Tarnów and Chełm)</i>	58	82
<i>Population of gminas bordering Tarnów</i>	59	86
<i>Permanent net migration in gminas bordering Tarnów</i>	60	87
<i>Median of age in gminas bordering Tarnów</i>	61	88
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population in gminas bordering Tarnów</i>	62	89
<i>Dwellings completed in gminas bordering Tarnów</i>	63	90
<i>CIT and PIT income taxes per capita in gminas bordering Tarnów</i>	64	91
<i>Own revenue per capita in gminas bordering Tarnów</i>	65	92
<i>Share of own revenue in total revenue in gminas bordering Tarnów</i>	66	93
<i>Share of investment expenditure in total expenditure in gminas bordering Tarnów</i>	67	94
List of maps		
<i>Suburban area of Tarnów</i>	1	84

In English: preface and contents

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

µg	= mikrogram
hm ³	= hektometr sześcienny
p. proc.	= punkt procentowy
MOPS	= Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
KSMPS	= Krajowy System Monitoringu Pomocy Społecznej
WIOŚ	= Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska /-/ – zjawisko nie wystąpiło

Kropka (·) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.

Zero (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.

(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.

Znak x – wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy jest niemożliwe lub niecelowe.

Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.

„w tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

UWAGI OGÓLNE

1. Dane dla woj. małopolskiego, powiatów i gmin przedstawiono w podziale administracyjnym według stanu na dzień 31 XII 2012 r.
2. Dane prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z 2007 r.), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.
3. W publikacji zastosowano przyporządkowania sekcji do sektorów ekonomicznych:

Oznaczenie literowe	Nazwa sekcji
I SEKTOR EKONOMICZNY	
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo
II SEKTOR EKONOMICZNY	
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
III SEKTOR EKONOMICZNY	
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
IV SEKTOR EKONOMICZNY	
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
V SEKTOR EKONOMICZNY	
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa

4. Z dniem 1 sierpnia 2012 r. zmienił się sposób identyfikacji szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez osoby fizyczne lub osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego. Dotychczas nadawane tym podmiotom 14-cyfrowe numery identyfikacyjne REGON jednostek lokalnych były zastępowane 9-cyfrowymi numerami jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, co miało wpływ na znaczny wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w sekcji edukacja. Należy podkreślić, że wymieniony wzrost jest związany ze zmianą sposobu identyfikacji szkół i placówek oświatowych w rejestrze REGON, co oznacza, że nie powinien być identyfikowany z utworzeniem nowych szkół i placówek oświatowych.
5. Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności faktycznej według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku - według stanu w dniu 30 VI.
6. Ilekroć mowa o badanych miastach na prawach powiatu zjawisko dotyczy miast na prawach powiatu o liczbie ludności od 63 tys. do 175 tys., które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi.
7. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
8. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
9. Niektóre dane (za rok 2012) zostały podane na podstawie informacji nie ostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu.
10. W legendach map cyfry w nawiasach oznaczają liczbę powiatów.
11. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
12. Dane prezentowane dla podregionów odpowiadają poziomowi 3 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych dla Celów Statystycznych (NTS) (Dz. U. Nr 214, poz. 1573). Podregiony grupują jednostki szczebla powiatowego następująco:
 - ✓ Podregion krakowski obejmuje *powiaty*: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki, wielicki
 - ✓ Podregion m. Kraków: *miasto na prawach powiatu*: Kraków,
 - ✓ Podregion nowosądecki *powiaty*: gorlicki, limanowski, nowosądecki, nowotarski,

tatrzański; *miasto na prawach powiatu*: Nowy Sącz.

- ✓ Podregion oświęcimski *powiaty*: chrzanowski, olkuski, oświęcimski, suski, wadowicki
- ✓ Podregion tarnowski *powiaty*: brzeski, dąbrowski, tarnowski; *miasto na prawach powiatu*: Tarnów

13. Do ustalenia lokaty gminy lub powiatu w zależności od rodzaju wskaźnika dane porządkowane były: ↓ malejąco, lub ↑ rosnąco. Dla przejrzystości rankingu wartości najwyższe i najniższe oznaczono kolorami; kolorem czerwonym (ostatnia lokata) i kolorem zielonym (pierwsza lokata). Do ustalenia lokat przyjęto dokładniejsze wartości wskaźników niż podane w tablicach. Gminy lub powiaty, dla których wskaźnik przyjął identyczną wartość otrzymały taką samą lokatę. Następne gminy lub powiaty otrzymały kolejną lokatę, w związku z tym, liczba lokat może być mniejsza niż liczba gmin lub powiatów.

Do utworzenia lokat posłużyły typy cech statystycznych: stymulanta i destymulanta.

Stymulanta (S) – cecha, której wyższa wartość ma pozytywny wpływ na badaną jednostkę terytorialną.

Destymulanta (D) cecha, której wyższa wartość ma negatywny wpływ na badaną jednostkę terytorialną.

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – (PKD 2007)

Skrót	pełna nazwa
Sekcje	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

UWAGI METODYCZNE

Do bilansów ludności od 2010 r. za podstawę przyjęto wyniki ostatniego spisu powszechnego ludności NSP 2011. W poprzedniej edycji opracowania podstawę bilansu ludności stanowiły wyniki NSP 2002, dlatego niektóre wskaźniki dla 2010 i 2011 r. mogą różnić się w porównaniu do prezentowanych poprzednio.

Dane o stanie i strukturze ludności prezentuje się według faktycznego miejsca zamieszkania. **Do ludności faktycznie zamieszkałej** w danej jednostce podziału terytorialnego **zalicza się** ludność zameldowaną na pobyt stały lub deklarującą pobyt stały bez zameldowania i faktycznie tam zamieszkałą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną na pobyt czasowy). Ludność zameldowana na pobyt stały w danej jednostce podziału terytorialnego, ale faktycznie przebywająca w innej jednostce (zameldowana w niej na pobyt czasowy), ujmowana jest jako ludność faktycznie zamieszkała w tej jednostce podziału terytorialnego, w której jest zameldowana na pobyt czasowy. Do ludności faktycznie zamieszkałej **nie zalicza się cudzoziemców przebywających w Polsce czasowo**, natomiast stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą zaliczani są do ludności faktycznej tej jednostki podziału terytorialnego, w której są zameldowani na pobyt stały.

Przy opracowaniach stanu ludności są wykorzystywane dane o:

- urodzeniach i zgonach, które pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego,
- migracjach na pobyt stały pochodzących z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- migracjach na pobyt czasowy pochodzących z ewidencji gmin, które przekazują dane raz w roku – według stanu w dniu 31 XII.

Ekonomiczne grupy wieku oznaczają ludność w wieku:

- **przedprodukcyjnym** – do 17 lat,
- **produkcyjnym** – mężczyzn w wieku 18 – 64 lat i kobiety w wieku 18 – 59 lat,
- **poprodukcyjnym** – mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia demograficznego – oznacza liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano następująco:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo.
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo. W przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka. Jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się;
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Gęstość zaludnienia to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium w danym momencie czasu - wyrażona w osobach na 1 km².

Współczynnik feminizacji to liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Wskaźnik wykazuje się w ‰. Oprócz ogólnych współczynników płodności stosuje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynnik dzietności ogólny oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Przez **migracje wewnętrzne** rozumie się zmiany miejsca pobytu (stałego lub czasowego) w kraju, polegające na przekroczeniu granicy jednostki administracyjnej w celu osiedlenia się. Informacje te nie obejmują zmian adresu w obrębie tej samej gminy z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na miasto i wieś. Do migracji

wewnętrznych zalicza się także przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie.

Saldo migracji stałej stanowi różnicę między nowymi zameldowaniami na pobyt stały i wymeldowaniami z pobytu stałego ludności.

Migracje czasowe na okres ponad 3 miesiące – zaprezentowane zostały na podstawie wyników cyklicznego badania ludności zameldowanej na pobyt czasowy oraz ludności (stałych mieszkańców gminy) nieobecnej w związku z pobytem czasowym w innej gminie w kraju, lub za granicą. Źródłem tych informacji są gminne zbiory ewidencji ludności.

Ludność w starszym wieku to osoby, które osiągnęły tzw. próg starości¹. Najczęściej - jako próg - przyjmuje się jednolicie wiek 60 lub 65 lat, bądź wprowadza się odrębny próg dla mężczyzn - wiek 65 lat, a dla kobiet - 60 lat. **W opracowaniach ONZ stosuje się dla kobiet i mężczyzn wiek jednolity - 65 lat i taki próg przyjęto w niniejszym opracowaniu.**

Wskaźnik starości² wyznacza relacja liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do liczby dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat. Im wyższa jego wartość tym starsze społeczeństwo.

Przeciętne trwanie życia³ w danym roku wyraża średnią liczbę lat, jakiej dożył statystyczny mężczyzna i statystyczna kobieta, którzy zmarli w danym roku. Dzieci urodzone w danym roku mają szansę żyć o kilka lat dłużej, z uwagi na obserwowany proces poprawy stanu zdrowia ludności.

Trwałość małżeństw wyraża iloraz liczby orzeczonych rozwodów i liczby nowo zawartych małżeństw. Tę relację przyjęto jako tzw. pośredni wskaźnik trwałości małżeństw, w odróżnieniu od wskaźnika bezpośredniego, w którym do ilorazu byłaby ujęta liczba małżeństw istniejących. Wraz ze wzrostem wartości tego wskaźnika słabnie trwałość małżeństw, a zwiększa się prawdopodobieństwo ich rozpadu przez rozwód.

Do **pracujących według faktycznego miejsca pracy** zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Liczba pracujących podana jest według faktycznego miejsca pracy bez podmiotów gospodarczych

¹ Na podstawie http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-1718.htm

² Na podstawie http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-91.htm

³ Za publikacją GUS „Trwanie życia w 2011 r.” http://www.stat.gov.pl/gus/5840_4721_PLK_HTML.htm.

o liczbie pracujących do 9 osób.

Dane dotyczące **przeciętnego zatrudnienia** ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych. Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia nie ujmują zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, a także osób zatrudnionych za granicą, w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach.

Dane dotyczące wychowania przedszkolnego i szkół podano według stanu na początku roku szkolnego a dane o absolwentach na koniec poprzedniego roku szkolnego.

Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują: szkoły podstawowe, gimnazja, zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne, licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące i szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych, licea profilowane, technika, technika uzupełniająca i szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

Szkoły policealne, kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej obejmują szkoły dla młodzieży i dla dorosłych.

Szkoły dla dorosłych, kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej obejmują licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych i technika uzupełniająca.

Dane o **praktykach lekarskich** obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne w ramach środków publicznych.

Zgodnie z przyjętą przez resort zdrowia metodologią liczenia **łóżek w szpitalach**, liczba ta podana została łącznie z łózkami dla noworodków i inkubatorami. Do 2008 r. dane o łózkach w szpitalach ogólnych wykazywano bez miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków oraz miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych.

Zasiłek okresowy – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek stały – wypłacany jest z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Dane dotyczące **liczby obiektów turystycznych i miejsc noclegowych** podano według stanu na dzień 31 lipca, a pozostałe w okresie od stycznia do grudnia.

Baza noclegowa turystyki nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

Targowiska – wyodrębnione tereny lub budowle (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi, względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu, codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

Targowiska sezonowe – są to place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Przemysł - prezentowane dane dotyczą podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wartość **produkcji sprzedanej przemysłu** przedstawiono w bieżących cenach bazowych.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi) pomniejszona o podatki od produktu oraz ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych.

Podmioty gospodarki narodowej to osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą - w rejestrze REGON jest to osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i inna osoba fizyczna prowadząca działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osoba fizyczna prowadząca indywidualne gospodarstwo rolne.

Sektor prywatny – grupa podmiotów gospodarki narodowej, których mienie w całości lub w przeważającej części należy do prywatnych właścicieli.

Spółka handlowa – spółka, której utworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział, przekształcenie reguluje Kodeks spółek handlowych. Spółki handlowe dzielą się na osobowe (jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne) i kapitałowe (akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością). Mają one obowiązek uzyskania wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Spółka cywilna - stosunek zobowiązaniowy łączący strony (wspólników), przez który wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez

działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Wkłady wspólników mogą przybrać różne formy, ale muszą mieć wartość majątkową. Spółka ta jest jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa nie przyznała zdolności prawnej, a zatem nie jest podmiotem prawa. Przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej są wspólnicy spółki cywilnej. Spółka cywilna podlega wpisowi do rejestru REGON.

Podmioty według liczby pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- powyżej 49 osób.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2010 - 2012 stanowiła ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych i przepisy wprowadzające ustawę (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1240 i 1241) z późniejszymi zmianami oraz ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 XI 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. 2010 Nr 80, poz. 526) z późniejszymi zmianami.

Dane o dochodach i wydatkach budżetowych według rodzajów i działów opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją obowiązującą na mocy rozporządzeń Ministra Finansów z lat 2004 - 2011.

Podatek dochodowy CIT i PIT wchodzący w skład dochodów własnych oznacza udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, tj. w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) i od osób fizycznych (PIT).

Kategoria dotacji §§ 200 i 620 obejmuje dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

Do środków z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegających zwrotowi zalicza się:

- środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz środków finansujących Wspólną Politykę Rolną,
- niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

**SYTUACJA
DEMOGRAFICZNA**

W Tarnowie od 2000 r. liczba ludności stale maleje i w końcu 2012 r. osiągnęła poziom 113,0 tys., co stanowiło 3,4% ogółu ludności województwa. Tym samym potwierdzają się założenia prognozy ludności do 2035 r., która przewiduje, że w najbliższych latach można spodziewać się dalszego zmniejszenia liczby mieszkańców miasta. Liczba ludności maleje w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego, a w jeszcze większym stopniu za przyczyną ujemnego salda migracji stałej.

Niekorzystny typ demograficzny Tarnowa jest następstwem trendu jaki utrzymuje się w procesach demograficznych, a w wielu zjawiskach ruchu naturalnego i migracji stałych ten niekorzystny trend w 2012 r. pogłębił się.

Na pogłębienie się ujemnego przyrostu naturalnego wpłynął niewielki spadek liczby urodzeń przy równoczesnym niewielkim wzroście liczby zgonów. Ubytek ludności Tarnowa w większym stopniu wynika jednak z głęboko ujemnego salda migracji utrzymującego się od kilku lat. Głęboko ujemne saldo migracji stałej w Tarnowie to efekt rosnącej tendencji w stałym odpływie ludności z miast na wieś oraz głęboko ujemnego salda zagranicznego. W łącznej liczbie wymeldowań blisko 1/4 to wymeldowania z pobytu stałego do innego państwa.

Kierunki przemieszczania się mieszkańców Tarnowa wskazuje wysokie dodatnie saldo migracji na pobyt stały w gminach ościennych – Lisiej Górze, Skrzyszowie i otaczającej Tarnów, gminie o tej samej nazwie. Najczęstszym kierunkiem stałych wyjazdów za granicę mieszkańców województwa, w tym mieszkańców Tarnowa w 2012 r. była Wielka Brytania oraz Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Z innych krajów europejskich znaczące grupy osiedliły się na stałe w Austrii oraz w Niemczech. Na podstawie kierunku głównych strumieni migracji zagranicznych nasuwa się spostrzeżenie, że zdecydowana większość emigrantów to osoby poszukujące pracy.

W Tarnowie zmniejsza się liczba nowo zawieranych małżeństw oraz utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie liczba orzeczeń rozwodów. Z porównania relacji liczby rozwodów do liczby nowo zawartych małżeństw wynika, że słabnie trwałość małżeństw, a zwiększa się prawdopodobieństwo ich rozpadu przez rozwód.

Drugim niekorzystnym zjawiskiem demograficznym w Tarnowie jest wysokie tempo starzenia się ludności, a także zmniejszający się od dwóch lat udział osób w wieku produkcyjnym. Przeciętny wiek mieszkańca Tarnowa w omawianym roku wyniósł 40,7 lat.

Pogarszanie się struktury ludności miasta według ekonomicznych grup wieku powoduje utrzymujący się niski współczynnik dzietności oraz korzystne zjawisko wydłużania życia zarówno mężczyzn, jak i kobiet. W 2012 r. w Tarnowie odnotowano najniższą wartość wskaźnika dzietności kobiet wśród powiatów województwa, która wynosiła 1,09. W 2011 r. przeciętne trwanie życia mężczyzn miast podregionu tarnowskiego jest zbliżone do średniej wojewódzkiej. Dłużej żyją tylko mężczyźni mieszkający w Krakowie. Natomiast kobiety miast podregionu tarnowskiego są najdłużej żyjącymi mieszkankami województwa.

Relację zachodzącą pomiędzy ekonomicznymi grupami wieku najlepiej odzwierciedla współczynnik obciążenia demograficznego, wyrażony liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W Tarnowie od 2007 r. współczynnik wykazuje tendencję rosnącą. W 2012 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 57 osób w wieku nieprodukcyjnym, przy średniej dla województwa – 58 osób.

RYNEK PRACY

Na koniec 2012 r. w Tarnowie pracowało 40,4 tys. osób, tj. około 6% ogólnej liczby pracujących w woj. małopolskim. Od 2009 r. obserwuje się systematyczny spadek liczby pracujących (wyjątek stanowi 2010 r.), a w 2012 r. w porównaniu do 2011 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 1400 osób.

Ponad połowa osób (54%) pracowała w jednostkach sektora prywatnego. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu pracownicy sektora prywatnego stanowili po 66% ogółu pracujących w tych miastach.

Uwzględniając sektory gospodarki w strukturze pracujących najliczniejszą grupę stanowili pracownicy usług (sektory ekonomiczne: III, IV, V), których udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 63,6%. Kolejną grupę stanowili pracownicy przemysłu (II sektor ekonomiczny) - 36,0% ogólnej liczby pracujących. Najmniej osób - 0,4% ogółu pracujących stanowili pracujący w sektorze gospodarczym rolniczym (I sektor ekonomiczny).

Pracujący w V sektorze określanym jako pozostałe usługi stanowili 37,3% analizowanej zbiorowości, a pracownicy działalności handlowej, transportowej, usług kwaterunkowo-gastronomicznych oraz informacji i komunikacji zaliczanych do III sektora stanowili 23,3%.

W stosunku do 2011 r. wystąpiły niewielkie przesunięcia struktury między sektorami. O 0,5 p. proc zmniejszył się udział pracujących w II sektorze, a zwiększył w V sektorze ekonomicznym. Udział pozostałych sektorów w ogólnej liczbie pracujących utrzymał się na poziomie roku poprzedniego.

Według stanu w końcu grudnia 2012 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowano 6,1 tys. bezrobotnych mieszkańców miasta, o 760 osób (o 14,2%) więcej niż rok wcześniej. Stopa bezrobocia rejestrowanego oznaczająca udział bezrobotnych w populacji aktywnych zawodowo w końcu 2012 r. kształtowała się na poziomie nieco korzystniejszym niż średnio w województwie i wynosiła 10,4%.

W niekorzystnej sytuacji na rynku pracy byli nadal ludzie młodzi. W końcu 2012 r. blisko połowa bezrobotnych to ludzie młodzi w wieku poniżej 35 lat. Ponad 18% ogółu bezrobotnych w Tarnowie (w liczbach bezwzględnych 1,1 tys.) stanowiły osoby w wieku do 24 lat, czyli wchodzące w „dorosłe” życie po zakończeniu etapu edukacji.

Posiadanie wyższego wykształcenia nie eliminuje osób z populacji bezrobotnych. Ponad 18% zarejestrowanych bezrobotnych posiadało wykształcenie wyższe i w porównaniu do poprzedniego roku obserwuje się wzrost ilości osób bezrobotnych w tej grupie. Niekorzystnym zjawiskiem o negatywnych skutkach społecznych i ekonomicznych jest bezrobocie długotrwałe. Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili blisko 34% ogółu bezrobotnych, w tym co druga osoba poszukiwała pracy dłużej niż 2 lata. Podaż pracy w Tarnowie jest minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. Pracodawcy zgłosili do Urzędu Pracy 149 ofert pracy, tym samym na 1 ofertę przypadało 41 bezrobotnych, rok wcześniej 26 osób.

WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Głównym źródłem utrzymania ludności jest wynagrodzenie, czyli dochody z pracy najemnej. W Tarnowie od 2005 r. przeciętne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, najwyższy wzrost odnotowano w latach 2007 i 2008 - ponad 10%.

Należy zaznaczyć, że w ostatnich kilku latach przeciętna płaca w Tarnowie wzrastała szybciej niż płace w woj. małopolskim, a nawet w Krakowie i Nowym Sączu. Mimo tego, nadal średnie wynagrodzenie w Tarnowie było niższe niż średnia w województwie.

W 2012 r. w Tarnowie w sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 3917 zł, a w sektorze prywatnym - 2697 zł.

Najwyższe wynagrodzenie w omawianym okresie wystąpiło w sekcjach: „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 4790 zł, było wyższe od średniej płacy w Tarnowie o 43% i „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” – 4488 zł, tj. o 34% więcej niż średnia płaca ogółem.

Najniżej wynagrodzone były osoby zatrudnione w sekcjach: „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (1898 zł) oraz „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (1946 zł), co stanowiło odpowiednio 57% i 58% średniej płacy w Tarnowie.

Liczba osób uzyskujących przychody z tytułu emerytury lub renty w Tarnowie w 2011 r. wynosiła 30,5 tys. osób i w porównaniu do 2007 r. odnotowano spadek o 781 osób. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego wynosił 1356 zł wobec 1010 zł w 2007 r.

INFRASTRUKTURA SOCJALNA

Nastąpiła poprawa w zakresie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym, co pozwala na wcześniejsze wyrównywanie szans edukacyjnych oraz umożliwia wzrost aktywności zawodowej rodziców. W 2012 r. w Tarnowie działało 37 przedszkoli do których uczęszczało 3,8 tys. dzieci. W przedszkolach na 100 dzieci w wieku przedszkolnym (3 - 6 lat) przypadały 93 miejsca, wskaźnik ten był korzystniejszy niż w Krakowie i Nowym Sączu, który wynosił odpowiednio 86 i 89 miejsc.

Pozytywne zmiany w zakresie warunków nauczania w porównaniu do 2005 r. w szkołach podstawowych i gimnazjalnych przy względnie stałej infrastrukturze są w głównej mierze następstwem niżu demograficznego, zwłaszcza w grupie dzieci w wieku 7 - 12 lat.

W 2012 r. na jeden oddział w szkołach podstawowych przypadało 20 uczniów, a w gimnazjach 24 uczniów.

W 44 szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się mniej młodzieży niż w roku poprzednim, łącznie 11,1 tys. uczniów. Najpopularniejsze wśród młodzieży były licea ogólnokształcące oraz technika, do których uczęszczało łącznie ponad 87% uczniów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych. Tendencja ta utrzymuje się niezmiennie od kilku lat. Systematyczny od roku szkolnego 2005/2006 wzrost liczby uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych oraz spadek liczby uczniów w liceach ogólnokształcących i w technikum może świadczyć o chęci zdobycia zawodu przez młodzież już w szkole ponadgimnazjalnej. W dwóch tarnowskich uczelniach, tj. Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej i Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej studiowało w roku akademickim 2012/2013 łącznie 5,9 tys. studentów, w tym ponad połowa na studiach stacjonarnych. W porównaniu do poprzedniego roku akademickiego odnotowano zmniejszenie ogólnej liczby studentów o 9,5%, a studentów studiów stacjonarnych o ponad 2%. Poza wymienionymi dwoma

uczelniami funkcjonowały w mieście zamiejscowe ośrodki dydaktyczne 5 uczelni z Krakowa, Nowego Sącza i Brzeska, w których studiowało łącznie 1,1 tys. studentów. Tarnowskie szkoły i uczelnie cieszą się dużym zainteresowaniem uczniów i studentów spoza miasta.

Starzenie się społeczeństwa, dłuższa przeciętna długość życia to większe zapotrzebowanie na świadczenia opieki zdrowotnej i usługi opiekuńcze. W Tarnowie stwierdzono lepszy niż przeciętnie w woj. małopolskim dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej. Niezmiennie od wielu lat w Tarnowie działają 2 publiczne szpitale ogólne. W 2012 r. w porównaniu z rokiem poprzednim w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej nastąpił jednakże spadek ilości udzielonych porad ogółem o 12,7%, natomiast wzrost o 5,8% porad udzielonych przez stomatologów. Poprawie w stosunku do roku poprzedniego uległa dostępność aptek dla mieszkańców Tarnowa (na 1 aptekę przypadało 1822 mieszkańców). Dwa szpitale i placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej świadczą usługi nie tylko dla mieszkańców miasta, ale także dla ludności z otaczających gmin. Odpowiedzią na duże zapotrzebowanie w mieście na opiekę nad najmłodszymi dziećmi było utworzenie dodatkowego jednego żłobka, dzięki czemu na 100 dzieci w wieku 0 - 2 lat przypadało w Tarnowie 15 miejsc, podczas gdy w roku ubiegłym tylko 12.

Po przebudowie teatru im. Ludwika Solskiego widzowie mieli do dyspozycji 393 miejsca na widowni w stałej sali. W 2012 r. zostały wystawione 314 widowiska. W Tarnowie działały 4 galerie, 4 muzea, 2 kina stałe oraz 11 placówek bibliotecznych.

Miasto pełni rolę lokalnego centrum nie tylko wydarzeń kulturalnych, ale także sportowych ciesząc się zainteresowaniem mieszkańców miasta i okolicznych gmin.

Według stanu na koniec lipca 2012 r. funkcjonowało w Tarnowie 13 turystycznych obiektów noclegowych z 842 miejscami, z których skorzystało 43,0 tys. osób, a liczba udzielonych noclegów wynosiła 74,8 tys.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej oraz ilość czynnych połączeń wodociągowych i gazowych prowadzących do budynków nieznacznie wzrosła. Na niezmiennym poziomie pozostała liczba połączeń kanalizacyjnych. W ostatnich latach obserwuje się ciągły spadek średniego zużycia wody na 1 mieszkańca (w 2012 r. 35,6 m³) oraz spadek zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w 2011 r. 155,2 m³ na 1 mieszkańca). Nieznacznie wzrosło zużycie energii elektrycznej (w 2011 r. 611,2 kWh na 1 mieszkańca).

**BUDOWNICTWO
MIESZKANIOWE**

W 2012 r. na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 449 mieszkań o łącznej powierzchni 40,6 tys. m² co oznacza niewielki spadek w porównaniu do poprzedniego roku. Największy udział (66,4%) w przyroście nowych zasobów mieszkaniowych mieli inwestorzy indywidualni. Mniejszą liczbę mieszkań niż przed rokiem zrealizowano w ramach budownictwa przeznaczonego na sprzedaż i wynajem oraz budownictwa społecznego czynszowego. Nie odnotowano żadnych efektów w budownictwie spółdzielczym i zakładowym. Przeciętna powierzchnia użytkowa nowo wybudowanych mieszkań w Tarnowie w 2011 r. wynosiła 90,4 m² i była wyższa w porównaniu z 2011 r. Wskaźnik nasilenia budownictwa mieszkaniowego, mierzony liczbą mieszkań oddanych do użytkowania na 1 tys. ludności, w 2012 r. w Tarnowie wyniósł 4,0 i był niższy niż średnia wojewódzka.

**OCHRONA
ŚRODOWISKA**

W 2012 r. zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały w Tarnowie 12,9 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂). W stosunku do roku 2011 emisja gazów wzrosła o 13,1%. Wysoki był zwłaszcza wskaźnik emisji tlenków azotu – wyniósł 90,0 ton/km² (w 2011 r. 83,6 ton/km²). Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych wyniosła 485 ton i wzrosła w skali roku o 77,7%. W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano i zneutralizowano blisko 21 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), czyli 61,4% wytworzonych (w 2011 r. tylko 36,5%) oraz 92,5 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 99,5% wytworzonych (w 2011 r. 99,7%).

Do wód lub do ziemi odprowadzono w Tarnowie 10,6 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania, było to o 5,5% mniej niż w 2011 r.

W 2012 r. w Tarnowie zebrano łącznie 28,3 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych, tj. o 9,2% mniej niż w roku poprzednim. Na 1 mieszkańca przypadało 149,8 kg zmieszanych odpadów komunalnych zebranych z gospodarstw domowych, o 9,1 kg mniej jak przed rokiem. Zakłady objęte w Tarnowie w 2012 r. statystyką GUS wytworzyły 242,2 tys. ton odpadów (z wyłączeniem komunalnych) - w porównaniu do 2011 r. ilość ta wzrosła o blisko 70%.

**DOCHODY
I WYDATKI BUDŻETU
MIASTA**

Rok 2012 upłynął pod znakiem prowadzenia oszczędnej gospodarki finansowej. W budżecie miasta Tarnowa zgromadzono dochody ogółem w wysokości 527 mln zł (o 41 mln zł więcej niż przed rokiem), a ich wzrost zarówno w ujęciu nominalnym (o 8,5%) jak i realnym (o 4,6%) znacznie przewyższył średnią wartość dla miast na prawach powiatu w woj. małopolskim. Nadal skutecznie pozyskiwano środki pochodzące z funduszy unijnych i w efekcie do budżetu miasta wpłynęło blisko 21 mln zł tytułem finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych, co stanowiło 4,0% dochodów ogółem (wśród miast na prawach powiatu woj. małopolskiego średnio 2,2%). Zarówno wielkość dochodów ogółem, jak i wielkość środków pochodzących z funduszy unijnych przypadających na 1 mieszkańca (odpowiednio 4654 zł i 184 zł) usytuowała Tarnów na pierwszym miejscu wśród miast na prawach powiatu woj. małopolskiego.

Znacznie wolniej niż dochody w 2012 r. rosły wydatki ogółem. Nominalnie wyższe (o 3,3%), realnie nie osiągnęły poziomu z roku ubiegłego. W 2012 r. z budżetu miasta rozdysponowano 525 mln zł, czyli przeciętnie 4637 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wyraźnie ograniczono skalę prowadzonych inwestycji, które kontynuowane były głównie w obszarze infrastruktury drogowej. Nadal najwięcej środków przekazano na finansowanie zadań w zakresie oświaty i wychowania, pomocy społecznej oraz transportu i łączności. Zwiększone dochody i ograniczone wydatki spowodowały, że po raz pierwszy od 2007 r. budżet miasta zamknął się nadwyżką budżetową w wysokości 2 mln zł (w 2011 r. deficyt budżetowy sięgał 22 mln zł, a w 2010 r. nawet 61 mln zł).

**PODMIOTY
GOSPODARKI
NARODOWEJ**

W Tarnowie od 2006 r. do 2012 r. obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów. Na koniec grudnia 2012 r. działalność gospodarczą prowadziło 11,1 tys. podmiotów gospodarki narodowej. Zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego (97,1%). Uwzględniając formę prawną największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne (73,2%), w dalszej kolejności spółki cywilne (7,7%). Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 868 podmiotów, a 106 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. W końcu 2012 r. udział podstawowych sektorów gospodarki kształtował się następująco: usługi – 35,0%, przemysł i budownictwo – 18,4%, rolnictwo – 0,6%. Dominującym rodzajem prowadzonej działalności usługowej była działalność zaliczana do sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Zakwaterowanie i gastronomiaΔ”; „Informacja i komunikacja”. Wymienioną działalność prowadziło 4208 podmiotów (37,8% ogółu).

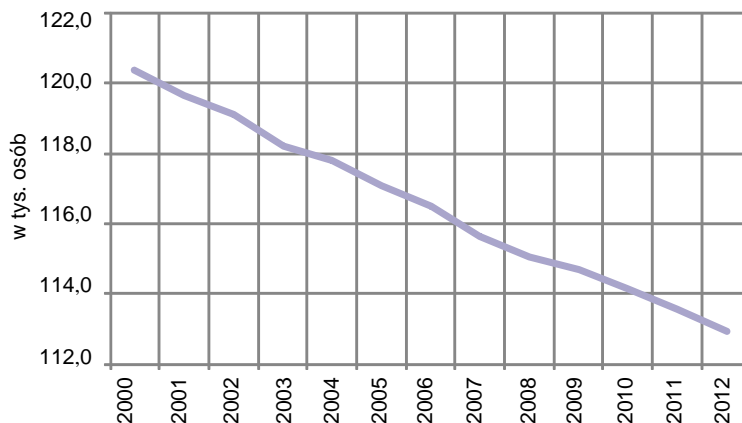
**SYTUACJA
DEMOGRAFICZNA**

W końcu 2012 r. liczba ludności Tarnowa wynosiła blisko 113 tys. W ostatnich latach obserwuje się ubytek liczby ludności, który średniorocznie od 2005 r. wyniósł minus 0,5%.

W miastach tych, jedynie Kraków odnotował minimalny wzrost liczby ludności, a w Nowym Sączu podobnie jak w Tarnowie liczba mieszkańców zmniejszyła się.

Wykres 1. Ludność^a Tarnowa

Stan w dniu 31 XII

^a Celem uzyskania porównywalności danych bilans ludności dla lat 2000 do 2010 opracowano na podstawie wyników NSP 2011 r.

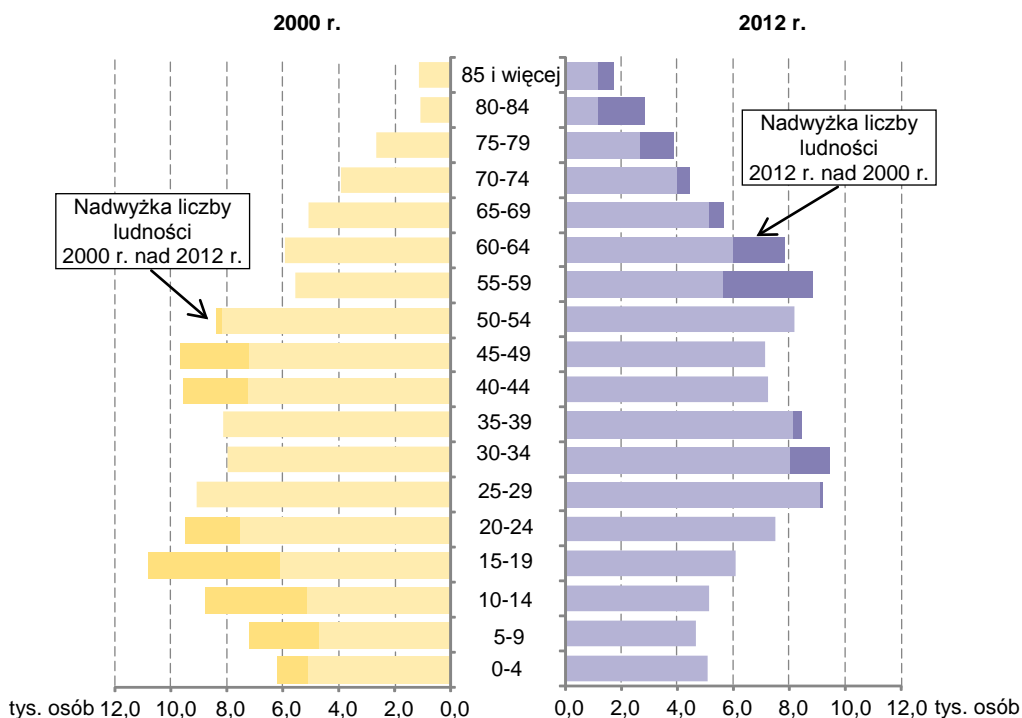
Spośród miast na prawach powiatu woj. małopolskiego Tarnów znajdował się na drugim miejscu pod względem liczby ludności. Na dzień 31 grudnia 2012 r. Tarnowianie stanowili 3,4% ogółu ludności województwa.

W Tarnowie wskaźnik gęstości zaludnienia jest wysoki, charakterystyczny dla miast i w 2012 r. wyniósł 1561 osób/km², a dla porównania w Nowym Sączu 1461 osób/km².

Wśród mieszkańców Tarnowa, podobnie jak i w województwie, przeważają kobiety, które w końcu 2012 r. stanowiły blisko 53% ogólnej liczby mieszkańców. Znaczna dysproporcja płci w miastach przekłada się na wyższy poziom wskaźnika feminizacji, który w Tarnowie wynosił 111 i jego poziom istotnie przewyższa średnią wojewódzką wynoszącą 106 kobiet na 100 mężczyzn.

Struktura ludności Tarnowa według ekonomicznych grup wieku kształtuje się niekorzystnie. Od 2005 r. w liczbie mieszkańców ogółem wzrasta udział ludności w wieku poprodukcyjnym, co spowodowane jest wydłużaniem się życia, a także zmniejszaniem się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Taka utrzymująca się tendencja w latach następnych będzie mieć negatywne skutki dla rozwoju demograficznego w przyszłości.

**Wykres 2. Ludność^a Tarnowa
według grup wieku**
Stan w dniu 31 XII

^a Ludność według grup wieku dla 2000 r. doprowadzono do porównywalności przyjmując jako podstawę wyniki NSP 2011 r.

W Tarnowie i Krakowie występują najniższe udziały dzieci i młodzieży w wieku 17 lat i mniej wynoszące odpowiednio 16,3% i 15,4% przy średniej wojewódzkiej - 19,4%. W końcu 2012 r. liczba dzieci i młodzieży w wieku 17 lat i mniej wynosiła w Tarnowie 18,4 tys. osób. Od 2005 r. wśród miast na prawach powiatu województwa w Tarnowie odnotowano najwyższe średnioroczne tempo spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym wynoszące minus 3,0% przy odpowiednim wskaźniku w województwie minus 1,6%.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym wyniosła 71,9 tys. osób, przy średniorocznym tempie spadku od 2005 r. kształtującym się na poziomie minus 0,7. W pozostałych miastach na prawach powiatu tendencje są podobne, chociaż tempo zmian jest wolniejsze, a w województwie liczba osób w wieku produkcyjnym w omawianym okresie była stabilna. Natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w końcu omawianego roku wyniosła 22,7 tys. osób przy średniorocznym wzroście od 2005 r. wynoszącym 2,7% (woj. małopolskie 1,9%). W Tarnowie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w końcu 2012 r. wyniósł 20,1% przy średniej wojewódzkiej - 17,3%.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku ma wpływ na wartość **współczynnika obciążenia demograficznego**. W miastach na prawach powiatu wartość wskaźnika była stosunkowo niska i wynosiła 56,1% w Krakowie, a w Tarnowie i w Nowym Sączu odpowiednio 57,2% oraz 57,4% przy średniej wojewódzkiej 57,8%. Górna granica wieku produkcyjnego jest efektem „umowy społecznej”, zatem poziom współczynnika obciążenia demograficznego w naszym kraju będzie ulegać zmianie począwszy od 2013 r. z powodu stopniowego podwyższania tej granicy.

Poziom zaawansowania procesów starzenia się ludności w układzie terytorialnym oddają następujące mierniki: udział osób w starszym wieku w ludności ogółem; **wskaźnik starości**, a także **mediana wieku**.

W 2012 r. w Tarnowie osoby w starszym wieku, czyli 65 lat i więcej stanowiły 16,3% ogółu ludności przy odpowiednim wskaźniku wojewódzkim wynoszącym 14,1%. Podobnie wysoki odsetek mieszkańców w wieku starszym występował w Krakowie – 16,6%.

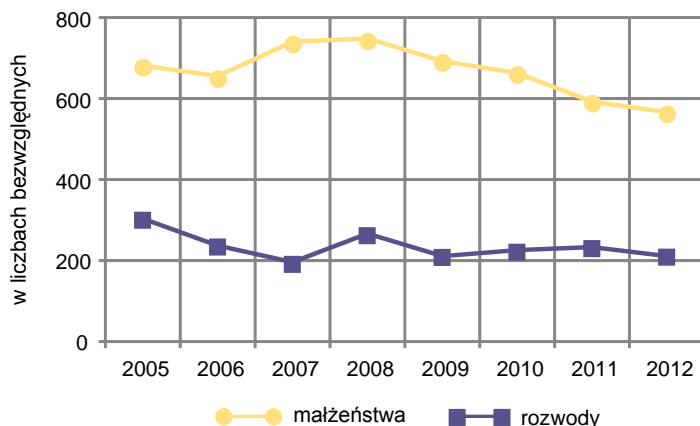
W Tarnowie wskaźnik starości wyznaczający relację liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do liczby dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat w końcu 2012 r. ukształtował się na poziomie 0,88. Im wyższa jego wartość tym starsze społeczeństwo. Dla porównania w Nowym Sączu wskaźnik kształtował się na poziomie średniej dla woj. małopolskiego i wynosił 0,64, w Krakowie osiągnął najwyższy poziom 0,96.

W Tarnowie podobnie jak w pozostałych miastach na prawach powiatu od lat obserwuje się proces starzenia się mieszkańców. Przeciętny wiek mieszkańca Tarnowa z roku na rok jest coraz wyższy i na koniec 2012 r. wynosił 40,7 lata podczas gdy w 2005 r. – 34,3 lata. Statystyczny mieszkaniec Tarnowa był starszy o około 3 lata od statystycznego mieszkańca województwa (37,6 lat) i m. Nowego Sącza (37,8 lat) i o ponad 1 rok od statystycznego mieszkańca Krakowa (39,4 lata).

W 2012 r. Urząd Stanu Cywilnego w Tarnowie zarejestrował 568 nowych małżeństw. Wskaźnik natężenia, wyrażający liczbę małżeństw w przeliczeniu na 1 tys. ludności, ukształtował się w Tarnowie na poziomie 5,0‰, przy odpowiednim wskaźniku dla województwa 5,4‰. W Krakowie odnotowano najniższy wskaźnik natężenia małżeństw wynoszący 4,5‰, natomiast w Nowym Sączu wskaźnik kształtował się na poziomie 5,7‰.

W 2012 r. sądy orzekły prawomocnie 213 rozwodów i było to o prawie 9% mniej niż w 2011 r. Wskaźnik natężenia rozwodów wyniósł w Tarnowie, podobnie jak w Nowym Sączu, 1,9‰ - przy wskaźniku dla woj. małopolskiego kształtującym się na poziomie 1,4‰. W Krakowie omawiany wskaźnik osiągnął wyższą wartość (2,2‰).

Wykres 3. Małżeństwa i rozwody w Tarnowie

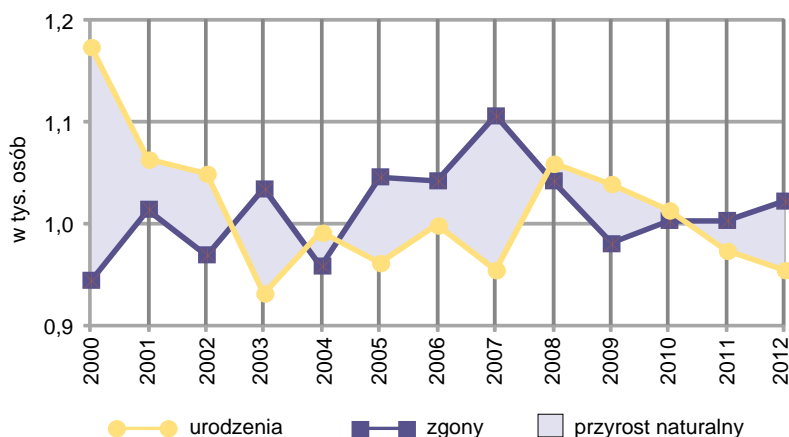
Trwałość małżeństw określa iloraz liczby orzeczonych rozwodów i liczby nowo zawartych małżeństw. Wraz ze wzrostem wartości tego wskaźnika słabnie trwałość małżeństw, a zwiększa się prawdopodobieństwo ich rozpadu przez rozwód. Tak zdefiniowany wskaźnik ukształtował się w 2012 r. w Tarnowie na poziomie 0,38. W woj. małopolskim w ostatnich dwóch latach wskaźnik trwałości małżeństw wyniósł 0,26 i wcześniej nie notowano tak niekorzystnej zależności między tymi zjawiskami.

W 2012 r. w Tarnowie urodziło się 954 dzieci i było to o 2,0% mniej niż rok wcześniej. Wskaźnik natężenia urodzeń, czyli liczba urodzeń na 1 tys. ludności, wyniósł 8,4‰ wobec 10,5‰ w woj. małopolskim.

Inną miarą natężenia urodzeń jest **współczynnik płodności kobiet** wyrażający liczbę urodzeń żywych na 1 tys. kobiet w wieku 15-49 lat. W Tarnowie omawiany wskaźnik wyniósł 34,7‰, w Krakowie 37,9‰. Na tym tle relatywnie wysoko lokuje się Nowy Sącz ze wskaźnikiem 41,2‰.

Poziom urodzeń nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń, czyli pokolenie córek jest mniej liczne niż pokolenie matek, taka sytuacja utrzymuje się od dwóch dekad i pogłębia się. Podstawową miarą w ocenie stopnia zastępowalności pokoleń jest współczynnik dzietności, który powinien kształtować się na poziomie około 2,10, co oznacza, że na statystyczną kobietę w wieku 15-49 lat przypada średnio dwoje dzieci w ciągu całego okresu rozrodczego. W Tarnowie i Krakowie odnotowano najniższą wartość wskaźnika po 1,09 przy wskaźniku wojewódzkim kształtującym się na poziomie 1,32.

Wykres 4. Urodzenia i zgony w Tarnowie

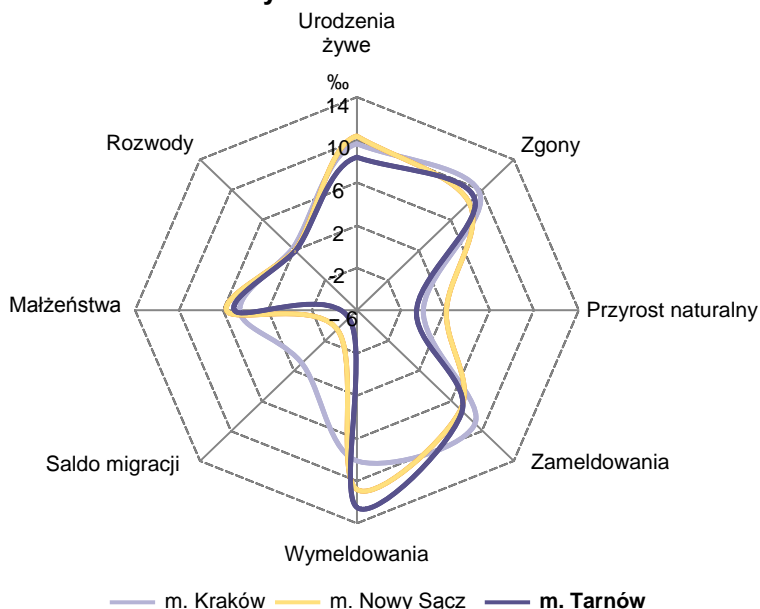
Liczba zgonów w 2012 r. w Tarnowie wynosiła 1022, w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 1,9%. Współczynnik natężenia zgonów ukształtował się na poziomie 9,0‰ bliskim średniej w województwie. Wśród miast na prawach powiatu najczęściej rejestrowano zgony mieszkańców Krakowa, gdzie na 1 tys. mieszkańców przypadało blisko 10 zgonów. Najniższą częstość występowania zgonów zanotowano w Nowym Sączu 8,3‰.

Korzystnym zjawiskiem demograficznym w ostatnich latach, zarówno w Tarnowie jak również w woj. małopolskim jest zmniejszająca się liczba zgonów niemowląt.

Częstość zgonów najmłodszych dzieci wyrażana współczynnikiem ich zgonów na 1 tys. urodzeń żywych systematycznie maleje. W 2012 r. w Tarnowie wskaźnik wyniósł 2,1‰ wobec 3,8‰ w województwie.

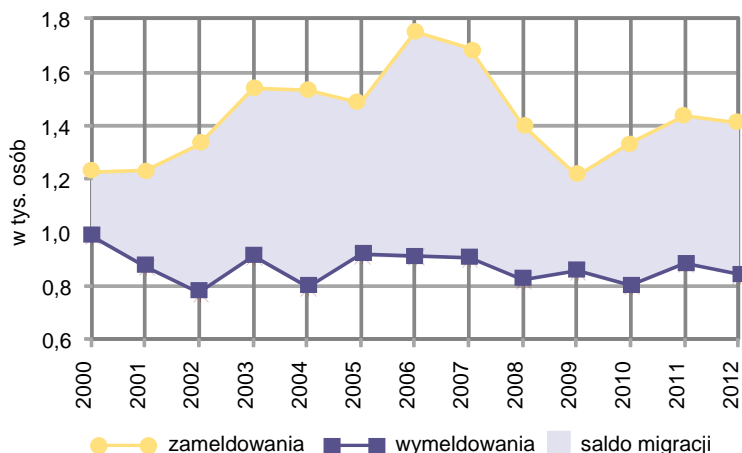
Przyrost naturalny wyznaczany jest poprzez różnicę urodzeń żywych i zgonów. Od 2009 r. przyrost naturalny w Tarnowie zmniejsza się, a tempo tego spadku przyspiesza. W 2012 r. przyrost naturalny wynosił minus 68 osób wobec minus 30 osób rok wcześniej. W omawianym roku wyraźnie więcej mieszkańców zmarło niż się urodziło, stąd wskaźnik przyrostu naturalnego ukształtował się na poziomie minus 0,6‰ wobec dodatniego wskaźnika dla województwa, który wyniósł 1,4‰. W miastach na prawach powiatu faktyczny przyrost naturalny zanotował tylko Nowy Sącz ze wskaźnikiem 2,1‰, w Krakowie liczba urodzeń była tylko minimalnie wyższa od liczby zgonów, co w przeliczeniu na 1 tys. ludności dało wskaźnik 0,0‰.

Wykres 5. Wybrane wskaźniki demograficzne na 1 tys. ludności w 2012 r.

Mobilność terytorialna ludności na pobyt stały w Tarnowie nieznacznie osłabła. Biura ewidencji ludności województwa zameldowały łącznie (w migracji wewnętrznej i z zagranicy) na pobyt stały 842 osoby, o około 5% mniej niż w 2011 r. W tym samym czasie łączna liczba wymeldowań z pobytu stałego wyniosła 1410 osób i była o około 2% mniejsza niż rok wcześniej. Saldo migracji stałej w omawianym roku wyniosło minus 568 osób i w porównaniu z 2011 r. zwiększyło się o 2,7%. Saldo migracji stałej w przeliczeniu na 1 tys. ludności w 2012 r. wyniosło minus 5,0‰ przy dodatnim wskaźniku wojewódzkim 1,1‰. W Nowym Sączu wskaźnik również był ujemny i wyniósł minus 3,6‰.

Wykres 6. Zameldowania i wymeldowania w Tarnowie

Utrzymujące się głęboko ujemne saldo migracji stałej w miastach i wysoko dodatnie saldo tej migracji na terenach wiejskich to efekt rosnącej tendencji w stałym odpływie ludności z miast na wieś. Wymeldowania na wieś w Tarnowie stanowią ponad połowę (51,3% ogółu wymeldowań). Wyjątkiem od tej reguły jest Kraków, gdzie napływ ludności na pobyt stały jest corocznie tak wysoki, że przewyższa także stosunkowo wysoki odpływ ludności i w 2012 r. saldo migracji stałej na 1 tys. ludności było dodatnie i wyniosło 1,0‰.

Kierunki przemieszczania się mieszkańców Tarnowa wskazuje wysokie dodatnie saldo migracji na pobyt stały w gminach ościennych – Lisiej Górze, Skrzyszowie i otaczającej Tarnów gminie o tej samej nazwie.

W łącznej liczbie wymeldowań blisko 1/4, to wymeldowania z pobytu stałego do innego państwa. Udział zameldowań osób przybyłych z zagranicy na pobyt stały stanowił 13,3% ogólnej liczby zameldowań. Saldo migracji zagranicznej w Tarnowie od 2005 r. jest głęboko ujemne, a w 2012 r. wyniosło minus 230 osób.

Najczęstszym kierunkiem stałych wyjazdów za granicę mieszkańców Tarnowa podobnie jak woj. małopolskiego w 2012 r. była Wielka Brytania oraz Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Z innych krajów europejskich znaczące grupy osiedliły się na stałe w Austrii oraz w Niemczech. Na podstawie kierunku głównych strumieni migracji zagranicznych nasuwa się spostrzeżenie, że jedną z przyczyn głęboko ujemnego salda migracji jest emigracja zarobkowa zwykle mobilnych ludzi młodych.

Głęboko ujemne saldo migracji może się także wiązać z emigracją edukacyjną na wyższe uczelnie, po ukończeniu których młodzież pozostaje w dużych miastach. Wskazuje na to wysoki udział wymeldowań z pobytu stałego do miast stanowiący blisko 1/4 łącznej liczby wymeldowań.

Rzeczywisty przyrost lub ubytek ludności jest następstwem trzech czynników: przyrostu naturalnego, salda migracji stałej i salda migracji czasowej. Typologia demograficzna jednostek przestrzennych według J. W. Webba klasyfikuje Tarnów, w którym ubywa ludności, jako jednostkę nieaktywną (typ F). To grupowanie oprócz dynamiki uwzględnia, który z czynników jest dominujący: przyrost naturalny czy saldo migracji. W Tarnowie występuje ubytek ludności, którego przyczyna w większym stopniu wynika z ujemnego salda migracji niż ujemnego przyrostu naturalnego. Nowy Sącz jest także jednostką nieaktywną, w której ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny (typ H). Kraków znalazł się w grupie aktywnych demograficznie jednostek – typ C. Przyrost ludności wynika w większej mierze z dodatniego salda migracji niż dodatniego przyrostu naturalnego.

RYNEK PRACY**Pracujący**

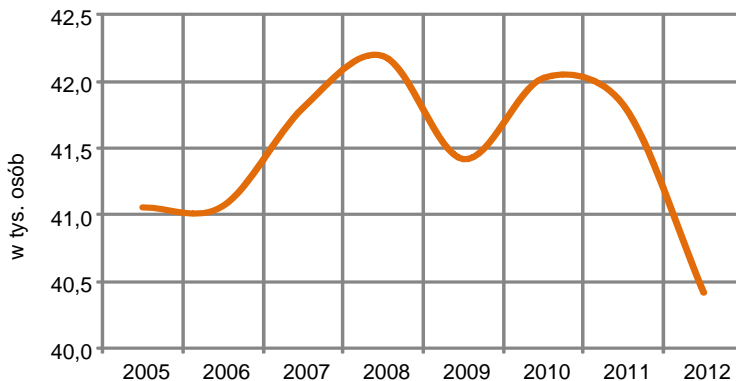
Dane o pracujących prezentowane są według faktycznego miejsca pracy i obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Nie obejmują natomiast zatrudnionych w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Od 2009 r. w Tarnowie obserwuje się systematyczny spadek liczby pracujących (wyjątek stanowi 2010 r., w którym zanotowano niewielki wzrost pracujących osób), w 2012 r. w porównaniu do 2011 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 3,3%, tj. o 1400 osób.

Na koniec 2012 r. w Tarnowie pracowało 40,4 tys. osób, stanowiąc około 6% ogólnej liczby pracujących w woj. małopolskim. W podziale według płci większość pracujących – blisko 53%, stanowili mężczyźni. Zmalała liczba pracujących kobiet, w 2012 r. wynosiła 19,1 tys. i w porównaniu do 2011 r. zmniejszyła się o 498 kobiet.

Wykres 7. Pracujący w Tarnowie

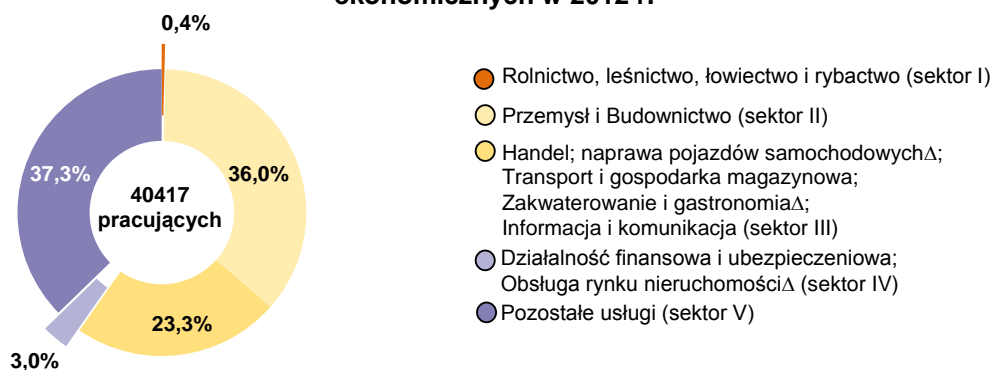
Stan w dniu 31 XII

W analizowanym roku w jednostkach sektora prywatnego w Tarnowie pracowało ponad 54% osób, w 2011 r. udział ten wynosił 55%. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu pracownicy sektora prywatnego stanowili po 66% ogółu pracujących w tych miastach.

W 2012 r., podobnie jak w roku poprzednim najliczniejsze grupy stanowili pracownicy II i V sektora ekonomicznego¹. W V sektorze określanym jako pozostałe usługi pracowało 15,1 tys. osób, czyli 37,3% analizowanej zbiorowości, wobec 15,4 tys. osób w 2011 r. W II sektorze ekonomicznym obejmującym sekcje przemysłu i budownictwa pracowało 14,6 tys. osób - 36,0% ogółu pracujących, w roku poprzednim ta zbiorowość liczyła 15,3 tys. osób. Kolejną grupę 9,4 tys. osób, tj. 23,3% ogólnej liczby pracujących stanowili pracownicy działalności handlowej, transportowej, usług kwaterunkowo-gastronomicznych oraz informacji i komunikacji zaliczanych do III sektora.

Wykres 8. Struktura pracujących w Tarnowie według sektorów ekonomicznych w 2012 r.

W IV sektorze obejmującym sekcje w dziedzinie działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsłudze nieruchomości w omawianym okresie pracowało 1,2 tys. osób, stanowiąc 3,0% omawianej zbiorowości, natomiast najmniej osób - 0,4% ogółu pracujących pracowało w I sektorze, czyli w obszarze rolnictwa, rybactwa i gospodarki leśnej.

W stosunku do 2011 r. wystąpiły niewielkie przesunięcia struktury między sektorami. O 0,5 p. proc zmniejszył się udział pracujących w II sektorze, a zwiększył w V sektorze ekonomicznym. Udział pozostałych sektorów w ogólnej liczbie pracujących utrzymał się na poziomie roku poprzedniego.

Zatrudnienie

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu oraz niepełnym po przeliczeniu na pełny etat. Informacje o przeciętnym zatrudnieniu nie ujmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, pracujących w rolnictwie indywidualnym, osób

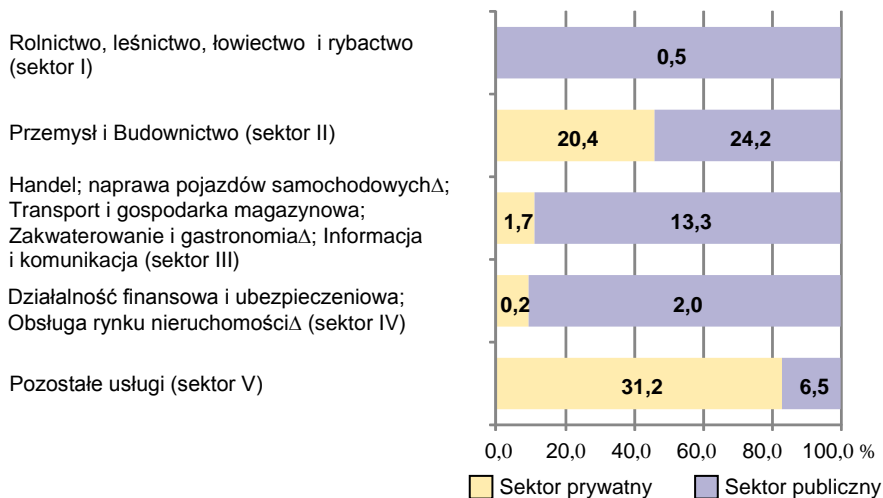
¹ Patrz Uwagi ogólne str. 14.

zatrudnionych poza granicami kraju, zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych i innych.

Przeciętne zatrudnienie w Tarnowie w 2012 r. wynosiło 36,2 tys. osób i w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyło się o 3,1%. W jednostkach sektora publicznego zatrudniona była ponad połowa populacji - 53,5%, w omawianym roku przeciętne zatrudnienie w tym sektorze wynosiło 19,3 tys. osób i w stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek o 1,8%. Przeciętna liczba zatrudnionych w sektorze prywatnym w 2012 r. wynosiła 16,8 tys. osób. Stanowiła 46,5% ogółu zatrudnionych i w porównaniu do 2011 r. była niższa o 4,5%.

Najliczniejszą grupę (16,2 tys.) stanowili zatrudnieni w II sektorze obejmującym przemysł i budownictwo (44,6% ogółu zatrudnionych). W porównaniu do 2011 r. przeciętna liczba zatrudnionych w tym sektorze zmalała o ponad 6%. Kolejną liczną zbiorowością – 13,7 tys. osób (blisko 38% ogółu), byli zatrudnieni w jednostkach V sektora pozostałych usług. W porównaniu do poprzedniego roku, w tym sektorze odnotowano niewielki spadek przeciętnego zatrudnienia - o 0,5%.

Wykres 9. Struktura zatrudnienia w Tarnowie według sektorów własności i sektorów ekonomicznych w 2012 r.

Na koniec 2012 r. w sektorze III obejmującym podmioty z zakresu handlu, transportu, usług kwaterunkowo-gastronomicznych, informacji i komunikacji, zatrudnienie wynosiło 5,4 tys. osób, stanowiąc około 15% ogólnej liczby zatrudnionych i utrzymało się na poziomie roku poprzedniego. W porównaniu do 2011 r. o blisko 7% zmalało przeciętne zatrudnienie w sektorze IV, tj. w jednostkach finansów, ubezpieczeń oraz obsługi rynku

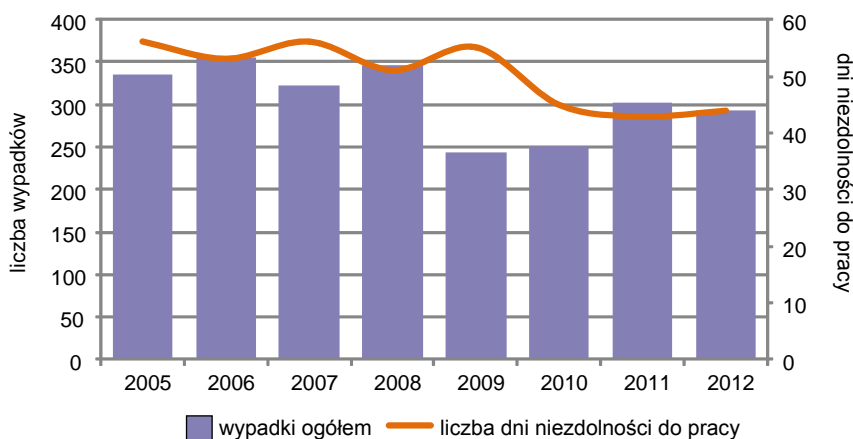
nieruchomości – w końcu 2012 r. zatrudnionych było 0,8 tys. osób, tj. 2,2% ogółu zatrudnionych.

W omawianym okresie struktura zatrudnienia w Nowym Sączu była podobna do struktury w Tarnowie. Najwięcej osób zatrudnionych było w sektorze II i V a także III, odpowiednio 39%, 37% i 22% ogólnej liczby zatrudnionych. Nieco inaczej kształtowała się struktura zatrudnionych w Krakowie, gdzie dominowały jednostki z sektorów V (39%) i III (30%), w dalszej kolejności jednostki sektora II (25%).

Poszkodowani w wypadkach przy pracy

W 2012 r. w wypadkach przy pracy i wypadkach traktowanych na równi z wypadkami przy pracy w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie Tarnowa poszkodowanych zostało 293 osoby i w porównaniu do roku poprzedniego jest to spadek o 9 osób, tj. o 3%. W łącznej liczbie pracowników którzy ulegli wypadkom, zdecydowanie przeważali mężczyźni - 205 osób - w omawianym okresie stanowili oni blisko 70% ogółu poszkodowanych wobec 74% (223 osoby) w 2011 r.

Wykres 10. Poszkodowani w wypadkach przy pracy i liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w Tarnowie

Łączna liczba dni niezdolności do pracy spowodowana wypadkami związanymi z pracą wynosiła 12,8 tys. i w porównaniu do 2011 r. zmniejszyła się o 9%. Na jednego poszkodowanego przypadało średnio 44 dni niezdolności do pracy (w roku poprzednim – 47 dni).

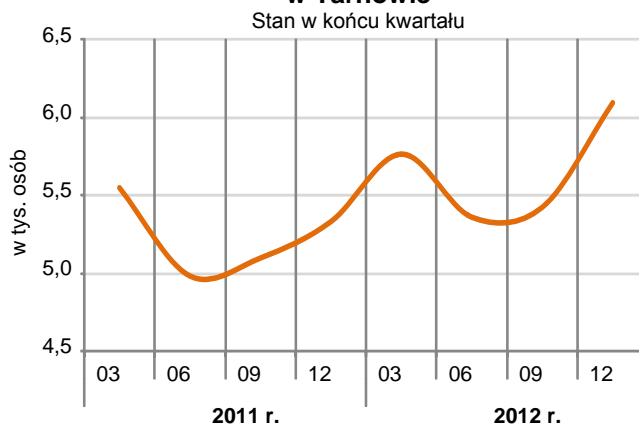
Bezrobocie rejestrowane

Według stanu w końcu grudnia 2012 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 6,1 tys. bezrobotnych mieszkańców miasta, o 760 osób (o 14,2%) więcej niż rok wcześniej. Bezrobotni w Tarnowie stanowili 4,2% ogółu bezrobotnych w woj. małopolskim.

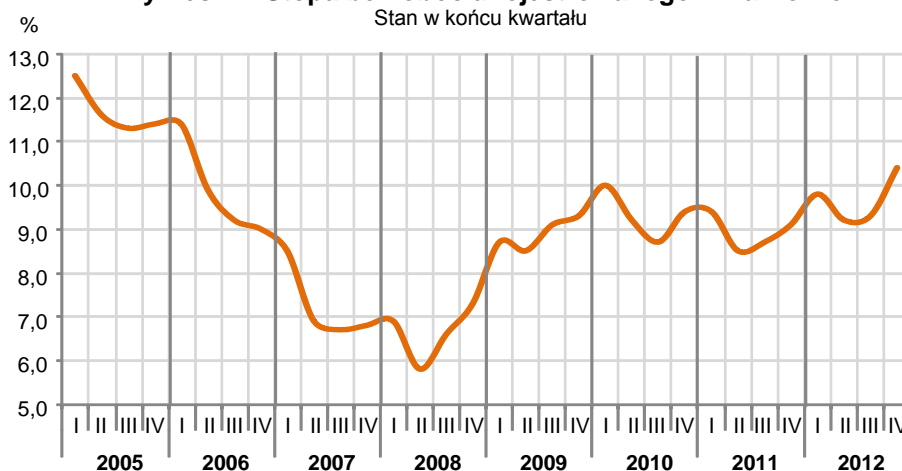
Stopa bezrobocia rejestrowanego oznaczająca udział bezrobotnych w populacji aktywnej zawodowo na koniec 2005 r. ukształtowała się na poziomie 11,4%. Większa liczba ofert na rynku pracy jak również możliwość wyjazdów do pracy poza granice

kraju, zwłaszcza ludzi młodych, dobrze wykwalifikowanych sprawiła, że stopa bezrobocia w kolejnych latach systematycznie obniżała się aż do połowy 2008 r. (5,8%), po czym zaczęła ponownie rosnąć, osiągając w końcu 2012 r. poziom 10,4%.

Wykres 11. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie

Wykres 12. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie

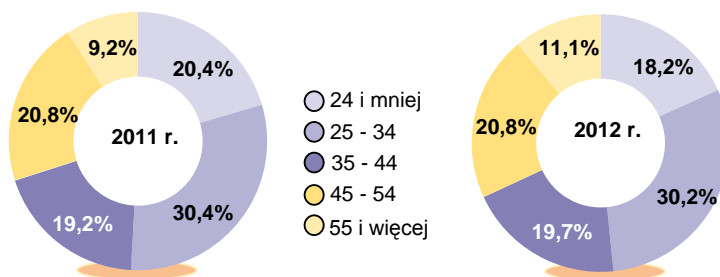
Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie w 2012 r. kształtowała się na poziomie nieco korzystniejszym niż wskaźnik dla województwa wynoszący 11,5%. Dla porównania, stopa bezrobocia w Krakowie wynosiła 5,9%, w Nowym Sączu wskaźnik ten osiągnął wyższy poziom niż w Tarnowie i wynosił 11,0%.

Większą część populacji bezrobotnych stanowiły kobiety, na 10 zarejestrowanych mężczyzn przypadało 12 kobiet. W Tarnowie na koniec grudnia 2012 r. udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 55,5% i był o blisko 2 p. proc. niższy w porównaniu do 2011 r. Nadal jednak, jest to jeden z najwyższych udziałów bezrobotnych kobiet w województwie. Dla porównania wskaźnik bezrobotnych kobiet w Krakowie wynosił 50,1%, w Nowym Sączu – 50,9%, przy wskaźniku dla województwa wynoszącym - 52,2%,

W 2012 r. prawa do pobierania zasiłku nie posiadało 5,1 tys. osób, co stanowiło 84,4% ogółu bezrobotnych (w 2011 r. – 86,1%). Na tym samym poziomie jak w Tarnowie ukształtował się wskaźnik dla województwa i Nowego Sącza, a w Krakowie wynosił 81,5%.

Osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata), a więc w wieku największej aktywności zawodowej w omawianym roku stanowiły w Tarnowie 68% ogółu poszukujących pracy i udział ten był niższy w porównaniu z odsetkiem w województwie, który ukształtował się na poziomie blisko 73%.

Wykres 13. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według wieku

W niekorzystnej sytuacji na rynku pracy byli nadal ludzie młodzi. W końcu 2012 r. nieco ponad 18% ogółu bezrobotnych w Tarnowie (w liczbach bezwzględnych 1,1 tys.) stanowiły osoby w wieku do 24 lat, czyli wchodzące w „dorosłe” życie po zakończeniu etapu edukacji. W tej grupie wiekowej w stosunku do poprzedniego roku odnotowano spadek o ponad 2 p. proc. W Krakowie ta grupa osób stanowiła 11,5% ogółu bezrobotnych, a w Nowym Sączu 20,0%.

W dalszym ciągu największe trudności w uzyskaniu pracy miały osoby w wieku 25-34 lata, których na koniec 2012 r. w Tarnowie było 1,8 tys. (w 2011 r. 1,6 tys.). Ta grupa osób stanowiła 30,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Na podobnym poziomie ukształtował się odsetek osób bezrobotnych w tym wieku w Krakowie, natomiast w Nowym Sączu był o 2 p. proc. wyższy.

W omawianym okresie udział osób bezrobotnych w wieku 35-44 lata stanowił 19,7% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie, przy wskaźniku dla województwa

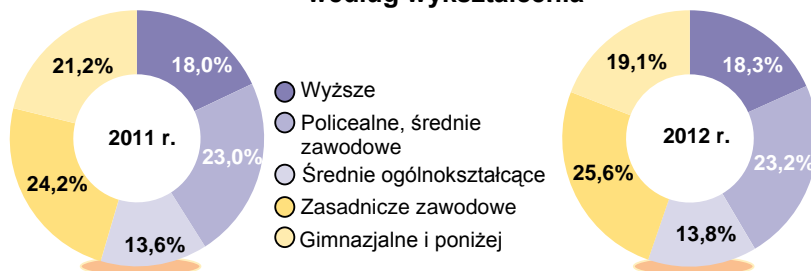
wynoszącym 18,4%. Udział tej grupy wiekowej w porównaniu z rokiem poprzednim utrzymał się na tym samym poziomie. W Krakowie bezrobotni w tej grupie wiekowej stanowili 21% ogółu bezrobotnych, w Nowym Sączu wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 18,9%.

Kolejną, liczną grupą poszukujących pracy były osoby w wieku 45-54 lata. W Tarnowie na koniec 2012 r. zarejestrowanych było 1,3 tys. osób w tym wieku, co stanowiło 20,8% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych i udział tej grupy wiekowej utrzymał się na poziomie 2011 r. Dla porównania w Krakowie odsetek osób omawianej grupy wiekowej wynosił – 20,6%, a w Nowym Sączu - 19,5%.

Stosunkowo najmniej bezrobotnych zarejestrowano w omawianym okresie wśród osób w wieku powyżej 55 roku życia, tj. ok. 11% ogółu bezrobotnych (0,7 tys. osób), jednak od 2005 r. liczba tych osób stale się powiększa. W porównaniu do 2011 r. liczba osób pozostających bez pracy w tej grupie wiekowej wzrosła o ok. 38%. Utrata pracy praktycznie wyklucza osoby w wieku powyżej 55 roku życia z rynku pracy, mimo ich doświadczenia zawodowego, wiek nie jest w tym przypadku czynnikiem ułatwiającym poszukiwanie nowego miejsca pracy. Najwyższy odsetek osób w tym wieku w 2012 r. odnotowano w Krakowie – 16,2%, natomiast wskaźnik dla Nowego Sącza wynosił 9,2%. Dla porównania, wskaźnik dla województwa ukształtował się na poziomie 10%.

Jednym z najważniejszych czynników zwiększających zagrożenie bezrobociem jest niski poziom wykształcenia. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie w grudniu 2012 r. najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (25,6% ogólnej liczby bezrobotnych), policealne i średnie zawodowe (23,2% ogółu bezrobotnych) oraz gimnazjalne i niższe (19,1%). W porównaniu do 2011 r. udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wzrósł o 1,4 p. proc., na takim samym poziomie utrzymał się odsetek bezrobotnych posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe, zmniejszył się natomiast odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym o 2,0 p. proc.

Wykres 14. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według wykształcenia

Posiadanie wyższego wykształcenia nie eliminuje osób z populacji bezrobotnych. Ponad 1,1 tys. (18,3%) wśród zarejestrowanych bezrobotnych posiadało wykształcenie wyższe. W stosunku do 2011 r. odnotowano znaczący, o 16% wzrost liczby bezrobotnych tej grupy. Pod względem poziomu wykształcenia w 2012 r. podobną strukturę bezrobotnych jak w Tarnowie, odnotowano w Nowym Sączu – najwięcej było bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym i policealnym i średnim zawodowym – po około 27%, wykształceniem wyższym legitymowało się 17% bezrobotnych. Nieco inaczej ta struktura przedstawiała się w Krakowie. Większa dostępność szkół i uczelni kształcących na poziomie ponadgimnazjalnym sprawiła, że największe grupy bezrobotnych stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe oraz policealne i średnie zawodowe – odpowiednio 24,1% i 23,3%.

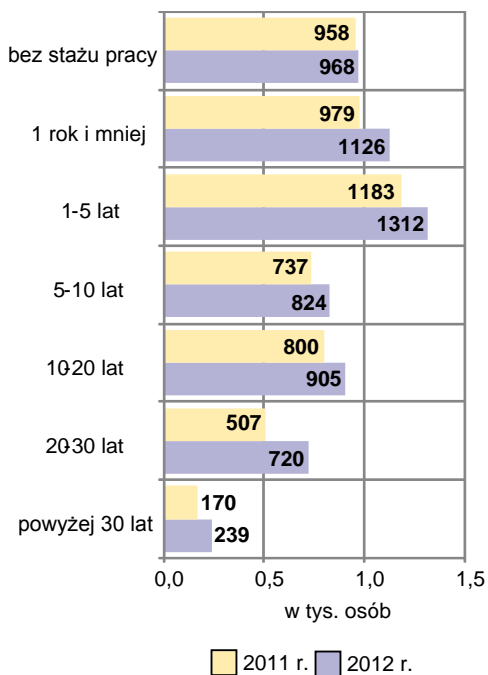
Na koniec 2012 r. co trzeci bezrobotny zarejestrowany w Tarnowie pozostawał bez pracy 3 miesiące i krócej (2,0 tys. osób). W porównaniu do poprzedniego roku liczba osób stosunkowo krótko nie posiadająca zatrudnienia wzrosła o blisko 30%. Podobnie w Krakowie i Nowym Sączu – osoby krótkotrwale bezrobotne stanowiły dość liczne grupy (odpowiednio 32,1% i 29,8%).

Wykres 15. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy

Jednym z niekorzystnych zjawisk mających negatywne skutki społeczne i ekonomiczne jest bezrobocie długotrwałe. Na koniec 2012 r. w Tarnowie, bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili najliczniejszą grupę - 2,1 tys. osób, tj. blisko 34% ogółu bezrobotnych, w tym co druga osoba poszukiwała pracy dłużej niż 2 lata. W porównaniu do poprzedniego roku liczba osób, które poszukiwały pracy dłużej niż 1 rok zwiększyła się o ponad 13%. Wśród miast woj. małopolskiego na prawach powiatu odsetek długotrwałe bezrobotnych w Tarnowie był najwyższy. Dla porównania, w Krakowie liczba tych osób stanowiła 29% ogółu bezrobotnych, w Nowym Sączu - 31%.

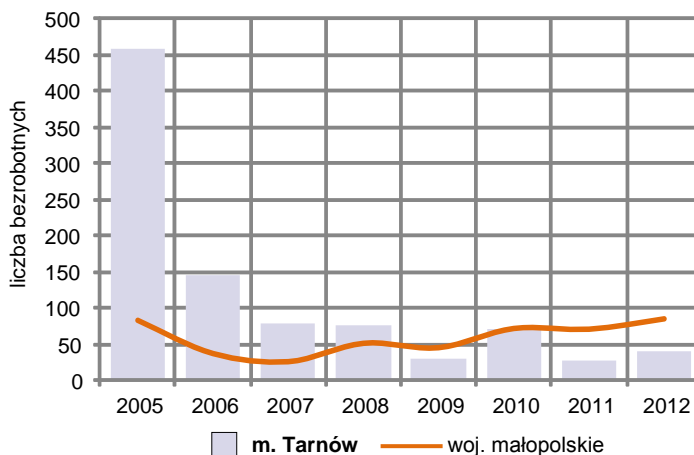
Wykres 16. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według stażu pracy

W 2012 r. blisko 16% bezrobotnych nie posiadało żadnego stażu pracy (2011 r. – 18%). Wśród poprzednio pracujących wzrastał udział osób pracujących krótko, tj. mniej niż rok lub 1-5 lat. W obu tych grupach liczba bezrobotnych wzrosła w stosunku do poprzedniego roku odpowiednio o 15,0% i 10,9%. Relatywnie najmniejsze grupy bezrobotnych to osoby o dużym doświadczeniu zawodowym, tj. ze stażem pracy 20-30 lat (11,8% ogółu bezrobotnych) i powyżej 30 lat (3,9% ogółu), w porównaniu do 2011 r. obie grupy bezrobotnych odnotowały wzrost liczby osób o ponad 40%.

Podaż pracy w Tarnowie jest minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. W Tarnowie w omawianym okresie pracodawcy zgłosili do Urzędu Pracy 149 ofert pracy, tym samym na 1 ofertę przypadało 41 bezrobotnych, rok wcześniej 26 osób.

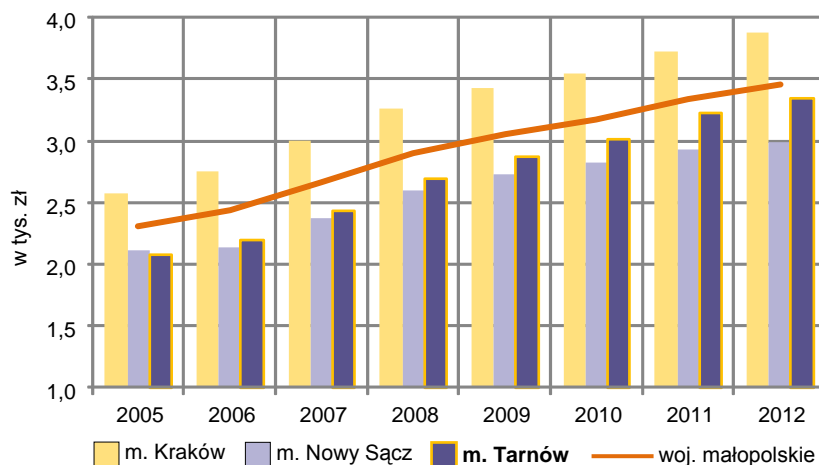
Wykres 17. Liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy

**WYNAGRODZENIA
I ŚWIADCZENIA
SPOŁECZNE**
Wynagrodzenia

Głównym źródłem utrzymania ludności jest wynagrodzenie, czyli dochody z pracy najemnej. W Tarnowie od 2005 r. przeciętne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, najwyższy wzrost odnotowano w latach 2007 i 2008 - ponad 10%.

Należy zaznaczyć, że w ostatnich kilku latach przeciętna płaca w Tarnowie wzrastała szybciej niż płace w woj. małopolskim, a nawet w Krakowie i Nowym Sączu. Mimo tego, nadal średnie wynagrodzenie w Tarnowie było niższe niż średnia w województwie.

Wykres 18. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Tarnowie w 2012 r. wynosiło 3349 zł, w porównaniu do poprzedniego roku wzrosło o 3,8%, tj. o 123 zł. W województwie przeciętne wynagrodzenie wynosiło 3456 zł, w Krakowie - 3878 zł, a w Nowym Sączu - 2986 zł.

W 2012 r. w Tarnowie w sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 3917 zł, (w woj. małopolskim 3930 zł) i było wyższe od przeciętnego wynagrodzenia ogółem o 17%. Średnia płaca w sektorze prywatnym wynosiła 2697 zł, (w woj. małopolskim 3215 zł) i stanowiła niecałe 81% średniego wynagrodzenia ogółem.

W dalszym ciągu obserwuje się duże zróżnicowanie przeciętnego wynagrodzenia w poszczególnych sekcjach PKD. Rozpiętość odchylenia przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do średniej płacy w Tarnowie w 2012 r. wynosiła ponad 86 p. proc. i w porównaniu do poprzedniego roku zmniejszyła się o ponad 6 p. proc.

Wykres 19. Odchylenie przeciętnej płacy w wybranych sekcjach PKD od średniej płacy w Tarnowie w 2012 r.

Najwyższe wynagrodzenie w omawianym okresie wystąpiło w sekcjach: „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 4790 zł, było wyższe od średniej płacy w Tarnowie o 43% i „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” - 4488 zł, tj. o 34% więcej niż średnia płaca ogółem.

Najniżej wynagrodzone były osoby zatrudnione w sekcjach: „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (1898 zł) oraz „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (1946 zł), co stanowiło odpowiednio 57% i 58% średniej płacy w Tarnowie.

Na podstawie danych o podatku dochodowym od osób fizycznych pochodzących z systemu administracyjnego Ministerstwa Finansów można analizować dochody ludności według faktycznego miejsca zamieszkania. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tytułu wynagrodzeń w Tarnowie w 2011 r. ukształtował się na poziomie 2346 zł i był wyższy o blisko 8% od przychodu uzyskanego w województwie. W stosunku do 2007 r. średniomiesięczny przychód brutto z tytułu wynagrodzeń wzrósł o 567 zł, tj. o blisko 32%. W Krakowie w 2011 r. średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tego tytułu wyniósł 2789 zł, a w Nowym Sączu - 2188 zł.²

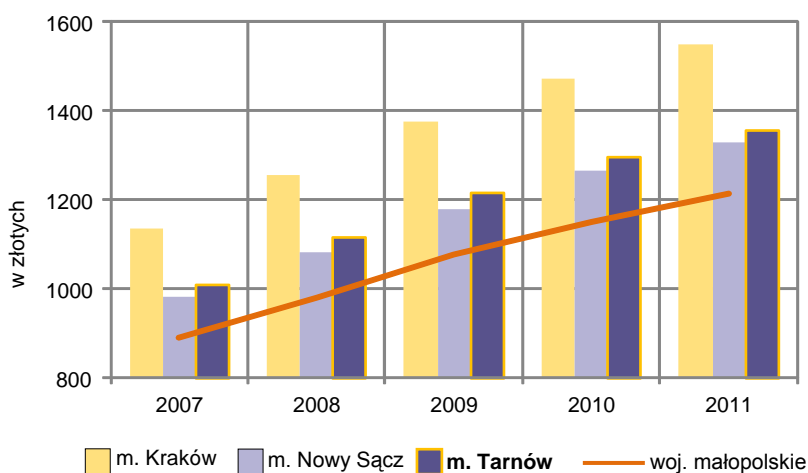
² Dane Ministerstwa Finansów za 2011 r.

Emerytury i renty³

Liczba osób uzyskujących przychody z tytułu emerytury lub renty w Tarnowie w 2011 r. wynosiła 30,5 tys. osób i w porównaniu do 2007 r. odnotowano spadek o 781 osób tj. o 2,5%. Emeryci i renciści mieszkający w Tarnowie stanowili 3,8% ogólnej liczby osób uzyskujących przychody z tego tytułu w województwie. W pozostałych miastach na prawach powiatu udział tych osób ukształtował się na poziomie - 24,2% w Krakowie i 2,5% w Nowym Sączu.

Od 2007 r. obserwuje się wzrost średniomiesięcznego przychodu brutto uzyskiwanego z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego w woj. małopolskim oraz we wszystkich miastach na prawach powiatu.

Wykres 20. Średniomiesięczny przychód uzyskiwany z tytułu emerytury lub renty

W 2011 r. w Tarnowie mediana przychodów rocznych brutto z emerytur i rent wynosiła 16,3 tys. zł, co oznacza, że takie przychody w ciągu roku osiągnęła równo połowa podatników uzyskujących przychody z tego tytułu. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskiwany z emerytury lub renty wyniósł 1356 zł i był wyższy o blisko 12% od przychodu dla województwa wynoszącego 1213 zł. W stosunku do 2007 r. średniomiesięczny przychód brutto z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego wzrósł o 346 zł, tj. o ponad 34%.

Dla porównania średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tego tytułu w Krakowie wyniósł 1549 zł, a w Nowym Sączu - 1328 zł.

³ Dane Ministerstwa Finansów za 2011 r.

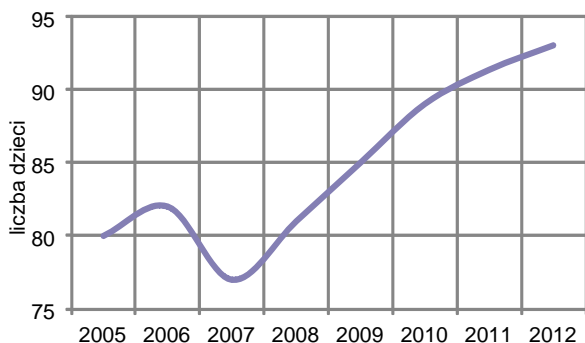
**INFRASTRUKTURA
SOCJALNA**

Edukacja

W 2012 r. w Tarnowie działało 37 przedszkoli. Było w nich łącznie 3,8 tys. miejsc. W porównaniu do roku poprzedniego

ubyło jedno przedszkole lecz przybyły 42 miejsca. Wychowaniem przedszkolnym objętych było 3,8 tys. dzieci (4,5% uczęszczających do przedszkoli w woj. małopolskim), czyli o 2,9% więcej niż rok wcześniej. W omawianym roku w Tarnowie na 100 dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) przypadały 93 miejsca w przedszkolach. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu wskaźnik ten był niższy i wynosił odpowiednio 86 i 89 miejsc.

Wykres 21. Dzieci w przedszkolach w wieku 3 – 6 lat w Tarnowie na 100 dzieci w tym wieku

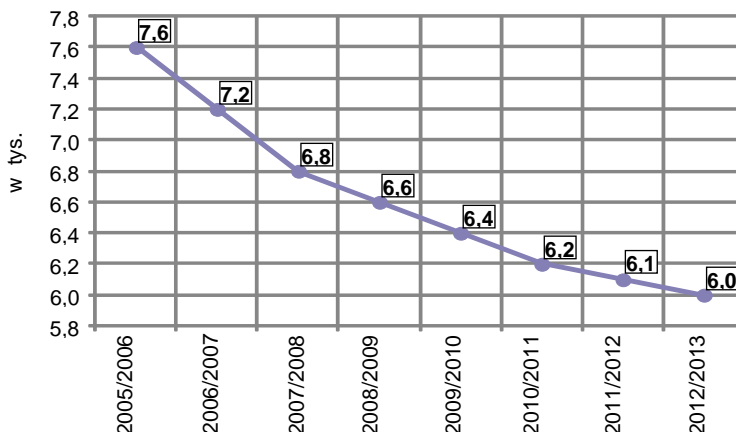

Poza przedszkolami funkcjonowało w Tarnowie 6 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Uczęszczało do nich 129 dzieci, czyli o 64 dzieci więcej niż w 2011 r.

W Tarnowie w roku szkolnym 2012/2013 funkcjonowały 24 szkoły podstawowe, o jedną mniej niż rok wcześniej. Uczęszczało do nich 6,0 tys. uczniów, tj. 3,0% uczęszczających do szkół podstawowych w woj. małopolskim. W ostatnich latach liczba uczniów systematycznie maleje. Tylko w stosunku do 2011 r. ubyło w szkołach podstawowych w Tarnowie 119 uczniów (1,9%), a w porównaniu do 2005 r. 1,6 tys. uczniów (20,6%). Zmniejszyła się również liczba oddziałów (z 357 w 2011 r. do 294 w 2012 r., czyli o 17,6%). Na jeden oddział przypadało 20 uczniów, podczas gdy w 2005 r. 22 uczniów.

W omawianym roku szkolnym działały w Tarnowie 22 szkoły gimnazjalne dla dzieci i młodzieży (o jedno gimnazjum więcej niż rok wcześniej). Mimo zwiększającej się liczby szkół obserwowano zmniejszenie liczby oddziałów do 153 w 2012 r. (w 2011 było ich 159). W roku szkolnym 2012/2013 w tarnowskich gimnazjach uczyło się 3,6 tys. uczniów (3,4% uczących się w gimnazjach w woj. małopolskim), tj. mniej o 1,8% w stosunku do poprzedniego roku i o 25,1% mniej w stosunku do roku szkolnego 2005/2006. Na jeden oddział przypadało 24 uczniów, o jednego ucznia mniej niż rok wcześniej.

Wykres 22. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w Tarnowie

W Tarnowie w roku szkolnym 2012/2013 funkcjonowały 44 szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży (12 zasadniczych szkół zawodowych, 19 liceów ogólnokształcących, 13 techników).

W szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się łącznie 11,1 tys. uczniów (8,8% kształcących się w szkołach ponadgimnazjalnych w woj. małopolskim) wobec 11,7 tys. uczniów w ubiegłym roku. Najczęściej przez młodzież wybierane były licea ogólnokształcące, uczęszczało do nich 46,8% młodzieży, w następnej kolejności technika – 40,4% młodzieży. Taka tendencja w Tarnowie utrzymuje się od lat. W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego w 2012 r. nieznacznie wzrosła liczba uczniów w technikach o 0,3%, zmalała natomiast w liceach ogólnokształcących o 7,2% oraz w zasadniczych szkołach zawodowych o 10,7%. Zwraca uwagę fakt, że w stosunku do roku szkolnego 2005/2006 liczba uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych wzrosła o 9,8%, w technikach o 11,3% przy znaczącym spadku o 15,6% w liceach. W roku szkolnym 2012/2013, podobnie jak w dwóch poprzednich, w Tarnowie nie funkcjonowało żadne liceum profilowane.

Wykres 23. Struktura uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w Tarnowie według typów szkół

W roku szkolnym 2012/2013 w Tarnowie działało 24 szkoły policealne, to o jedną szkołę mniej niż rok wcześniej. Kształciło się w nich 3,5 tys. uczniów, co stanowiło 13,5% kształcących się w szkołach policealnych w woj. małopolskim. Mimo spadku ilości szkół policealnych wzrosła w stosunku do poprzedniego roku szkolnego o 5,5% liczba kształcącej się w nich młodzieży.

W Tarnowie działają także szkoły dla dorosłych. W 2012 r. było ich 14, a kształciło się tu ponad 1,6 tys. osób. Wśród tych szkół największą popularnością cieszyły się licea ogólnokształcące w ilości 12, do których uczęszczało prawie 1,6 tys. osób. Dorośli ponadto kształcili się w dwóch technikach, uczęszczało do nich 33 osoby.

W działających w Tarnowie dwóch wyższych uczelniach: Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej oraz Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej kształciło się w roku akademickim 2012/2013 (według stanu na 30 listopada) 5,9 tys. studentów, w tym 3,7 tys. na studiach stacjonarnych. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano więc spadek ogólnej liczby studentów o 9,5%, w tym studentów studiów stacjonarnych o 2,0%. Tarnowskie wyższe uczelnie opuściło łącznie 2,1 tys. absolwentów (w ubiegłym roku 2,5 tys. absolwentów). Studia stacjonarne ukończyło 1,0 tys. studentów wobec 1,2 tys. rok wcześniej, czyli mniej o 16,7%.

Poza tymi uczelniami w mieście funkcjonowały zamiejscowe ośrodki pięciu uczelni, tj. Uniwersytetu Pedagogicznego, Uniwersytetu Ekonomicznego i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, a także Wyższej Szkoły Biznesu w Nowym Sączu i Małopolskiej Szkoły Wyższej w Brzesku. W ośrodkach tych studiowało łącznie 1,1 tys. studentów (rok wcześniej 1,3 tys. studentów), z czego tylko 31,1 % w systemie stacjonarnym.

Współczynnik skolaryzacji brutto przekraczał 100%, co oznacza, że do szkół znajdujących się na terenie miasta uczęszczały również dzieci mieszkające poza nim. W 2012 r. współczynnik skolaryzacji brutto wyniósł dla Tarnowa 104,6% w szkołach podstawowych i 114,2% w gimnazjach.

Nieznacznie spadła w szkołach liczba komputerów, w tym również z dostępem do Internetu. W 2012 r. w Tarnowie na jeden komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów przypadało zarówno w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych) jak i w gimnazjach 16 uczniów, przy średniej dla województwa odpowiednio 9 i 10 uczniów.

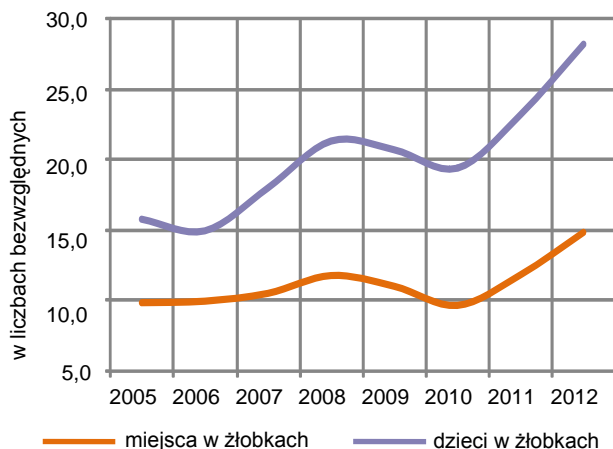
Ochrona zdrowia

W Tarnowie w 2012 r. funkcjonowały, tak jak w latach wcześniejszych, dwa szpitale publiczne. Na koniec 2011 r. dysponowały one łącznie 1049 łózkami, co dawało 92 łóżka szpitalne w przeliczeniu na 10 tys. ludności.

W 2012 r. ambulatoryjną opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewniały 73 placówki. Składało się na nie 55 zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 18 praktyk lekarskich, świadczących usługi zdrowotne w ramach środków publicznych. W porównaniu do 2011 r. liczba placówek ogółem zmniejszyła się o dwie praktyki lekarskie. W placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2012 r. udzielono łącznie 1282,3 tys. porad, w tym 184,2 tys. porad (14,4%) było udzielonych przez lekarzy stomatologów. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek ilości udzielonych porad ogółem o 12,7%, lecz wzrost porad udzielonych przez lekarzy stomatologów o 5,8%. Liczba udzielonych porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa w 2012 r. wynosiła 11 wobec 13 w roku ubiegłym. Dla porównania liczba porad udzielonych na jednego mieszkańca w Krakowie i Nowym Sączu wynosiła 10, a średnio w woj. małopolskim 8 porad.

Liczba aptek ogólnodostępnych pozostała na niezmiennym poziomie. W 2012 r. działały 62 apteki (5,6% działających w woj. małopolskim). Na jedną aptekę przypadało 1822 mieszkańców, podczas gdy rok wcześniej o 10 mieszkańców więcej. Odnotowano niewielki wzrost liczby farmaceutów pracujących w aptekach. W końcu 2012 r. w tarnowskich aptekach pracowało 139 magistrów farmacji.

Wykres 24. Miejsca i dzieci przebywające w żłobkach w ciągu roku w Tarnowie na 100 dzieci w wieku 0-2 lat

W 2012 r. w Tarnowie przybył jeden żłobek, obecnie funkcjonuje ich osiem. Jest to wyjście naprzeciw dużego zapotrzebowania w mieście na opiekę nad najmłodszymi dziećmi. W 2012 r. funkcjonujące żłobki oferowały 431 miejsc, oznacza to wzrost o 19,7% w stosunku do 2011 r. Na 100 dzieci w wieku 0-2 lat przypadało w Tarnowie 15 miejsc w żłobkach (w 2011 r. – 12 miejsc). W ciągu roku w tarnowskich żłobkach przebywało 819 dzieci, tj. więcej w porównaniu z rokiem poprzednim o 15,4%.

Pomoc społeczna

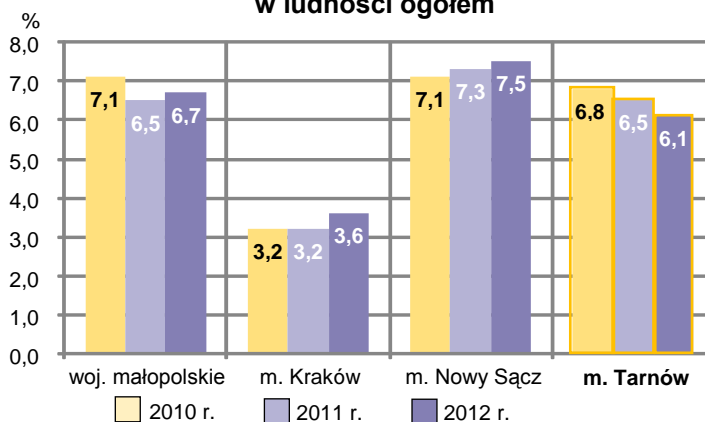
W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowie w 2012 r. zarejestrowanych było 3,2 tys. gospodarstw domowych. W gospodarstwach tych żyło 6,9 tys. osób, które określa się jako beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej⁴.

W 2012 r. beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej było 6,1% mieszkańców Tarnowa i udział ten utrzymuje się na podobnym poziomie jak rok wcześniej. Dla porównania – w województwie wskaźnik ten wynosił 6,7%, w Nowym Sączu - 7,5%, natomiast mieszkańcy Krakowa w mniejszym zakresie korzystali ze świadczeń pomocy społecznej – wskaźnik kształtował się na poziomie 3,6%.⁵

W populacji beneficjentów w Tarnowie zasiłki stałe w 2012 r. przyznano 635 osobom, w tym 520 osobom samotnie gospodarującym, a średnia kwota zasiłku stałego wynosiła 365 zł. Zasiłki okresowe zostały przyznane 1150 osobom i objęły 1102 gospodarstw domowych, liczących łącznie 2942 osób. Przeciętna kwota zasiłku okresowego wynosiła 280 zł. Zdecydowanie najwięcej – 998 zasiłków okresowych przyznanych zostało z powodu bezrobocia, co stanowiło blisko 87% wszystkich osób, którym przyznano zasiłki okresowe. Skorzystało z nich 953 gospodarstwa domowe, liczące 2535 osób. W porównaniu do poprzedniego roku łączna liczba osób, która otrzymała zasiłki stałe i okresowe zmniejszyła się o 241 osób, tj. o 12,0%.

Na pomoc skierowaną do gospodarstw domowych MOPS w Tarnowie w 2012 r. wydatkował blisko 7,6 mln zł, tj. o ponad 24% mniej niż rok wcześniej⁶.

Wykres 25. Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

⁴ Rozumianych po pierwsze jako populację gospodarstw domowych, które otrzymały pomoc materialną lub rzeczową za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej; po drugie jako zbiorowość osób, wszystkich członków tych gospodarstw, bez względu na to kto i jakie świadczenie otrzymał.

⁵ Dane ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej.

⁶ Na podstawie bazy danych MPIPS, sprawozdanie MPIPS-03 za 2012 r.

W 2012 r. w Tarnowie było 10 placówek stacjonarnej opieki społecznej, które dysponowały razem 540 miejscami. W porównaniu do poprzedniego roku liczba placówek nie uległa zmianie, natomiast liczba miejsc uległa nieznacznemu zmniejszeniu (spadek o 3 miejsca). Łącznie we wszystkich placówkach na koniec omawianego okresu przebywało 491 mieszkańców, tj. o blisko 4% mniej niż w 2011 r.

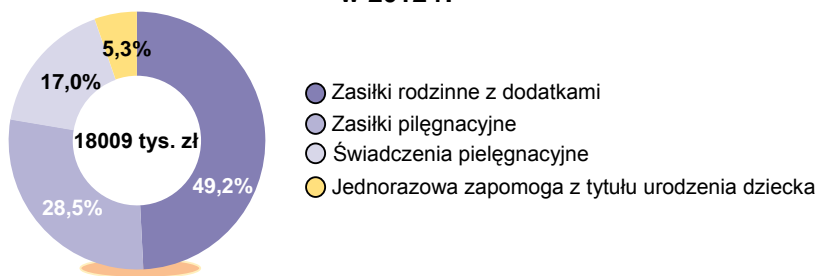
Od 2012 r. w Tarnowie funkcjonują 4 całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży, w których przebywało 75 wychowanków wobec 91 rok wcześniej.

Dzieci i młodzież całkowicie lub częściowo pozbawione opieki ze strony rodziny miały ją zapewnioną przez rodziny zastępcze. W 2012 r. funkcjonowało w Tarnowie 87 rodzin zastępczych, które swoją opieką obejmowały 118 dzieci. W porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano wzrost o 7 rodzin zastępczych, natomiast liczba dzieci w tych rodzinach nie uległa zmianie.

Świadczenia rodzinne

W 2012 r. w Tarnowie średnio miesięcznie 5,5 tys. rodzin korzystało z różnego rodzaju świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Świadczenia rodzinne obejmują zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, świadczenia opiekuńcze, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka. Beneficjenci świadczeń rodzinnych w ciągu 2012 r. otrzymali świadczenia na łączną kwotę 18,0 mln zł, niższą o 1,7% niż w roku poprzednim. W tym samym okresie liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych zmniejszyła się również o 1,7%.

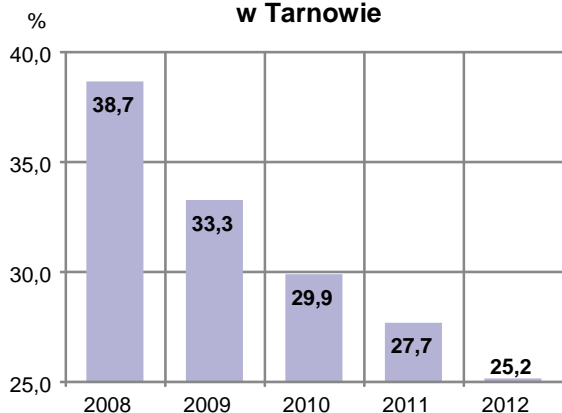
Wykres 26. Struktura świadczeń rodzinnych w Tarnowie w 2012 r.

Wśród świadczeń rodzinnych dominującą pozycję stanowiły zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, które mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Głównym kryterium uprawniającym do otrzymania zasiłku rodzinnego jest posiadanie dziecka (dzieci) na utrzymaniu i przeciętny dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczający progu dochodowego, który do października 2012 r. wynosił 504 zł na osobę, a jeżeli w rodzinie występuje dziecko niepełnosprawne 583 zł na osobę, natomiast od listopada został podwyższony odpowiednio do 539 zł i 623 zł.

W 2012 r. zasiłki rodzinne wypłacono na kwotę 8,9 mln zł, co stanowiło 49,2% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych. W porównaniu do roku ubiegłego kwota ta zmniejszyła się o 11,4%. Średnio miesięcznie w Tarnowie zasiłek rodzinny pobierało 2,8 tys. rodzin, o 343 rodziny (o 10,8%) mniej niż rok wcześniej. Rodzice pobierali zasiłek rodzinny na 5,1 tys. dzieci, w tym na 4,7 tys. dzieci w wieku do 17 lat. Dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice pobierali zasiłek rodzinny w 2012 r. stanowiły 25,2% ogólnej liczby dzieci w tym wieku. Dla porównania odpowiedni wskaźnik dla Krakowa wynosił 14,5%, dla Nowego Sącza 32,2%, a średnio dla woj. małopolskiego 34,8%.

Wykres 27. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w Tarnowie

Udział dzieci w wieku do lat 17 na które rodzice pobierają zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku zmniejszał się systematycznie od 2008 r., co spowodowane było między innymi spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a także niskim kryterium dochodowym obowiązującym od 2004 r., a zmienionym dopiero w listopadzie 2012 r. W 2012 r. w stosunku do roku poprzedniego wskaźnik zmniejszył się o 2,5 p. proc.

W 2012 r. zwiększyła się o blisko 6% liczba osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne). Świadczenia te są przyznawane niezależnie od wysokości dochodu rodziny.

Zasiłki pielęgnacyjne, które mają na celu częściowe pokrycie kosztów zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z brakiem możliwości samodzielnego radzenia sobie z codziennymi czynnościami stanowiły drugą co do wielkości pozycję w kwocie wypłaconych w ciągu 2012 r. świadczeń rodzinnych ogółem. Wartość wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych wynosiła 5,1 mln zł, co stanowiło 28,5% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych. W porównaniu do roku ubiegłego kwota wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych zwiększyła się o 2,5%.

W 2012 r. wzrosła ilość i wartość wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych przyznawanych członkom rodziny lub opiekunom, którzy rezygnują z pracy, aby opiekować się dzieckiem niepełnosprawnym wymagającym szczególnej opieki lub dorosłą osobą niepełnosprawną w stopniu znaczącym. Wartość wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych wynosiła

3,1 mln zł., co stanowiło niemal 17,0% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych. W porównaniu do roku ubiegłego kwota wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych zwiększyła się o ponad 30%.

W ramach wspomnianej na wstępie ustawy przewidziano jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, tak zwane „becikowe”, które w 2012 r. przysługiwało niezależnie od wysokości dochodów. Taka forma pomocy w Tarnowie skierowana została do rodziców 959 dzieci. Kwota wypłaconych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka stanowiła 5,3% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych i była niższa o ponad 2,1% niż w roku ubiegłym.

Kultura

Jedyny działający w Tarnowie teatr dysponuje 393 miejscami na widowni w stałej sali. W 2012 r. zostały wystawione 314 widowiska w stałych salach teatralnych wobec 172 rok wcześniej. W stosunku do 2011 r. wzrosła o 81% liczba widzów (z 29,6 tys. do 53,5 tys.) co prawdopodobnie było spowodowane powrotem zmodernizowanego teatru do pełnej działalności.

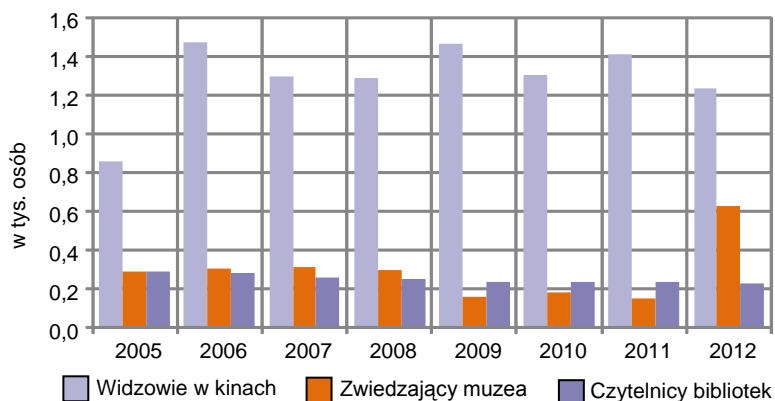
Działające w 2012 r. cztery tarnowskie galerie przygotowały 90 wystaw i 91 ekspozycji, które zwiedziło 65,5 tys. osób. Był to rok, w którym zorganizowano znacznie więcej wystaw, w stosunku do 2011 r. o 87,5%, co wiązało się ze zwiększeniem zainteresowania organizowanymi wystawami. Liczba zwiedzających w 2012 r. wzrosła o ponad 158% w stosunku do roku poprzedniego.

W 2012 r. swoje zbiory zwiedzającym udostępniały także cztery tarnowskie muzea. Liczba zwiedzających znacznie się zwiększyła w stosunku do roku poprzedniego (o 17,7 tys.) i wynosiła 71,0 tys. osób. Ponad trzykrotnie wzrosła liczba młodzieży szkolnej w zorganizowanych grupach zwiedzających muzea. W 2012 r. było to 6,6 tys. osób co stanowiło 9,2% ogółu zwiedzających. W 2012 r. zaprezentowano 9 wystaw czasowych własnych w kraju i 14 wystaw obcych krajowych i z zagranicy.

W omawianym roku w Tarnowie działały dwa kina stałe, które dysponowały 1032 miejscami na widowni. W ciągu 2012 r. odbyło się 2,7 tys. seansów (o 9,8% mniej niż rok wcześniej), a uczestniczyło w nich 140 tys. widzów, co stanowiło 4,6% ogółu widzów w kinach w woj. małopolskim. Średnio na jeden seans przypadało w Tarnowie 51 widzów, tj. o 2 widzów mniej niż w 2011 r. Dla porównania w Krakowie było to 20 widzów, a w Nowym Sączu 26 widzów.

W Tarnowie w 2012 r. działało nadal 11 placówek bibliotecznych. Powoli, ale systematycznie maleje liczba woluminów w księgozbiorze. W 2012 r. księgozbiór tarnowskich placówek bibliotecznych liczył 345,0 tys. woluminów co stanowiło 3,2% zasobów wojewódzkich i był o 0,6% mniejszy niż przed rokiem. W 2012 r. zarejestrowano 26,0 tys. czytelników, o 2,7% mniej niż przed rokiem. Wskaźnik wypożyczeń na jednego czytelnika w 2012 r. wynosił 15,8 woluminów, dla porównania w Krakowie 13,7 woluminów, w Nowym Sączu 17,0 woluminów.

Wykres 28. Widzowie w kinach, zwiedzający muzea oraz czytelnicy w Tarnowie na 1 tys. mieszkańców

Turystyka

W Tarnowie według stanu na koniec lipca 2012 r. funkcjonowało 13 turystycznych obiektów noclegowych (0,9% działających w woj. małopolskim) z 842 miejscami noclegowymi. W stosunku do 2011 r. liczba obiektów wzrosła o dwa, a liczba miejsc noclegowych o 74 (o 9,6%).

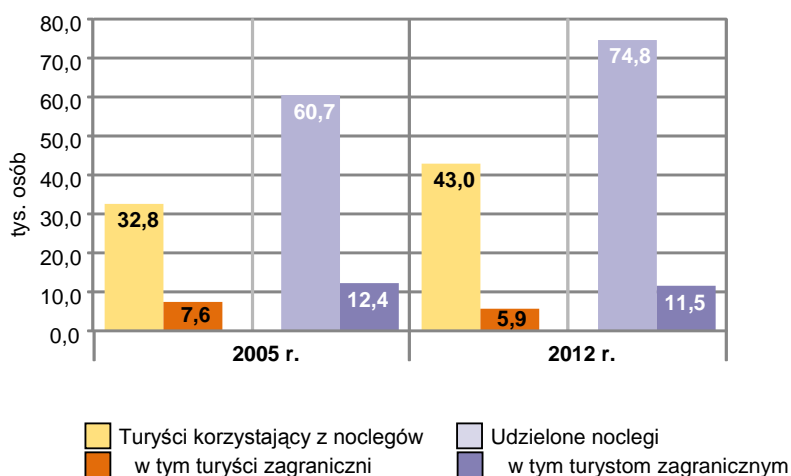
Wykres 29. Turystyczne obiekty noclegowe w Tarnowie według rodzajów obiektów

Najwięcej miejsc noclegowych (74,7%) oferowały obiekty hotelowe. W 2012 r. z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 43,0 tys. osób (ponad 1% korzystających z noclegów w woj. małopolskim).

Liczba udzielonych noclegów wynosiła 74,8 tys. (0,8% noclegów udzielonych w woj. małopolskim), wobec 75,1 tys. w roku ubiegłym. Rok 2012 był rokiem, w którym znów spadła liczba turystów zagranicznych goszczących w Tarnowie. Z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Tarnowie skorzystało 5,9 tys. turystów zagranicznych, wobec 6,1 tys. w 2011 r. Udzielono im jednocześnie więcej noclegów o 5,3%, co oznacza wzrost z 10,9 tys. noclegów w 2011 r. do 11,5 tys. noclegów w 2012 r.

Wykres 30. Korzystający z noclegów i udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych w Tarnowie

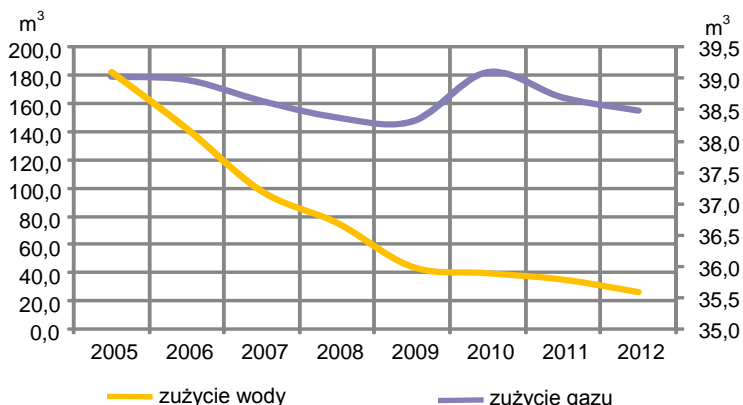

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej w Tarnowie na koniec 2012 r. wynosiła 299,6 km i w porównaniu do 2011 r. wzrosła o 6,2 km, tj. o 2,1%. W badanym okresie o 0,2% wzrosła również ilość czynnych połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania i na koniec 2012 r., wynosiła 11,1 tys.

Wskaźnik zużycia wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca obrazuje sposób gospodarowania wodą.

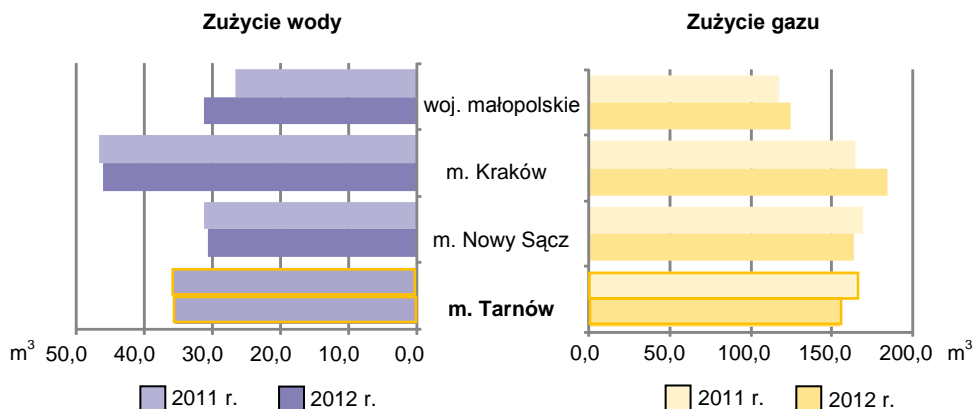
Wykres 31. Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie

W latach 2005-2012 następował ciągły spadek średniego zużycia wody na 1 mieszkańca Tarnowa z 39,1 m³ w 2005 r. do 35,6 m³ w 2012 r. Dla porównania mieszkańiec Krakowa średnio zużył wody o 10,6 m³ więcej, a mieszkańiec Nowego Sącza o 4,9 m³ mniej od mieszkańca Tarnowa.

Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2012 r. wynosiła 341,1 km i w porównaniu do 2011 r. wzrosła o 0,9%. Podobnie jak w roku ubiegłym ilość połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zakwaterowania na koniec 2012 r. wynosiła 7,5 tys. szt.

Wykres 32. Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w 2012 r.

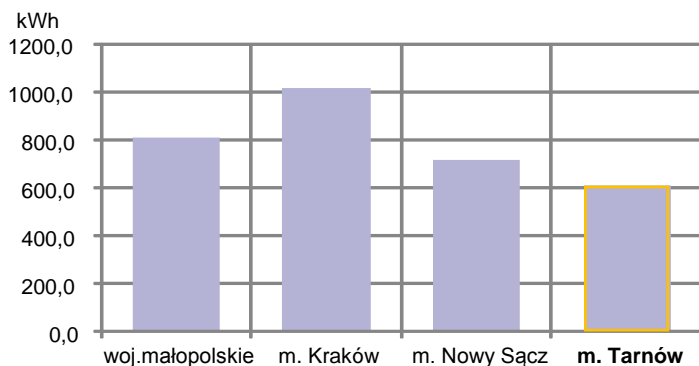

Długość sieci gazowej w 2012 r. wyniosła 405,2 km i w porównaniu do 2011 r. wzrosła o 1,4%. Zwiększeniu uległa też liczba połączeń gazowych (wzrost o 1,3%). Natomiast w badanym okresie nastąpił spadek (o 6,2%) zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych. W przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa zużycie wyniosło 155,2 m³ (spadek o 5,7%), a na jednego odbiorcę 504,9 m³ (spadek o 6,7%).

Spadek zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych zanotowano w Nowym Sączu – na jednego mieszkańca spadek o 3,0%, a na jednego odbiorcę spadek o 3,8% natomiast w Krakowie wzrost obu wskaźników odpowiednio o 12,1% i 11,8%.

W 2012 r. zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w Tarnowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 611,2 kWh (w woj. małopolskim 810,2 kWh) i nieznacznie wzrosło w porównaniu do roku ubiegłego. Spadek zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca zanotowano w Krakowie (o 1,7%) i w Nowym Sączu (o 1,9%).

Wykres 33. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2012 r.

HANDEL

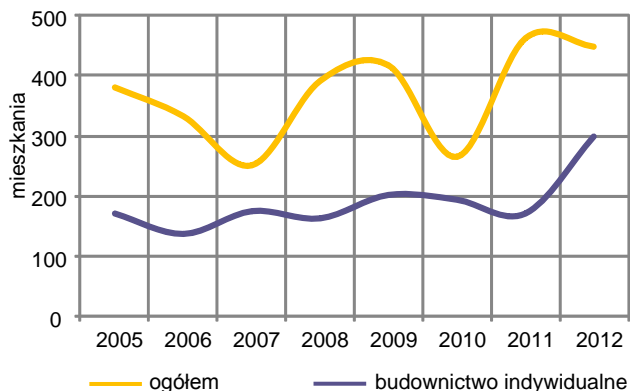
W 2012 r. w Tarnowie poza siecią sklepów, hipermarketów, supermarketów i domów towarowych funkcjonowały również targowiska stałe i sezonowe. Na terenie miasta działało 15 targowisk stałych o łącznej powierzchni 96,5 tys. m² oraz 3 targowiska sezonowe. W porównaniu do 2011 r. wzrosła o jeden obiekt zarówno liczba targowisk stałych jak i sezonowych. Znacznie, bo o 20,4 tys. m², tj. o 26,8% zwiększyła się powierzchnia targowisk stałych. Dla porównania w Krakowie funkcjonowało 16 targowisk stałych o powierzchni 85,4 tys. m², a w Nowym Sączu 2 targowiska o powierzchni 17,4 tys. m². W wymienionych miastach działało odpowiednio 1146 i 31 targowisk sezonowych. Na tarnowskich targowiskach handlowano w 311 czynnych codziennie punktach sprzedaży drobnodetalicznej, których ilość w ostatnim roku nieznacznie wzrosła (o 7 punktów, tj. o 2,3%).

W 2012 r. wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych w Tarnowie wyniosły 1889,6 tys. zł i były o 3,7% niższe niż w 2011 r. W Krakowie wpływy z opłat wyniosły 8339,2 tys. zł, tj. o 12,4% mniej jak rok wcześniej, a w Nowym Sączu 158,7 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do poprzedniego roku o 4,9%.

**BUDOWNICTWO
MIESZKANIOWE**

W 2012 r. w porównaniu do poprzedniego roku w Tarnowie odnotowano niewielkie pogorszenie sytuacji w budownictwie mieszkaniowym.

Wykres 34. Mieszkania oddane do użytkowania w Tarnowie

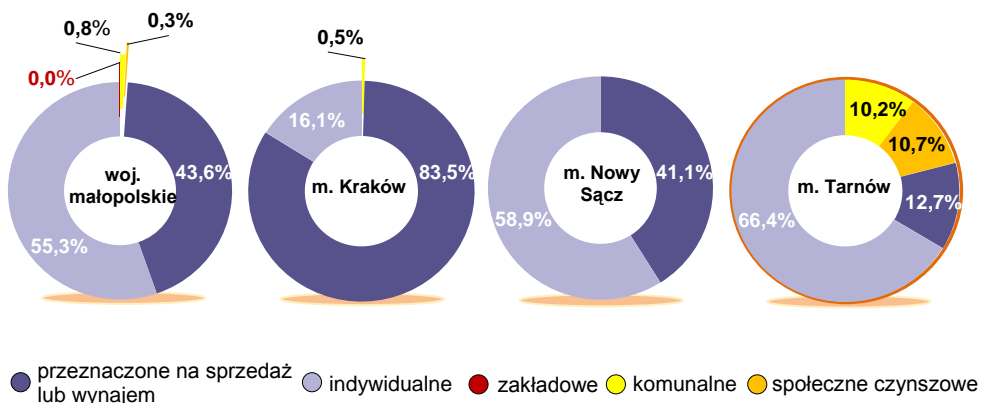

W 2012 r. na terenie Tarnowa przekazano do użytkowania 449 mieszkań o łącznej powierzchni 40,6 tys. m², tj. o 14 mieszkań (o 3,0%) mniej niż w 2011 r.

Największy udział (66,4%) w przyroście nowych zasobów mieszkaniowych mieli inwestorzy indywidualni, którzy w 2012 r. wybudowali 298 mieszkań (o 75,3% więcej w porównaniu z 2011 r.).

Mniejszą liczbę mieszkań niż przed rokiem zrealizowano w ramach budownictwa przeznaczonego na sprzedaż i wynajem (spadek o 66,3%) oraz budownictwa społecznego czynszowego (spadek o 61,3%). Ponadto w 2012 r. oddano 46 mieszkań w budownictwie komunalnym. Podobnie jak w 2011 r. nie odnotowano żadnych efektów w budownictwie spółdzielczym i zakładowym.

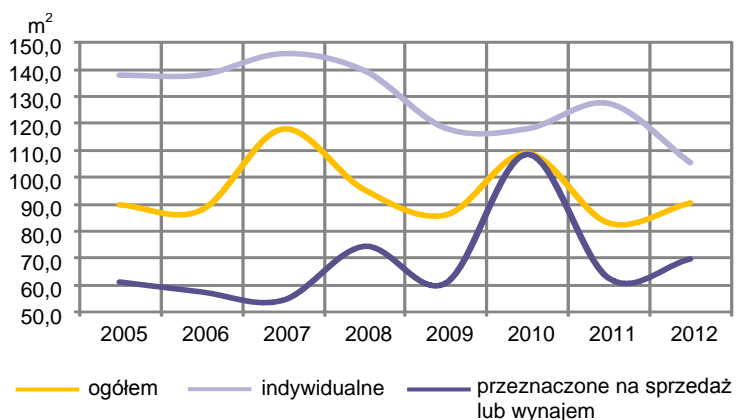
Wykres 35. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa w 2012 r.

W Krakowie w 2012 r., tak jak i w roku ubiegłym, najwięcej mieszkań oddali inwestorzy budujący mieszkania na sprzedaż lub wynajem. Mieszkania te stanowiły 83,5% ogólnej liczby mieszkań. W Nowym Sączu, podobnie jak w Tarnowie, dominowali inwestorzy indywidualni, których udział w ogólnej liczbie oddanych mieszkań do użytkowania w 2012 r. wyniósł 58,9%.

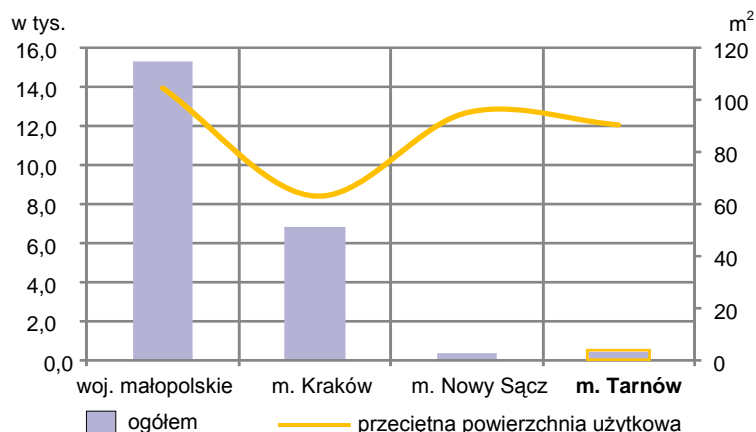
Przeciętna powierzchnia użytkowa nowo wybudowanych mieszkań w Tarnowie w 2012 r. wyniosła 90,4 m² i w porównaniu z 2011 r. była wyższa o 7,5 m² (wzrost o 9,0%). Największe mieszkania o przeciętnej powierzchni 105,6 m² wybudowane były w 2012 r. przez inwestorów indywidualnych, natomiast najmniejsze o powierzchni 49,6 m² w budownictwie społecznym czynszowym. Dla porównania, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Krakowie wynosiła 63,1 m², a w Nowym Sączu 95,1 m² przy średniej wynoszącej w woj. małopolskim 104,5 m².

Wykres 36. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie

Wskaźnik nasilenia budownictwa mieszkaniowego, mierzony liczbą mieszkań oddanych do użytkowania na 1 tys. ludności, w 2012 r. w Tarnowie wyniósł 4,0 (w 2011 r. – 4,1) przy średniej dla woj. małopolskiego 4,6 (w 2011 r. – 3,8). Wyższy poziom wskaźnika od średniej w woj. małopolskim odnotowano w Krakowie – 9,0, niższy natomiast w Nowym Sączu – 4,1.

Wykres 37. Mieszkania oddane do użytkowania i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2012 r.

W 2012 r. w Tarnowie inwestorzy uzyskali 96 pozwoleń na budowę 114 nowych budynków o łącznej liczbie mieszkań 356. Wśród nowych mieszkań, na które wydano pozwolenia 27,0% stanowiły mieszkania w nowych budynkach jednorodzinnych. Ponadto wydano 5 pozwoleń na rozbudowę budynków mieszkalnych oraz 5 pozwoleń na adaptacje pomieszczeń niemieszkalnych.

W 2012 r. na terenie Tarnowa inwestorzy rozpoczęli budowę 321 mieszkań (o 43,9% więcej niż w 2011 r.), w tym 309 w ramach budownictwa indywidualnego (trzykrotnie więcej niż w 2011 r.)

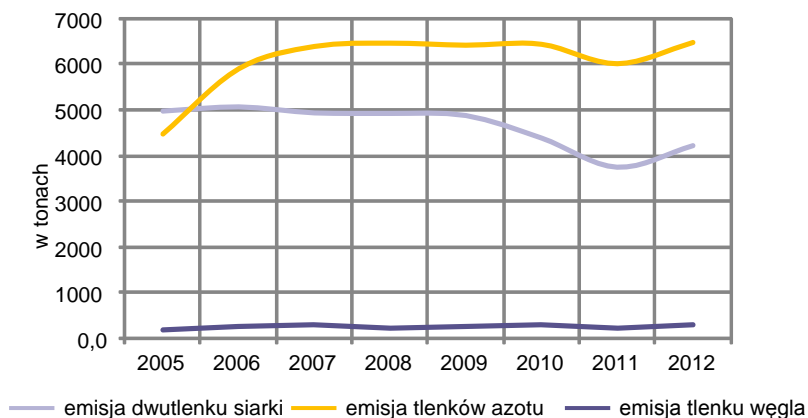
OCHRONA ŚRODOWISKA

Przemysł, energetyczne spalanie paliw, środki transportu, wreszcie gospodarka komunalna – są źródłem nieuchronnej degradacji środowiska naturalnego. Miasta, koncentrując potencjał gospodarczy, generują równocześnie zagrożenia dla czystości powietrza, wód i ziemi.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w miastach poprzez emisję pyłów i gazów jest lokalny przemysł. Dane statystyczne wskazują, że Tarnów nadal należy do miast o dużej skali zagrożenia. W 2011 r. zajmował 25 miejsce wśród 150 najbardziej zagrożonych miast Polski ze względu na ilość zanieczyszczeń gazowych emitowanych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska (w woj. małopolskim 3 miejsce po Krakowie i Trzebini). W 2012 r. zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały w Tarnowie łącznie 12,9 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla). Stanowiło to 10,9% całkowitej emisji gazów (bez CO₂) w woj. małopolskim. W stosunku do roku 2011 emisja gazów wzrosła o 13,1%, a w porównaniu z rokiem 2005 o 12,7%. Dominowały w niej, podobnie jak w latach poprzednich, tlenki azotu

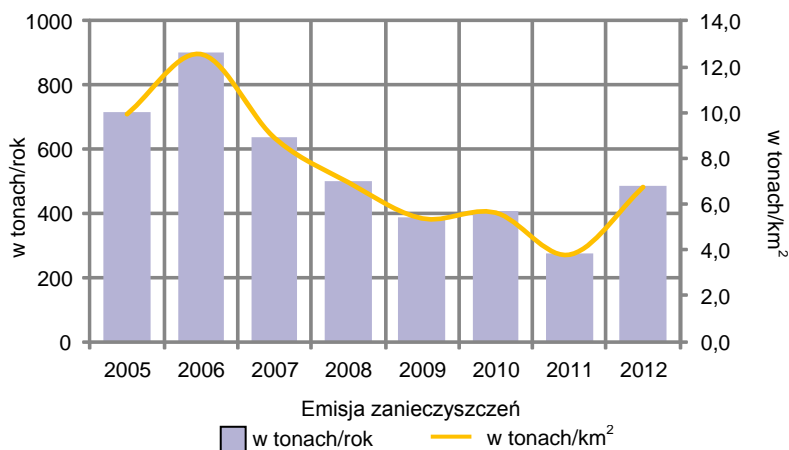
i dwutlenek siarki stanowiące w 2012 r. blisko 83% ogólnej emisji gazów. Szczególnie wysoki był wskaźnik emisji tlenków azotu – wyniósł w Tarnowie 90,0 ton na 1 km² (dla porównania w Krakowie – 19,3 ton, w Nowym Sączu - 2,3 ton). Wskaźnik emisji dwutlenku siarki w przeliczeniu na km² wyniósł w Tarnowie 58,6 ton, w Krakowie – 27,5 ton, a w Nowym Sączu – 4,8 ton.

Wykres 38. Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie

Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w skali roku znacząco wzrosła (o 77,7%) i wyniosła w 2012 r. 485 ton (12,3% emisji wojewódzkiej). W przeliczeniu na 1 km² wyemitowano w Tarnowie 6,7 ton pyłów - dla porównania w Krakowie 5,9 ton, a w Nowym Sączu 2,9 ton. Dominowały pyły ze spalania paliw – w Tarnowie stanowiły 57,9% całej emisji pyłowej, w Krakowie 48,7% a w Nowym Sączu blisko 68%.

Wykres 39. Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych zatrzymano i zneutralizowano w 2012 r. 20,6 tys. ton zanieczyszczeń gazowych bez CO₂ (61,4% wytworzonych) i 92,5 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych (99,5% wytworzonych).

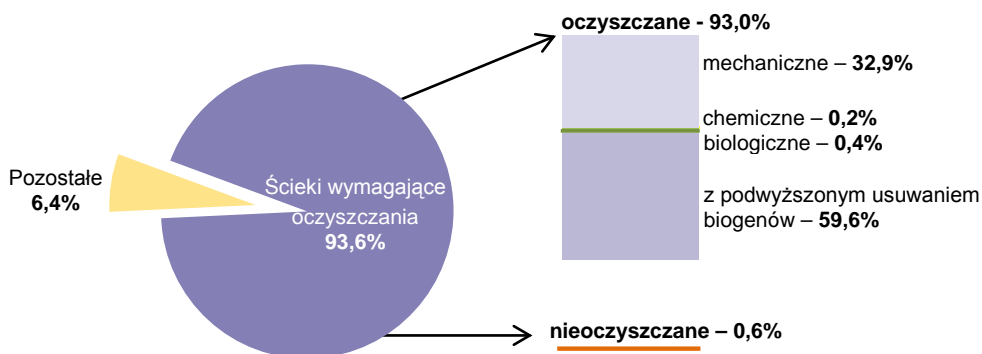
Pomiary zanieczyszczeń powietrza na terenie miasta prowadzi w sieci monitoringu w automatycznej stacji pomiarowej Tarnowie WIOŚ Kraków – Delegatura w Tarnowie. Z wyników dobowych pomiarów w 2012 r. wynika, że wartości dopuszczalne stężeń zanieczyszczeń podstawowych: dwutlenku siarki (10,0 µg/m³), dwutlenku azotu (24 µg/m³) i tlenku węgla (0,46 µg/m³) w powietrzu były dotrzymane. Nadal poważnym problemem dla miasta w 2012 r. było wysokie stężenia benzo/a/pirenu w pyłe PM₁₀, a także nie dotrzymanie standardów jakości powietrza w pyłe zawieszonym PM₁₀ (stężenia 24-godzinne tej frakcji 73 razy w ciągu roku przekroczyły dopuszczalny poziom) oraz ponadnormatywne stężenie pyłu o średnicy ziaren poniżej 2,5 µm o 33%⁷. Źródłem pyłów zawieszonych w powietrzu są zarówno procesy produkcyjne jak i energetyczne spalanie paliw oraz komunikacja.

Zużycie wody (bez wody przeznaczonej na napełnianie stawów rybnych) w 2012 r. wyniosło 15,7 hm³ · w tym 9,7 hm³ na cele przemysłowe i 6,0 hm³ na cele eksploatacji wodociągów sieciowych. Tym wynikiem Tarnów zajął 25 miejsce wśród 119 miast Polski o decydującym zużyciu wody w gospodarce narodowej (w woj. małopolskim 3 miejsce po Skawinie i Krakowie). Zużycie wody z sieci wodociągowej przypadające na 1 mieszkańca miasta wyniosło 35,7m³.

Wytwarzane przez przemysł i gospodarkę komunalną ścieki znacząco wpływają na degradację zasobów wodnych. W 2012 r. Tarnów zajął 33 miejsce wśród 198 miast Polski o dużej skali zagrożenia ściekami (w woj. małopolskim 4 miejsce po Bukownie, Krakowie i Libiążu). Do wód lub do ziemi odprowadzono 10,6 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania (o 5,5% mniej jak w 2011 r.), co stanowiło 4,0% ogółu ścieków odprowadzonych w woj. małopolskim. Siedem oczyszczalni ścieków działających w Tarnowie o łącznej przepustowości 195,7 tys. m³ na dobę oczyściło 93,6% wytworzonych ścieków (99,3% ścieków wymagających oczyszczania). Z oczyszczalni komunalnej korzystało w 2012 r. 99,4% mieszkańców Tarnowa.

⁷ Dane w zakresie wyników pomiaru zanieczyszczeń powietrza pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie Delegatura w Tarnowie „Informacja o stanie środowiska – m. Tarnów w 2012 r.”, Tarnów 2013.

Wykres 40. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych do wód lub ziemi w Tarnowie w 2012 r.

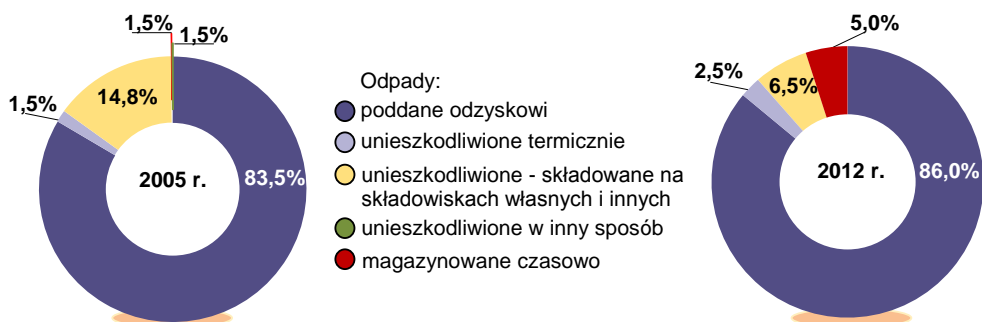
Na podstawie dostępnych wyników oceny stanu wód powierzchniowych dokonanych przez służby ochrony środowiska, stwierdzono w 2012 r. w zakresie elementów biologicznych IV klasę jakości wód w punktach Biała – Tarnów i Wątok – Tarnów. W zakresie elementów fizykochemicznych i stężeń substancji specyficznych wykazano II klasę jakości wód w punkcie Biała – Tarnów i I klasę jakości wód w punkcie Wątok – Tarnów. Potencjał ekologiczny obu tych punktów pomiarowych oceniono jako słaby. Równocześnie stan chemiczny wód w obu punktach oceniono jako dobry.

Ocena stanu chemicznego wód podziemnych miasta Tarnowa badanych w 2012 r. wykazała, że wody te znajdują się w dobrym stanie chemicznym. Nie stwierdzono przekroczeń stężeń dopuszczalnych, jakie notowano w roku 2011 r. Jednak ocena według wymagań fizykochemicznych dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykazała, że wody w ujęciach Tarnów – Świerczków i Kępa Bogumiłowicka wykazują przekroczenia azotanów, manganu i żelaza i muszą być poddawane procesom uzdatniania przed wprowadzeniem ich do sieci wodociągowej⁸.

Odpady przemysłowe i komunalne powstające na terenie miasta stanowią poważne zagrożenie dla środowiska. W 2012 r. w Tarnowie zakłady objęte statystyką GUS wytworzyły 242,2 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 3,6% masy odpadów wytworzonych w woj. małopolskim. W porównaniu do 2011 r. ilość wytworzonych odpadów wzrosła o blisko 70%. Procesowi odzysku poddano 208,3 tys. ton wytworzonych odpadów, kolejne 21,8 tys. ton unieszkodliwiono, a 12,1 tys. ton zmagazynowano czasowo.

⁸ Dane w zakresie oceny stanu wód powierzchniowych i podziemnych pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie Delegatura w Tarnowie „Informacja o stanie środowiska – m. Tarnów w 2012 r.”, Tarnów 2013.

Wykres 41. Struktura odpadów wytworzonych^a w Tarnowie

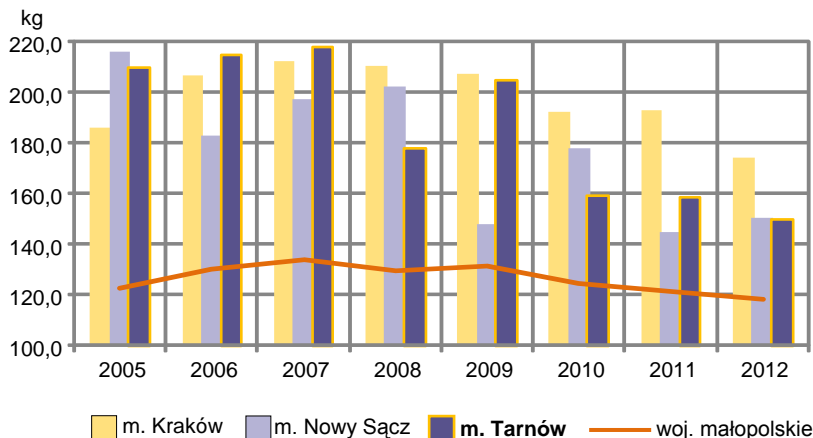

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

Na własnych składowiskach tarnobrzegskie zakłady nagromadziły dotychczas 2165,4 tys. ton odpadów, co daje 30,1 tys. ton na 1 km². Wskaźnik dla województwa wynosi 7,6 tys. ton na 1 km², a dla Krakowa 112,4 tys. ton na 1 km².

Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie miasta zależy od liczby jego mieszkańców, jak i ilości zakładów wytwórczych i usługowych. W 2012 r. w Tarnobrzegu zebrano 28,3 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych tj. o 9,2% mniej niż w 2011 r., z czego 16,9 tys. ton (tj. 59,9% ogółu zebranych odpadów) pochodziło z gospodarstw domowych, 10,4 tys. ton (36,7%) z handlu, małego biznesu, biur i instytucji oraz 1,0 tys. ton (3,4%) z usług komunalnych. Segregacji poddano 61,8% zebranych odpadów zmieszanych i wyselekcjonowano 4,1 tys. ton odpadów. Zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych objętych było 9411 budynków mieszkalnych. Na 1 mieszkańca przypadało w Tarnobrzegu 149,8 kg zebranych odpadów komunalnych zmieszanych, dla porównania w Krakowie – 174,2 kg, w Nowym Sączu – 150,7 kg.

Wykres 42. Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca

Powstawanie licznych „dzikich” wysypisk odpadów jest dowodem, że dla wielu mieszkańców miasta dobry stan środowiska jest obojętny. W 2012 r. zlikwidowano w Tarnowie 42 nielegalne wysypiska. Podczas ich likwidacji zebrano 534,8 ton odpadów zmieszanych.

Do końca 2012 r. w Tarnowie zinwentaryzowano u osób fizycznych i prawnych 3852,3 ton wyrobów i odpadów zawierających azbest. W 2012 r. unieszkodliwiono 1087,1 ton odpadów azbestowych, czyli 28% zinwentaryzowanych. Do unieszkodliwienia pozostało na terenie miasta 2765,2 ton, co stanowi 1,6% odpadów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie województwa. Jest to wielkość dwukrotnie przewyższająca ilość wyrobów i odpadów azbestowych na terenie Krakowa i 300 razy większa od pozostałej do unieszkodliwienia w Nowym Sączu⁹.

W Tarnowie występuje zaledwie 9,5 ha obszarów prawnie chronionych. Jest to rezerwat stanowiący 0,1% powierzchni ogółem w mieście. Dla porównania w Krakowie obszary prawnie chronione stanowią 14,9% powierzchni miasta, a w Nowym Sączu 7,1%. Według stanu na 31 XII 2012 r. objęto w mieście ochroną 41 obiektów w formie pomników przyrody żywej i nieożywionej. Wśród nich 28 to pojedyncze drzewa, 4 grupy drzew, 3 aleje, 2 głązy narzutowe i 4 inne objekty.

Na terenie miasta znajduje się 136,1 ha terenów zielonych, które stanowią tylko 1,9% powierzchni miasta. Na 1 mieszkańca Tarnowa przypada zaledwie 12 m² (w Krakowie 19,6 m²).

PRZEMYSŁ

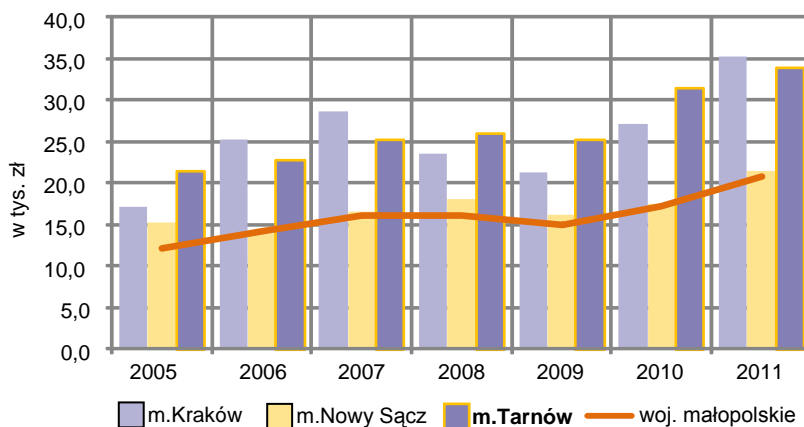
W 2011 r. w Tarnowie działało 106 przedsiębiorstw przemysłowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób, co stanowiło 4,1% ogólnej liczby przedsiębiorstw w województwie. Zdecydowaną większość, podobnie jak w skali województwa stanowiły przedsiębiorstwa sektora prywatnego - ich udział stanowił 91,5% dla miasta Tarnowa i 96,3% dla województwa ogółem. Dla porównania w Krakowie działało 653 przedsiębiorstwa (25,0% w skali województwa), z czego 98,6% w sektorze prywatnym, natomiast w Nowym Sączu 83 przedsiębiorstwa (3,2% w skali województwa), z czego 96,4% w sektorze prywatnym.

⁹ Dane w zakresie inwentaryzacji i unieszkodliwienia wyrobów i odpadów zawierających azbest pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie Delegatura w Tarnowie „Informacja o stanie środowiska – m. Tarnów w 2012 r.”, Tarnów 2013.

Produkcja sprzedana omawianej grupy przedsiębiorstw w Tarnowie w 2011 r. osiągnęła wartość 3855,9 mln zł, co stanowiło 5,6% produkcji sprzedanej przemysłu województwa. Udział ten nieznacznie zmalał w porównaniu do 2010 r. kiedy to wynosił 6,3%. Pomimo liczebnej przewagi przedsiębiorstw sektora prywatnego większość produkcji sprzedanej przemysłu w Tarnowie, bo aż 74,3% zrealizowano w przedsiębiorstwach sektora publicznego. W produkcji sprzedanej przemysłu województwa udział sektora publicznego stanowił zaledwie 8,1%. Przedsiębiorstwa z Krakowa zrealizowały 38,5% (26749,0 mln zł) produkcji sprzedanej przemysłu województwa, natomiast przedsiębiorstwa z Nowego Sącza 2,6% (1813,1 mln zł). W tych dwóch miastach również, podobnie jak w województwie ogółem przeważała produkcja sprzedana przedsiębiorstw sektora prywatnego (odpowiednio 97,2% i 96,6%).

Wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej przypadającej na jednego zatrudnionego wyniosła w Tarnowie 290 tys. zł i była niższa o 23,8% od wydajności osiągniętej w przemyśle województwa (381 tys. zł). W Krakowie wydajność pracy była wyższa od średniej wojewódzkiej i wyniosła 446 tys. zł, natomiast w Nowym Sączu nie osiągnęła poziomu wojewódzkiego – wyniosła 242 tys. zł.

Wykres 43. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca

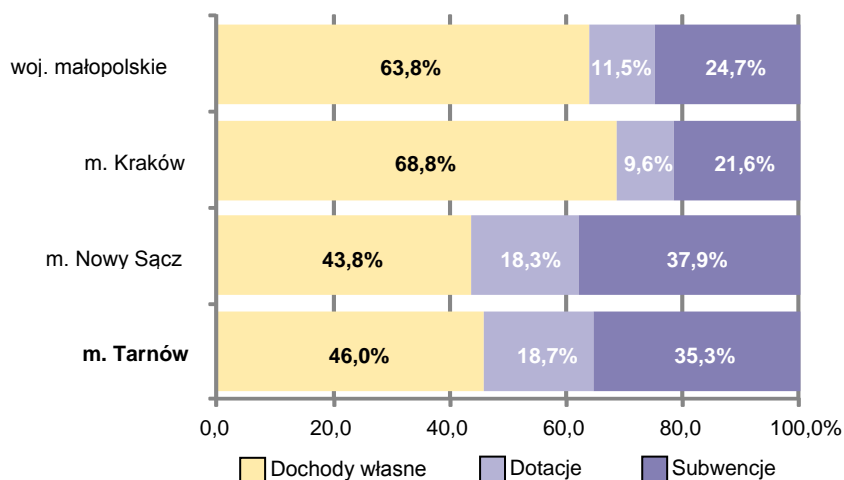
Wartość produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca w 2011 r. wyniosła 34 tys. zł i była wyższa od osiągniętej zarówno w województwie (21 tys. zł), jak i w Nowym Sączu (21 tys. zł). W Krakowie wartość produkcji sprzedanej przypadającej na 1 mieszkańca wyniosła 35 tys. zł.

**DOCHODY
I WYDATKI BUDŻETU
MIASTA**
Dochody budżetu

W 2012 r. w budżecie miasta Tarnowa zgromadzono dochody ogółem w wysokości 527 mln zł (o 41 mln zł więcej niż przed rokiem), a ich wzrost zarówno w ujęciu nominalnym (o 8,5%) jak i realnym (o 4,6%) znacznie przekroczył średnią wartość dla miast na prawach powiatu w woj. małopolskim. Również udział dochodów miasta Tarnowa w ogólnych dochodach tego typu jednostek w województwie wynoszący 12,1% okazał się najwyższy na przestrzeni lat 2005 - 2012.

Na 1 mieszkańca przypadało średnio 4654 zł (o 390 zł więcej niż w ub. roku) i był to najwyższy wskaźnik w województwie, gdyż w Krakowie była to kwota 4539 zł, a w Nowym Sączu 4530 zł.

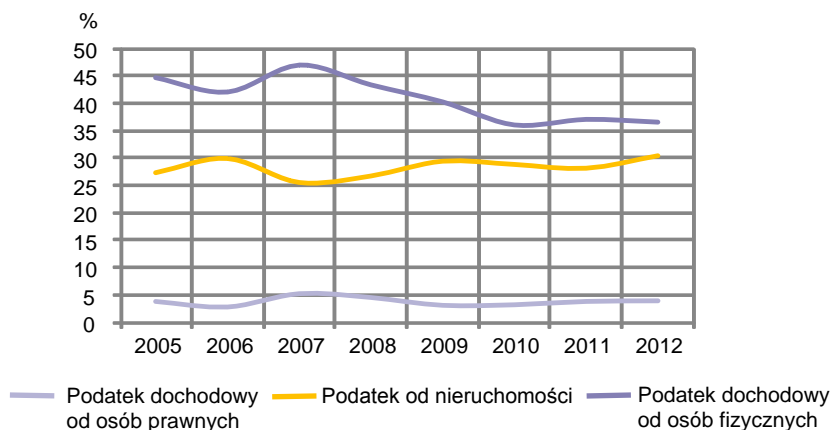
Wykres 44. Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2012 r.

W odniesieniu do 2011 r. w niewielkim stopniu zmieniła się struktura dochodów ogółem według rodzajów. Z 46,7% w 2011 r. do 46,0% w 2012 r. obniżył się udział dochodów własnych, jednak wobec głębszego spadku w budżecie Nowego Sącza, nastąpiła zmiana pozycji z trzeciej na drugą wśród miast woj. małopolskiego. Natomiast wzrost odnotowano w zakresie udziału dotacji, z 17,6% w 2011 r. do 18,7%, co w znacznej mierze spowodowały wyższe o ponad 9 mln zł dotacje otrzymane z państwowych funduszy celowych z przeznaczeniem na inwestycje.

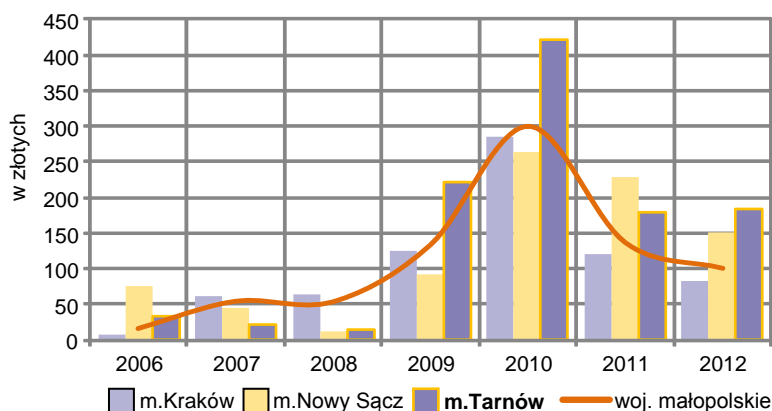
Najważniejszymi źródłami dochodów własnych były wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych (40,4%), podatku od nieruchomości (30,5%), dochody z majątku (6,0%) oraz dochody określane jako pozostałe (18,7%).

Wykres 45. Udział wybranych podatków w dochodach własnych Tarnowa

W 2012 r. nadal skutecznie pozyskiwano środki pochodzące z funduszy unijnych. Do budżetu miasta wpłynęło blisko 21 mln zł tytułem finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dawało kwotę 184 zł i pierwsze miejsce wśród miast na prawach powiatu woj. małopolskiego. Należy podkreślić, że na przestrzeni lat 2006-2012 zarówno z budżetu Unii Europejskiej jak i w ramach finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych Tarnów uzyskał 123 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca oznaczało 1072 zł, w pozostałych miastach: Krakowie i Nowym Sączu było to odpowiednio: 742 zł i 866 zł.

Wykres 46. Środki unijne w dochodach miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca

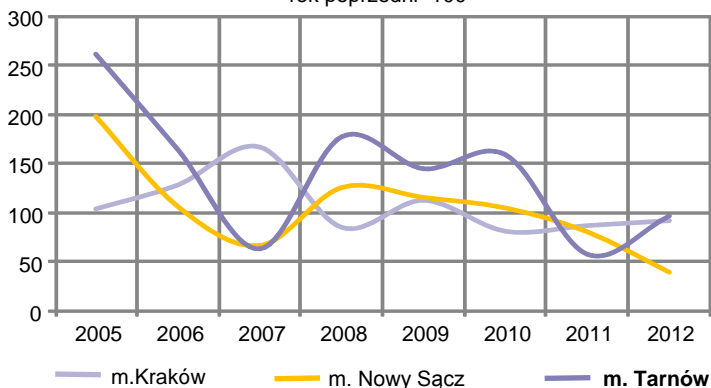
Wydatki budżetu

W 2012 r. wydatki ogółem budżetu miasta wynosiły 525 mln zł i były wyższe nominalnie o 3,3%, natomiast realnie nie osiągnęły poziomu z roku ubiegłego (w miastach na prawach powiatu woj. małopolskiego wzrost wydatków ogółem był wyższy zarówno w ujęciu nominalnym jak i realnym i wynosił odpowiednio 4,3% i 0,6%).

Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało przeciętnie 4637 zł, czyli o 176 zł więcej niż przed rokiem (w miastach woj. małopolskiego – o 189 zł więcej).

Struktura wydatków według rodzajów zmieniła się we wszystkich miastach na prawach powiatu woj. małopolskiego. Podobnie jak w ostatnich dwóch latach – w widocznym stopniu zmniejszyła się skala prowadzonych inwestycji. Rok 2012 upłynął wyraźnie pod znakiem oddawania do użytku inwestycji rozpoczętych w latach poprzednich, które wyraźnie poprawiły atrakcyjność miasta, zwłaszcza w zakresie ogólnej estetyki oraz infrastruktury drogowej. Ograniczenia w inwestycjach sprawiły, że więcej środków przekazano na wydatki bieżące (wynagrodzenia i ich pochodne, dotacje, zakup materiałów i usług). W 2012 r. w budżecie Tarnowa stanowiły one 85,9% wydatków ogółem, wobec 84,7% w 2011 r., natomiast wydatki majątkowe (niemal w całości przeznaczone na inwestycje) stanowiły 14,1%, podczas gdy przed rokiem 15,3%. Po rocznej przerwie, w 2012 r. w budżecie Tarnowa ponownie odnotowano najwyższą w tego typu jednostkach dynamikę wydatków inwestycyjnych, która w latach 2008 - 2010 wyraźnie dominowała wśród pozostałych miast w województwie. Na inwestycje przekazano ogółem 74 mln zł, a kwota 656 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa pozwoliła zachować osiągniętą w poprzednich latach pozycję lidera wśród miast na prawach powiatu w województwie. Dla porównania, w Krakowie była to kwota 580 zł, a w Nowym Sączu – 174 zł.

Wykres 47. Dynamika wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu
rok poprzedni=100

Główne kierunki wydatkowania środków budżetu miasta według działów klasyfikacji budżetowej od lat nie ulegają zmianie, gdyż związane są ściśle z funkcją miasta zarówno wobec własnych mieszkańców jak i wobec gmin z jego otoczenia. Podobnie jak w latach poprzednich, również w 2012 r. największym obciążeniem budżetu było finansowanie zadań w zakresie transportu i łączności, oświaty i wychowania oraz zadań z obszaru pomocy społecznej. Tylko w tych działach zrealizowano 69,3% ogółu wydatków miasta (w 2011 r. 67,8%, a w 2005 r. 68,8%).

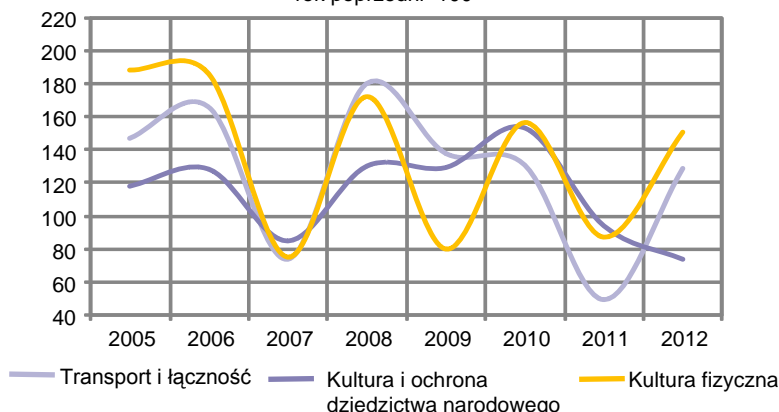
Środki budżetowe zrealizowane w dziale transport i łączność w wysokości 58 mln zł stanowiły 11,1% całego budżetu i w przeważającej mierze zostały skierowane na inwestycje. Zaznaczyć należy, że tylko w tym dziale wykorzystano ponad połowę wszystkich wydatków inwestycyjnych budżetu miasta. W efekcie m. in. zmodernizowano szereg głównych ulic miasta, ukończono połączenie autostrady A4 z drogą wojewódzką nr 977 (Tarnów – Konieczna), ukończono budowę ronda na skrzyżowaniu Al. Jana Pawła II – Błonie.

Finansowanie oświaty i wychowania to pozycja, która najsilniej obciążała budżet miasta w 2012 r. Kwota 227 mln zł rozdysponowana na ten cel (o 5 mln zł wyższa od ubiegłorocznej) stanowiła 43,3% całego budżetu miasta (w Krakowie – 29,2%, a w Nowym Sączu – 42,7%). Środki przeznaczono głównie na finansowanie działalności bieżącej, gdyż na inwestycje przekazano o połowę mniej niż przed rokiem (2,8% ogółu wydatków w tym dziale). Wśród wydatków bieżących nadal wyraźnie dominowały wydatki na wynagrodzenia i ich pochodne, pochłonęły one 168 mln zł (o 8 mln zł więcej niż w 2011 r.). Przyznana subwencja oświatowa w wysokości 186 mln zł zrekompensowała wydatki w tym dziale jedynie w 82%.

Zmiany zaobserwowano w rozdysponowaniu środków budżetu miasta na pozostałe kierunki działalności. Mniej środków niż przed rokiem przekazano z budżetu miasta na wydatki w dziale kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. W 2012 r. zakończono szereg kilkuletnich inwestycji (między innymi rewitalizację zabytkowej części miasta, rewaloryzację budynku Bractwa Strzeleckiego, w którym nową siedzibę uzyskała Galeria Miejska), dlatego zmieniły się proporcje w wykorzystaniu środków. Z kwoty 13 mln zł rozdysponowanej w tym dziale, na inwestycje przekazano 3 mln zł a prawie 10 mln zł na działalność bieżącą, w której dominowały imprezy ściśle związane z miastem: Ogólnopolski festiwal Komедii „TALIA”, Międzynarodowy Festiwal Teatrów Tańca Scena Otwarta w Centrum Sztuki Mościce czy festiwal „Tarnowska Nagroda Filmowa” (najstarszy po Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni).

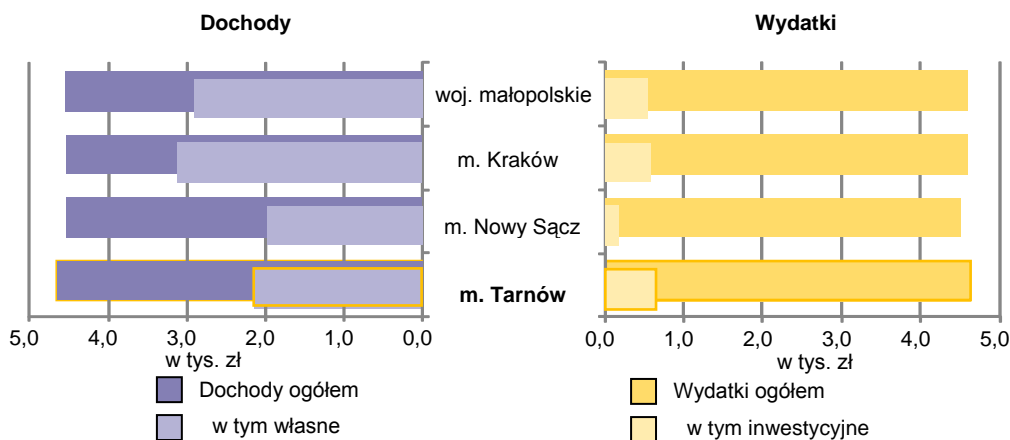
Z kolei wydatki zrealizowane w dziale kultura fizyczna okazały się o połowę wyższe od ubiegłorocznych. W 2012 r. wykorzystano w tym dziale prawie 12 mln zł (o 4 mln zł więcej niż w 2011 r.) a środki przeznaczone zostały również głównie na bieżącą działalność obiektów sportowych, gdyż działalność inwestycyjna została wyraźnie ograniczona i obejmowała jedynie remont i modernizację istniejącej bazy sportowej.

Wykres 48. Dynamika wybranych wydatków Tarnowa według działów
rok poprzedni=100

W 2012 r. zwiększyły się również wydatki związane z finansowaniem turystyki, na którą przeznaczono łącznie blisko 2 mln zł (ponad 600 tys. więcej niż w 2011 r.), przez co ich udział w budżecie miasta wzrósł do 0,3% (wobec 0,2% w 2011 r.).

Wykres 49. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2012 r.

Wynik finansowy

Ograniczenia w wydatkach przy równoczesnym zwiększeniu dochodów zaowocowały poprawą wyniku finansowego. Rok 2012 budżet miasta Tarnowa zamknął nadwyżką budżetową w wysokości 2 mln zł, co na tle wyników z lat poprzednich, należy uznać za znaczną poprawę sytuacji finansowej (w 2011 r. deficyt budżetowy wynosił 22 mln zł, a w 2010 r. – 61 mln zł). Zaznaczyć należy również, że na przestrzeni lat 2005 - 2012 nadwyżka budżetowa w budżecie miasta miała miejsce jedynie w 2007 r., natomiast deficyt budżetowy występujący w ostatnich dwóch latach był najwyższy wśród miast na prawach powiatu woj. małopolskiego.

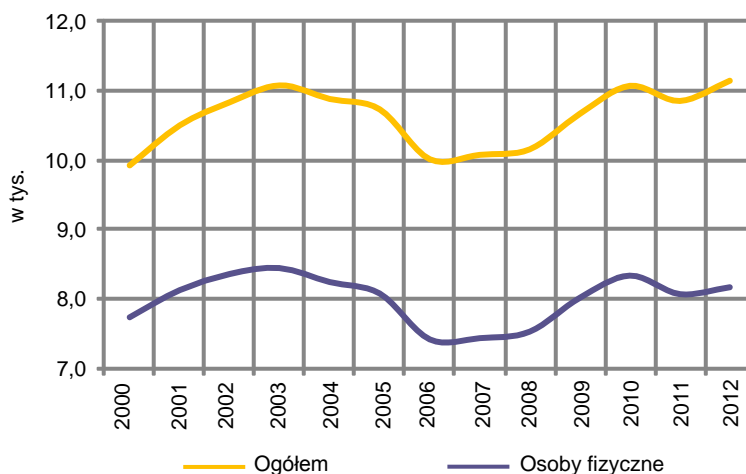
**PODMIOTY
GOSPODARKI
NARODOWEJ**

Źródłem publikowanych danych jest Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON prowadzony przez Prezesa GUS w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 1995 r. Nr 88, poz. 439 z późn. zm.) i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 69, poz. 763 z późn. zm.).

W Tarnowie od 2006 r. do 2012 r. obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów. Wyjątkiem był rok 2011, w którym spadek liczby podmiotów był następstwem weryfikacji zgodności danych zawartych w Ewidencji Działalności Gospodarczej ze stanem rzeczywistym. Na koniec grudnia 2012 r. działalność gospodarczą prowadziło 11,1 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. o 2,7 % więcej niż przed rokiem.

Wykres 50. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w Rejestrze REGON w Tarnowie

Stan w dniu 31 XII

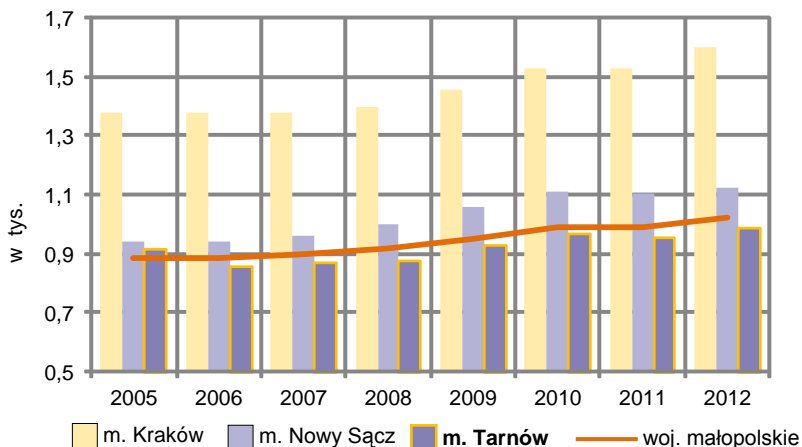

Wśród podmiotów zarejestrowanych w Tarnowie zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego – 10,8 tys., tj. 97,1% ogółu (w woj. małopolskim – 97,6%, w Krakowie – 98,8%, w Nowym Sączu – 97,7%).

Liczba podmiotów przypadających na 10 tys. ludności Tarnowa w 2012 r. wynosiła 986 i była niższa niż średnia w woj. małopolskim – 1024, w Krakowie – 1598 oraz w Nowym Sączu – 1124 podmioty.

Wykres 51. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności

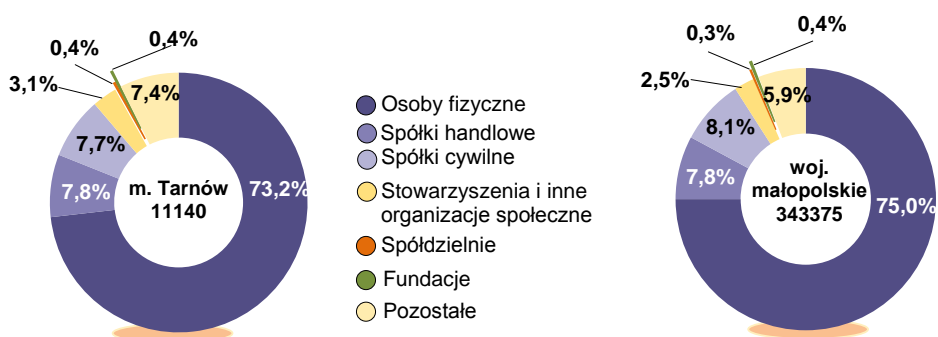
Stan w dniu 31 XII

Uwzględniając formę prawną prowadzonej działalności największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne – 73,2% (8,2 tys.), w dalszej kolejności spółki cywilne – 7,7% (855 podmiotów). Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 868 podmiotów, a 106 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Ponadto według stanu w końcu 2012 r. w Tarnowie działało 42 spółdzielnie, 40 fundacji oraz 342 stowarzyszenia i organizacje społeczne.

Wykres 52. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2012 r.

Stan w dniu 31 XII

Rolnictwo, przemysł wraz z budownictwem, usługi to podstawowe sektory gospodarki. W Tarnowie udział podmiotów prowadzących działalność rolniczą (sektor I) był najniższy – 0,6%. Podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu i budownictwa zaliczone do II sektora stanowiły 18,4% ogółu, przy czym budownictwem zajmowały się 1061 podmioty (9,5%), a przetwórstwem przemysłowym 915 podmiotów (8,2%).

Sektor usług sukcesywnie się rozwija. W 2012 r. dominującym rodzajem prowadzonej działalności usługowej była działalność zaliczana do sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Zakwaterowanie i gastronomiaΔ”; „Informacja i komunikacja” (III sektor¹⁰). Wymienioną działalność prowadziło 4208 podmiotów (37,8% ogółu), w tym zdecydowana większość prowadziła działalność handlową – 2955 podmiotów (26,5% ogółu).

Struktura prowadzonej działalności handlowej przedstawiała się następująco:

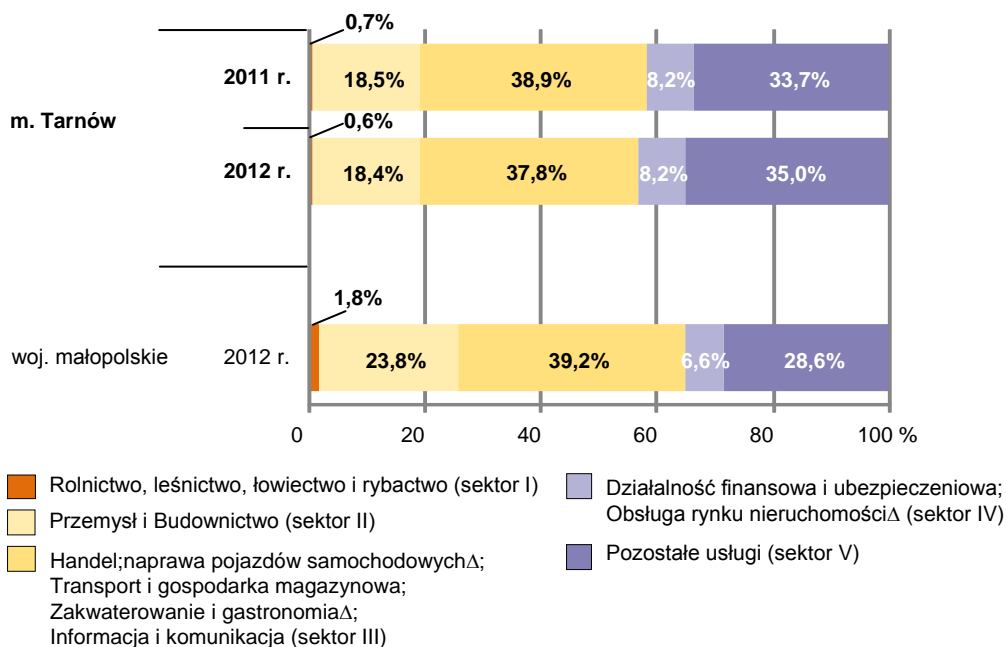
- handel detaliczny – 16,5% ogółu podmiotów (1834 podmioty),
- handel hurtowy – 6,9% (769 podmiotów),
- handel i naprawa pojazdów samochodowych – 3,2% (352 podmioty).

Działalność finansową i ubezpieczeniową łącznie z obsługą rynku nieruchomości zaliczaną do IV sektora prowadziło 914 podmiotów (8,2%).

Znaczna liczba podmiotów (3903) skupiona była w sekcjach pozostałych usług (V sektor), które stanowiły 35,0% ogółu i zawierały m.in. „Działalność profesjonalną, naukową i techniczną” – 1195 podmiotów, „Opiekę zdrowotną i pomoc społeczną” – 896 podmiotów oraz „Edukację”¹¹ – 517 podmiotów.

Wykres 53. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju prowadzonej działalności

Stan w dniu 31 XII

¹⁰ Patrz Uwagi ogólne str. 14.

¹¹ Patrz Uwagi ogólne str. 15.

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących podział w 2012 r. kształtował się podobnie jak rok wcześniej. Podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób stanowiły 94,0% (10477 podmiotów),
- od 10 – 49 osób stanowiły 4,5% (496 podmiotów),
- powyżej 49 osób stanowiły 1,5% (167 podmiotów), przy czym podmiotów z liczbą pracujących od 50 – 249 było 147, od 250 do 999 osób 17, a w 3 podmiotach liczba pracujących była wyższa niż 1 tys. osób.

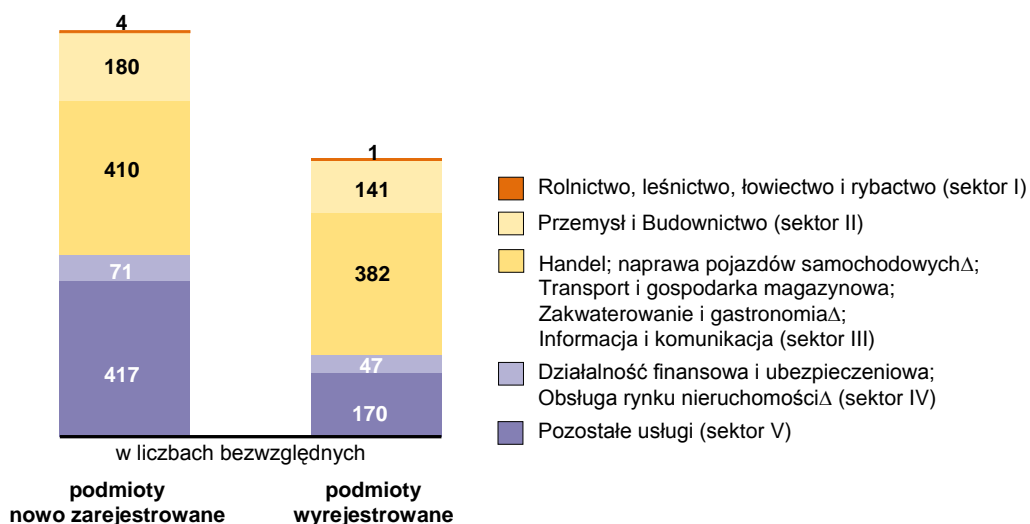
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane

W 2012 r. zarejestrowano w rejestrze REGON 1082 nowe podmioty. Udział podmiotów nowo zarejestrowanych w 2012 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 9,7% i był wyższy niż w woj. małopolskim (9,3%) oraz w Krakowie (9,2%), a niższy niż w Nowym Sączu (10,3%).

Najwięcej podmiotów nowo zarejestrowanych, podobnie jak w latach poprzednich, wybrało jako działalność dominującą handel; naprawa pojazdów samochodowych – 273 (25,2% ogółu nowych podmiotów) oraz budownictwo – 117 (10,8%).

W omawianym okresie wyrejestrowano 741 podmioty. Udział podmiotów, które zakończyły działalność w 2012 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 6,7%. Dla porównania udział podmiotów, które zakończyły działalność w 2012 r. w stosunku do ogółu podmiotów wynosił w woj. małopolskim 5,9%, w Krakowie 4,9%, a w Nowym Sączu 8,3%.

Wykres 54. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie w 2012 r.

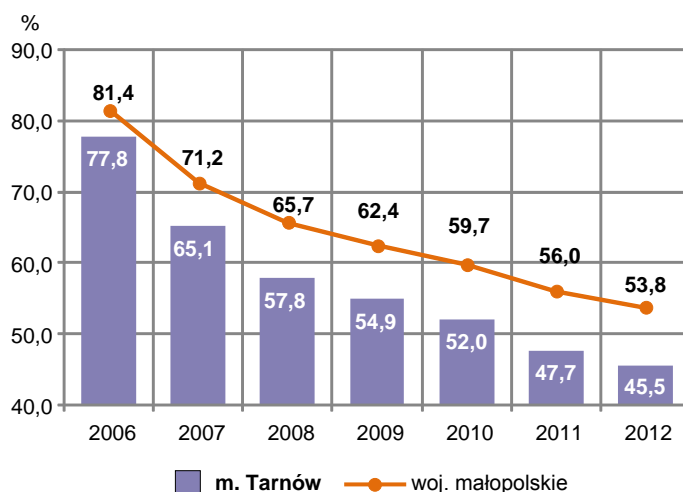

Największą liczbę wyrejestrowanych podmiotów odnotowano w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ – 273 podmioty (36,8% ogółu wyrejestrowanych podmiotów) oraz budownictwo – 90 (12,1%).

Z powyższych danych wynika, że w 2012 r. więcej podmiotów zarejestrowało działalność niż ją zlikwidowało. Liczba podmiotów zwiększyła się o 341, wzrost wystąpił we wszystkich sektorach ekonomicznych, z tego największy w:

- Pozostałe usługi (sektor V) o 247 podmiotów,
- Przemysł i Budownictwo (sektor II) o 39 podmiotów,
- Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ; Transport i gospodarka magazynowa; Zakwaterowanie i gastronomiaΔ; Informacja i komunikacja (sektor III) o 28 podmiotów,
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Obsługa rynku nieruchomościΔ (sektor IV) o 24 podmioty
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sektor I) o 3 podmioty.

Wykres 55. Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2005 r.

Spośród 809 nowych podmiotów zarejestrowanych w 2005 r. w rejestrze REGON w Tarnowie, po siedmiu latach, czyli do końca 2012 r. nadal prowadziło działalność 45,5% podmiotów.

Dla porównania wskaźnik przeżycia podmiotów w woj. małopolskim wyniósł – 53,8%, w Krakowie – 58,2%, w Nowym Sączu – 50,4%.

**MIASTO TARNÓW
NA TLE INNYCH MIAST
NA PRAWACH POWIATU**

Podobnie jak w poprzednich edycjach Informatora do porównania Tarnowa z innymi miastami w 2012 r. wybrano 20 miast, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu ze zbliżoną liczbą mieszkańców (Bielsko-Biała, Chełm, Elbląg, Gorzów Wielkopolski, Jelenia Góra, Kalisz, Konin, Koszalin, Legnica, Leszno, Łomża, Nowy Sącz, Piotrków Trybunalski, Płock, Przemyśl, Siedlce, Słupsk, Suwałki, Włocławek, Zamość).

Zastosowana metoda taksonomiczna pozwoliła wyodrębnić 4 skupienia miast. Miasta należące do tego samego skupienia mają przybliżone wartości miernika syntetycznego.

W pierwszej kolejności wybrano cechy diagnostyczne kierując się istotnością cechy do określenia poziomu rozwoju miast, dostępnością i kompletnością informacji. Wybrano cechy o charakterze wskaźnikowym ponieważ tylko za pomocą takich cech można jednoznacznie i precyzyjnie porównać wybrane miasta.

Następnie wyeliminowano cechy o małej zmienności i wysoko ze sobą skorelowane. Ostatecznie uwzględniono następujące wskaźniki:

- saldo migracji stałej na 1 tys. ludności,
- pracujący na 1tys. ludności (stan w dniu 31 XII),
- stopa bezrobocia rejestrowanego,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto,
- podmioty na 10 tys. mieszkańców (podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON),
- udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności,
- udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku,
- widzowie w kinach na 10 tys. ludności,
- zebrane odpady komunalne zmieszane na 1 mieszkańca w kg,
- korzystający z noclegów na 1 tys. ludności.

Spośród cech diagnostycznych destymulantami są stopa bezrobocia i udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (wzrost wartości cechy decyduje o gorszym poziomie rozwoju miasta). Pozostałe cechy zakwalifikowano jako stymulanty (wzrost wartości cechy decyduje o lepszym poziomie rozpatrywanego zjawiska w badanym mieście). W dalszej kolejności dokonano normalizacji cech diagnostycznych i obliczenia syntetycznych mierników przez zastąpienie wartości wielu normalizowanych zmiennych diagnostycznych wartością

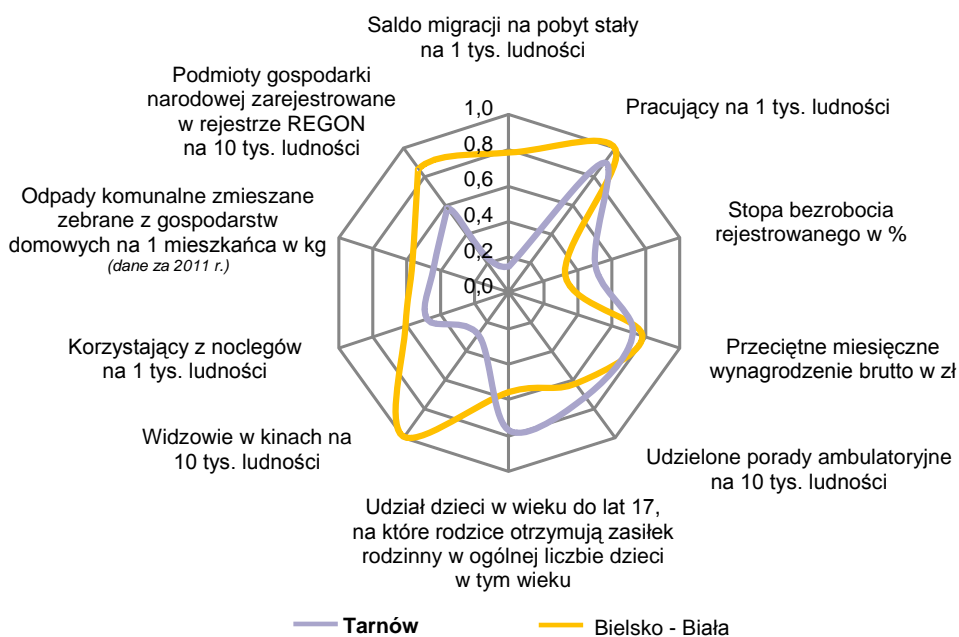
agregatową, w tym wypadku przyjęto miarę syntetyczną opartą na średniej arytmetycznej. W następnym kroku dokonano podziału miast na 4 skupienia. Przyjęto podział obejmujący obiekty o zbliżonych wartościach zmiennej syntetycznej przyjmując następujące punkty podziału: średnia, plus, minus odchylenie standardowe.

W wyniku zastosowania opisanej metody wyodrębniono 4 skupienia miast:

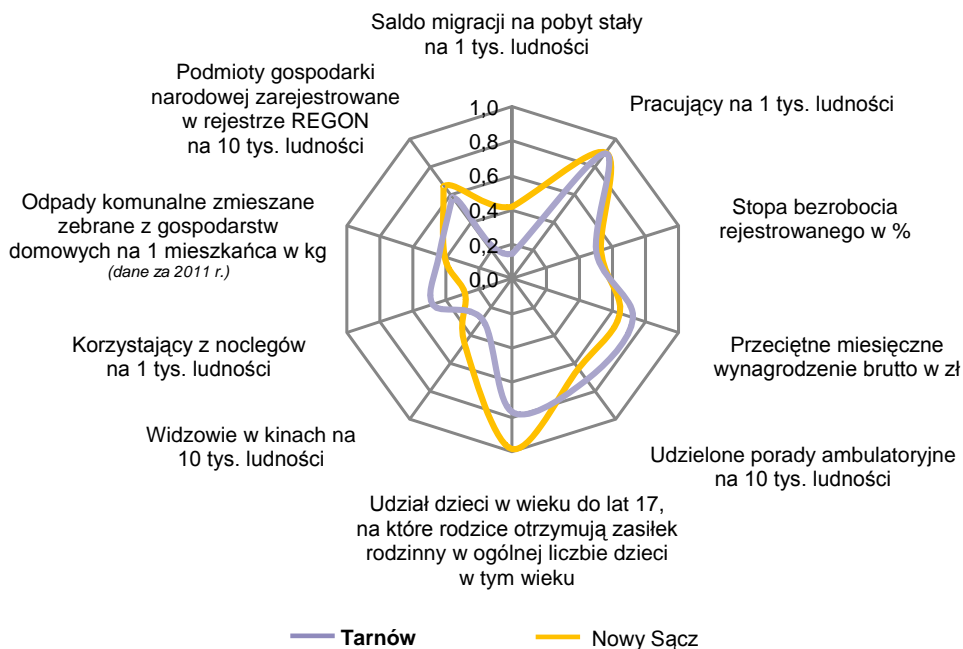
Skupienie	Miasta należące do skupienia
I	Bielsko-Biała, Koszalin, Gorzów Wielkopolski
II	Legnica, Jelenia Góra, Zamość, Konin, Płock, Siedlce, Suwałki
III	Leszno, Słupsk, Piotrków Trybunalski, Kalisz, Tarnów, Nowy Sącz, Włocławek, Elbląg, Przemyśl
IV	Łomża, Chełm

W 2012 roku Tarnów znalazł się w III grupie obok następujących miast na prawach powiatu: Leszno, Słupsk, Piotrków Trybunalski, Kalisz, Nowy Sącz, Włocławek, Elbląg, Przemyśl. Miasto wykazuje duże podobieństwo do Leszna i Konina. Na wykresach przedstawiono podstawowe wskaźniki dla Tarnowa w porównaniu do wskaźników Nowego Sącza - kolejnego miasta na prawach powiatu w woj. małopolskim ze zbliżoną liczbą ludności - dla Bielska-Białej ze względu na najwyższą wartość miernika syntetycznego i dla Chełma, miasta z najniższą wartością miernika.

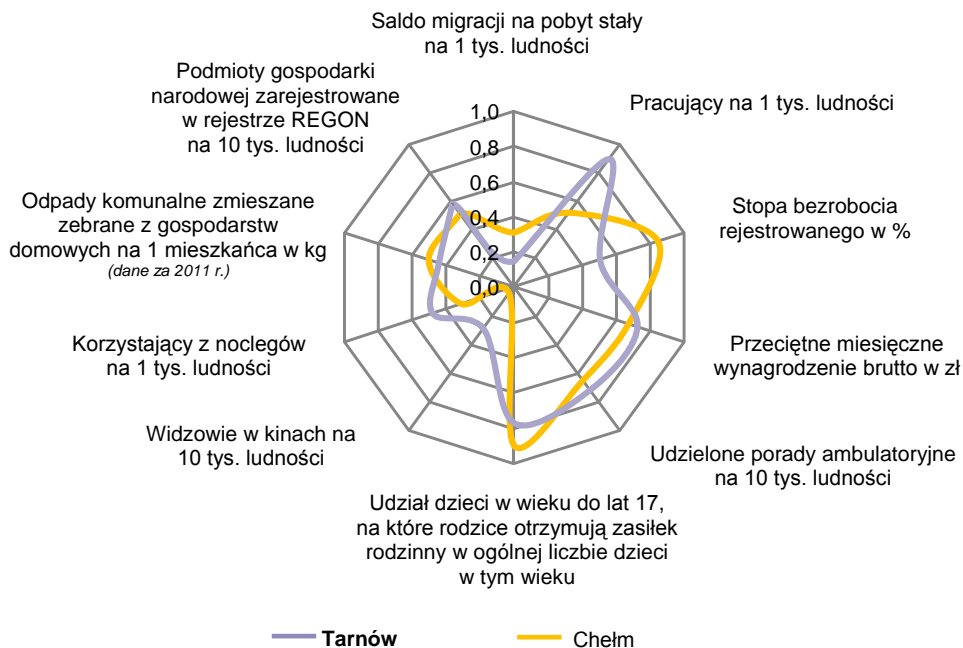
Wykres 56. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2012 r. (Tarnów i Bielsko-Biała)

Wykres 57. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2012 r. (Tarnów i Nowy Sącz)

Wykres 58. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2012 r. (Tarnów i Chełm)

Lokaty miasta Tarnowa i Nowego Sącza w grupie miast na prawach powiatu według wybranych wskaźników w 2012 r.

Lokata	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności ...																					
Pracujący na 1 tys. ludności																					
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % ..																					
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto																					
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON na 10 tys. ludności																					
Udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności.....																					
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku.....																					
Widzowie w kinach na 1 tys. ludności...																					
Zebrane odpady komunalne zmieszane na 1 mieszkańca w kg w 2011 r.																					
Korzystający z noclegów na 1 tys. ludności																					

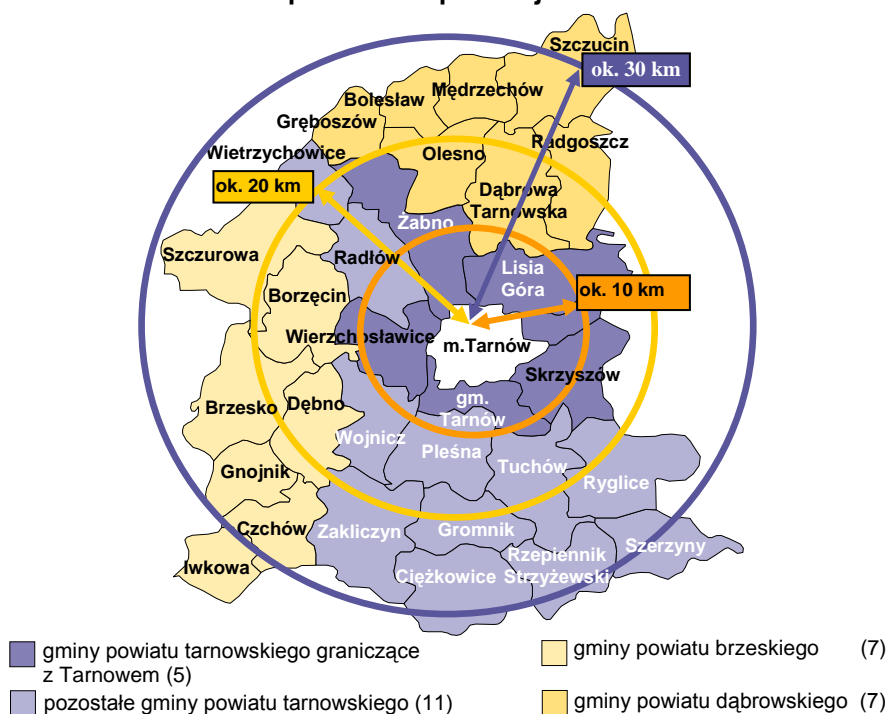
■ m. Tarnów ■ m. Nowy Sącz

SUBURBANIZACJA GMIN POWIATU TARNOWSKIEGO

Tarnów stanowi siłę napędową rozwoju, innowacyjności i przedsiębiorczości na poziomie lokalnym. Istotna jest także jego rola w zakresie dostępu do nauki i kultury, usług ochrony zdrowia, a także usług pozostałych.

Gminy w najbliższym po położeniu Tarnowa: Lisia Góra, Tarnów, Skrzyszów, Wierzchosławice, Żabno wykazują największe powiązanie z miastem pełniąc uzupełniającą funkcje mieszkaniową i gospodarczą. Gminy te zlokalizowane są maksymalnie do 20 km od miasta. Analizę wzajemnych oddziaływań Tarnowa odniesiono do sąsiadujących gmin powiatu tarnowskiego.

Mapa 1. Strefa podmiejska Tarnowa

W 2012 r. w dalszym ciągu widoczny jest proces przemieszczania się funkcji miejskich z centrum miasta poza jego granice na tereny przyległych gmin, czyli proces suburbanizacji, co przedstawiono na wykresach dla lat 2000-2012. Obserwuje się nasilenie funkcji mieszkaniowych i funkcji gospodarczych gmin najbliższego otoczenia miasta Tarnowa.

W 2012 r. ludność w dalszym ciągu przemieszczała się z centrum miasta na bardziej atrakcyjne inwestycyjnie tereny na jego obrzeżach, a także do gmin z najbliższego otoczenia. W 2012 r. w Tarnowie nastąpił spadek liczby mieszkańców zdeteminowany przede wszystkim głębokim ujemnym saldem migracji stałej ludności. Migracje miały różne kierunki. Część z nich związana była z wyjazdami mieszkańców Tarnowa za granicę kraju, do innych województw lub do Krakowa, ale w przeważającej części były to

przemieszczenia na teren gmin powiatu tarnowskiego przyległych do miasta Tarnowa. Najwyższy wzrost liczby ludności w 2012 r. w porównaniu do 2011 r., obserwowano w gm. Lisia Góra (1,3%) gm. Tarnów (1,2%) i gm. Skrzyszów (0,7%). Wzrost liczby ludności w gminach to w głównej mierze następstwo dodatniego salda migracji stałej wewnętrznej. Z każdym rokiem wzrastał wiek ludności zarówno w mieście Tarnowie jak i w okolicznych gminach. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa jest wyraźniej widoczny w mieście Tarnowie niż w gminach. W 2012 r. mediana wieku mieszkańców miasta Tarnowa wynosiła 40,7 a w gminach była niższa i wynosiła od 34,2 lat w Lisiej Górze do 37,3 lat w Żabnie.

Efektem migracji ludności z Tarnowa do gmin ościennych był intensywny wzrost budownictwa mieszkaniowego na wsi oraz poprawa infrastruktury komunalnej i drogowej. W latach 2000 - 2012 najwięcej mieszkań w gminach bezpośrednio graniczących z Tarnowem oddano, w gm. Tarnów - 1662 mieszkań, w gm. Skrzyszów - 710 mieszkań oraz w gm. Lisia Góra - 552 mieszkań.

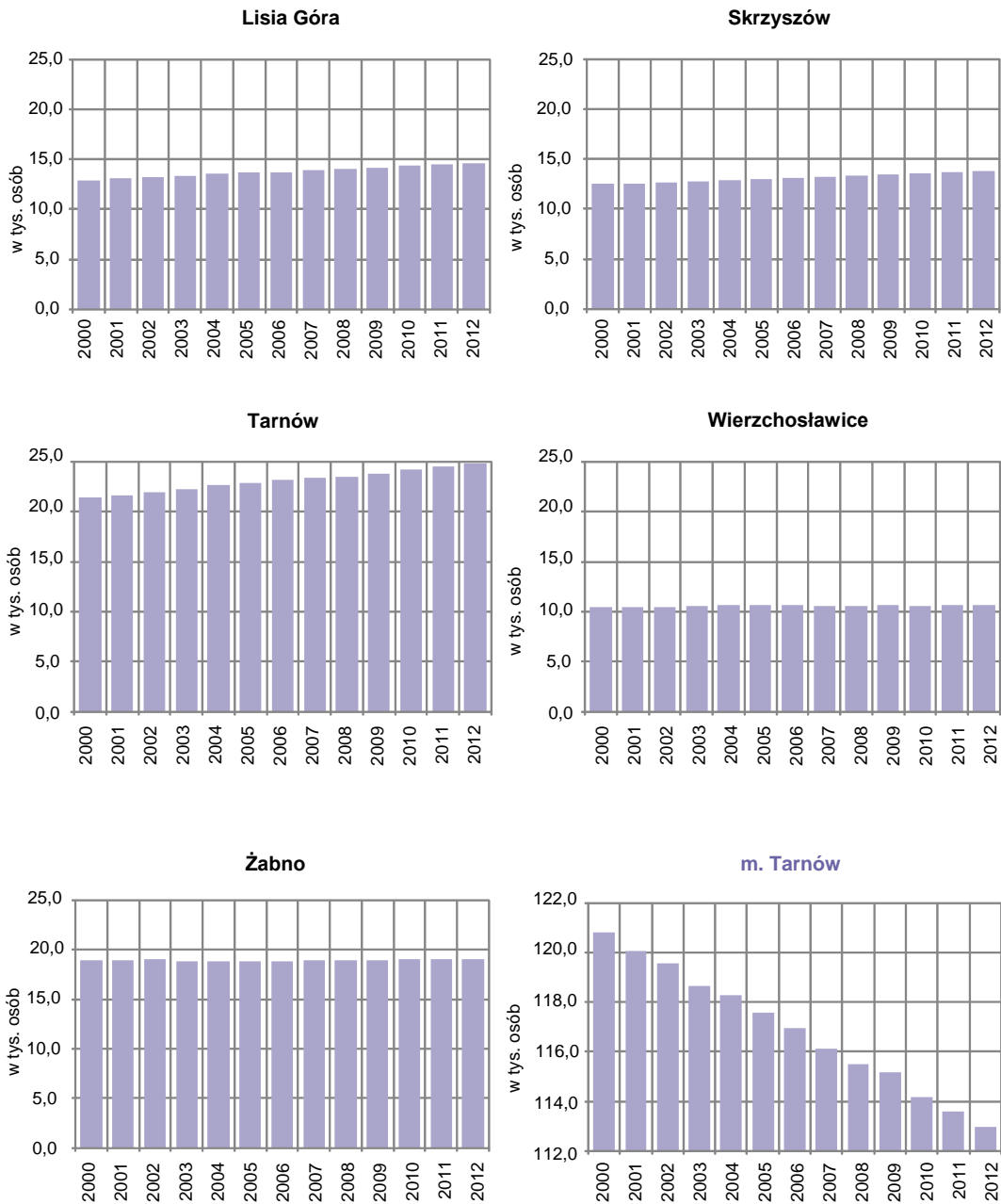
W każdej gminie sąsiadującej z Tarnowem obserwuje się wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. W 2012 najwięcej podmiotów prowadziło działalność w gminach: Tarnów - 731 podmiotów, Skrzyszów - 620 podmiotów, a w pozostałych trzech po około 530 podmiotów.

Stosunkowo niską stopę bezrobocia około 8% odnotowano w gminach: Tarnów, Wierzchosławice, Skrzyszów i równocześnie w tych gminach blisko połowa mieszkańców była podatnikami uzyskującymi przychody z tytułu wynagrodzeń. W gm. Lisia Góra i gm. Żabno stopa bezrobocia była jednakowa i wynosiła 10,3%, co znajdowało odzwierciedlenie w niższym udziale podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń w ogóle mieszkańców wynoszącym odpowiednio 43,8% i 41,4%.

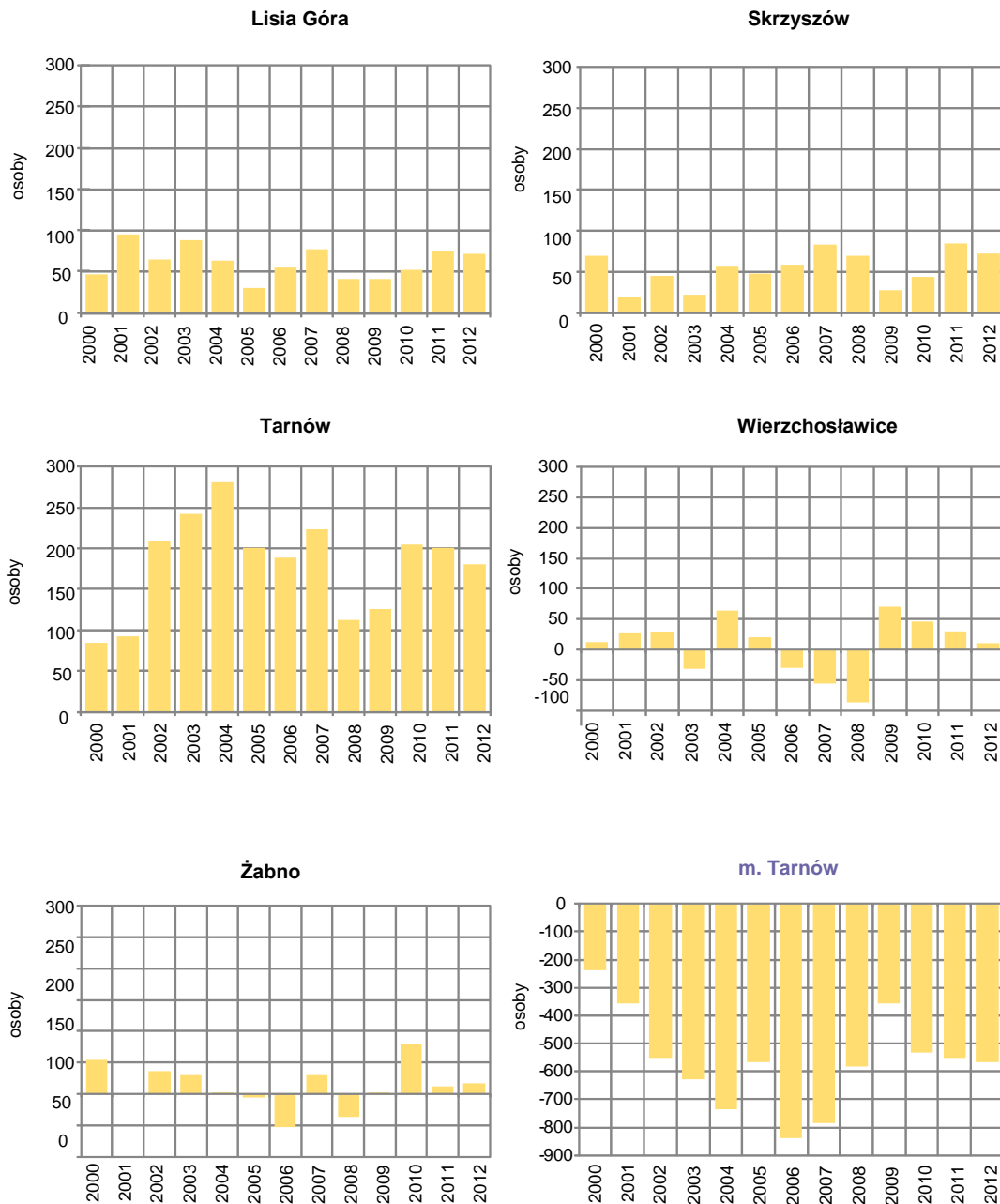
Najwyższą medianę przychodów rocznych brutto z tytułu wynagrodzeń wśród gmin sąsiadujących z Tarnowem odnotowano w gm. Wierzchosławice - 27,1 tys. zł, a najniższą w gm. Lisia Góra - 21,3 tys. zł.

Konsekwencją przedstawionych tendencji były w 2012 r. dalsze zmiany w poziomie i strukturze dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Zmiana miejsca zamieszkania na tereny otoczenia miasta, oznaczała niekiedy przeniesienie prowadzonej działalności gospodarczej na teren wiejski, w pozostałych przypadkach zamieszkanie na terenach wiejskich wiązało się z dalszym prowadzeniem działalności zawodowej w mieście. W efekcie wpływy do budżetu z tytułu podatku dochodowego oraz innych podatków były rozproszone poza obszar miasta. Widoczne było również rozwarstwienie zamożności gmin i zróżnicowanie poziomu dochodów własnych, spowodowane koncentracją relatywnie wysokich dochodów własnych w jednostkach leżących wokół Tarnowa.

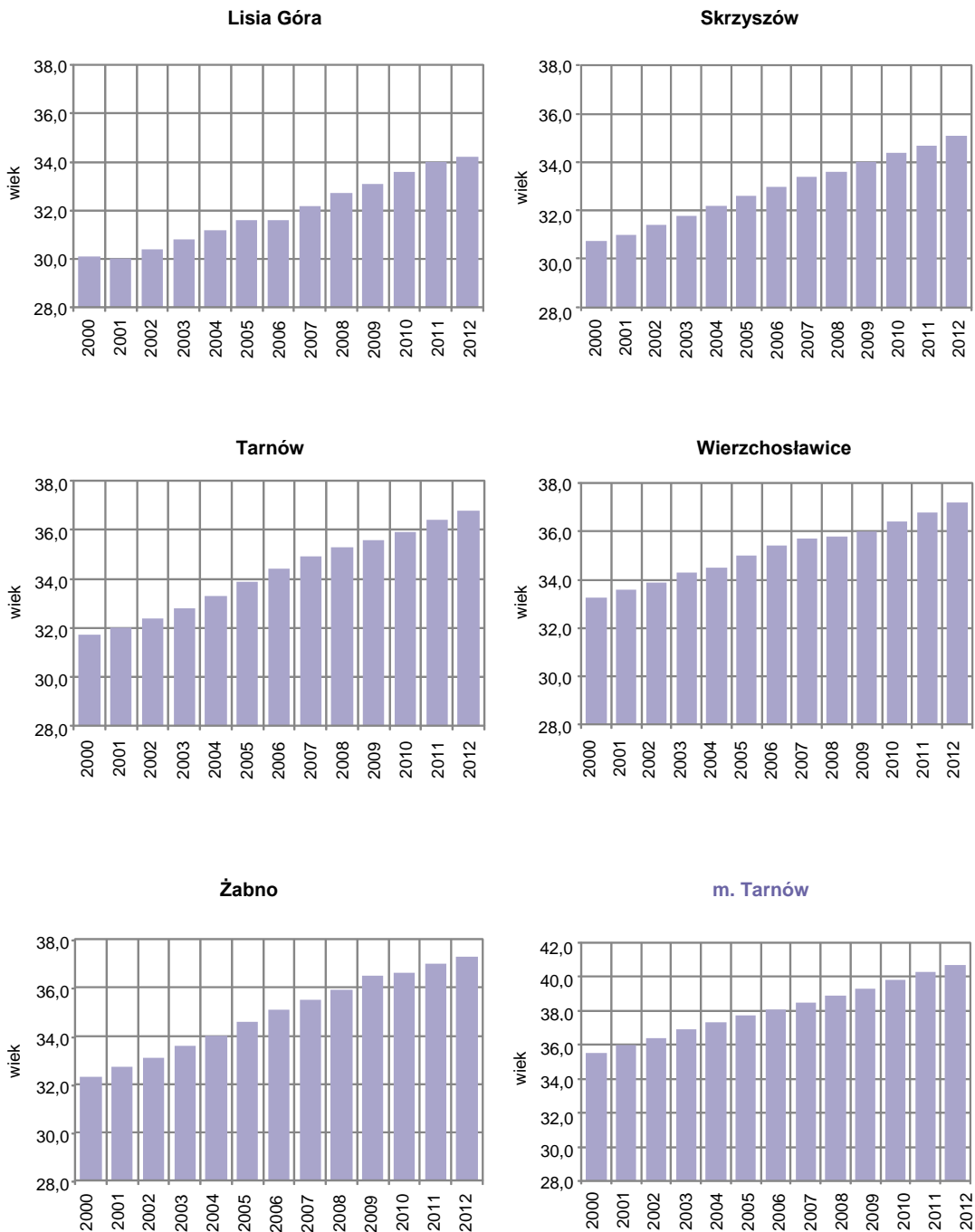
Wykres 59. Ludność gmin graniczących z Tarnowem

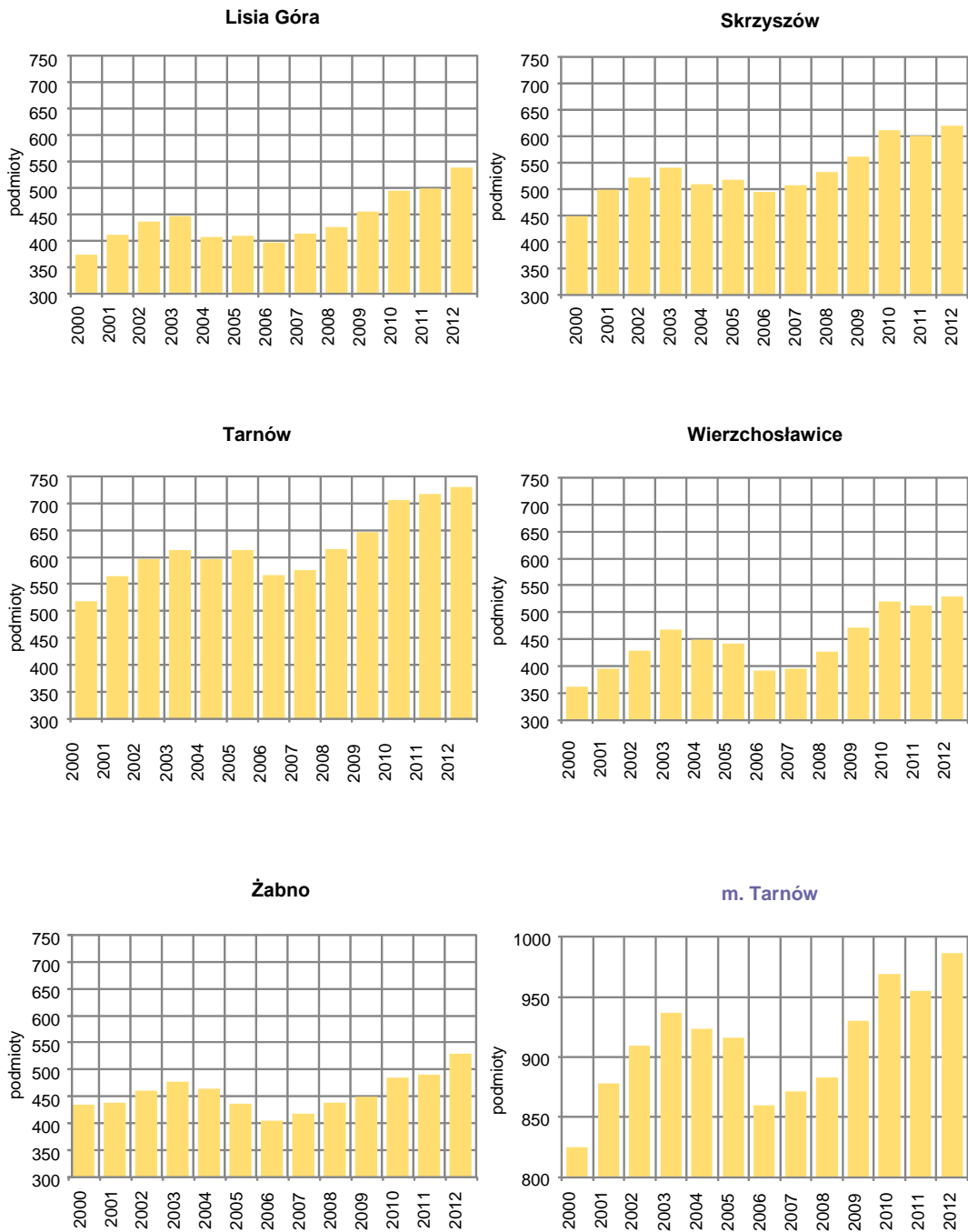
Wykres 60. Saldo migracji stałej w gminach graniczących z Tarnowem

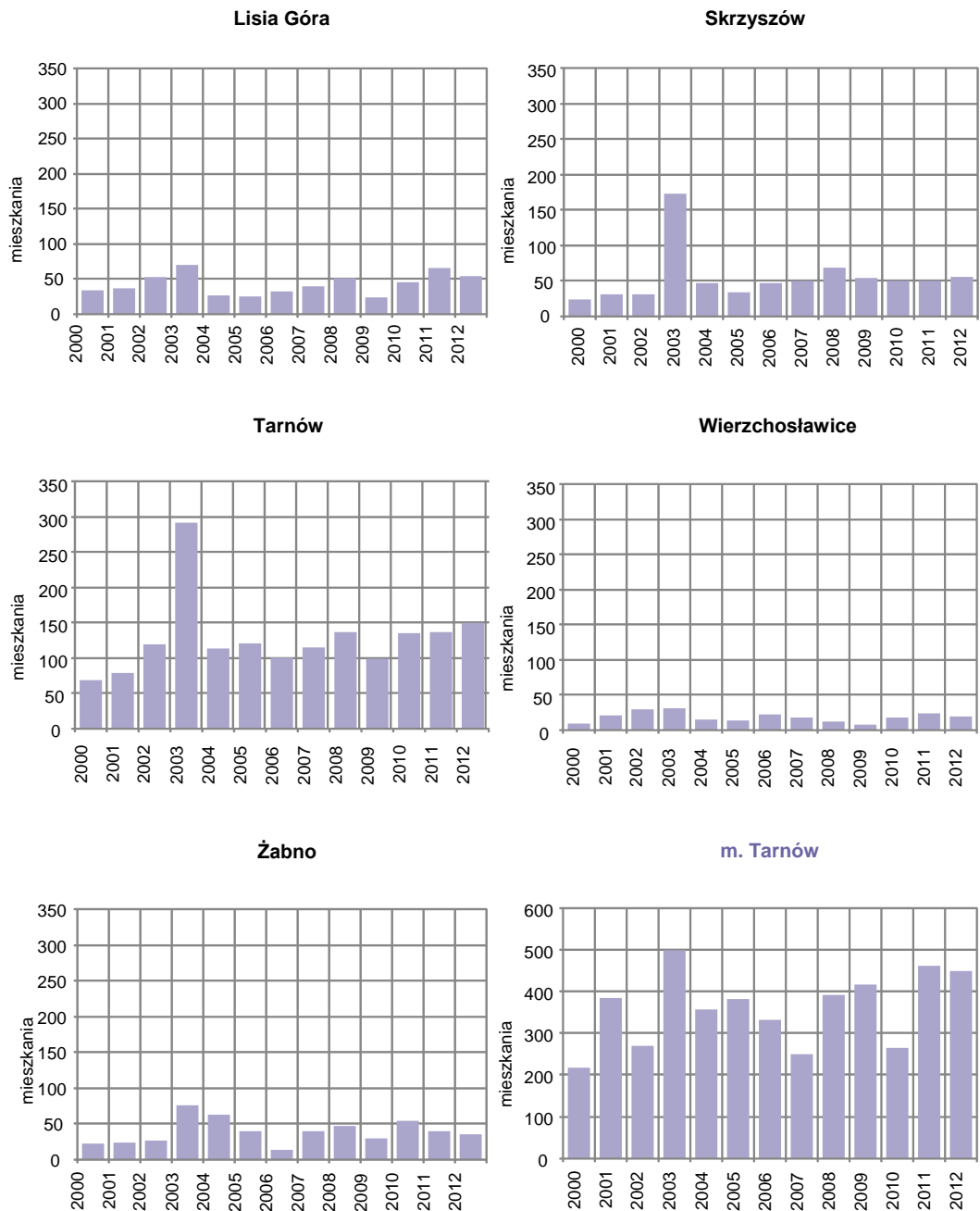
Wykres 61. Mediana wieku w gminach graniczących z Tarnowem

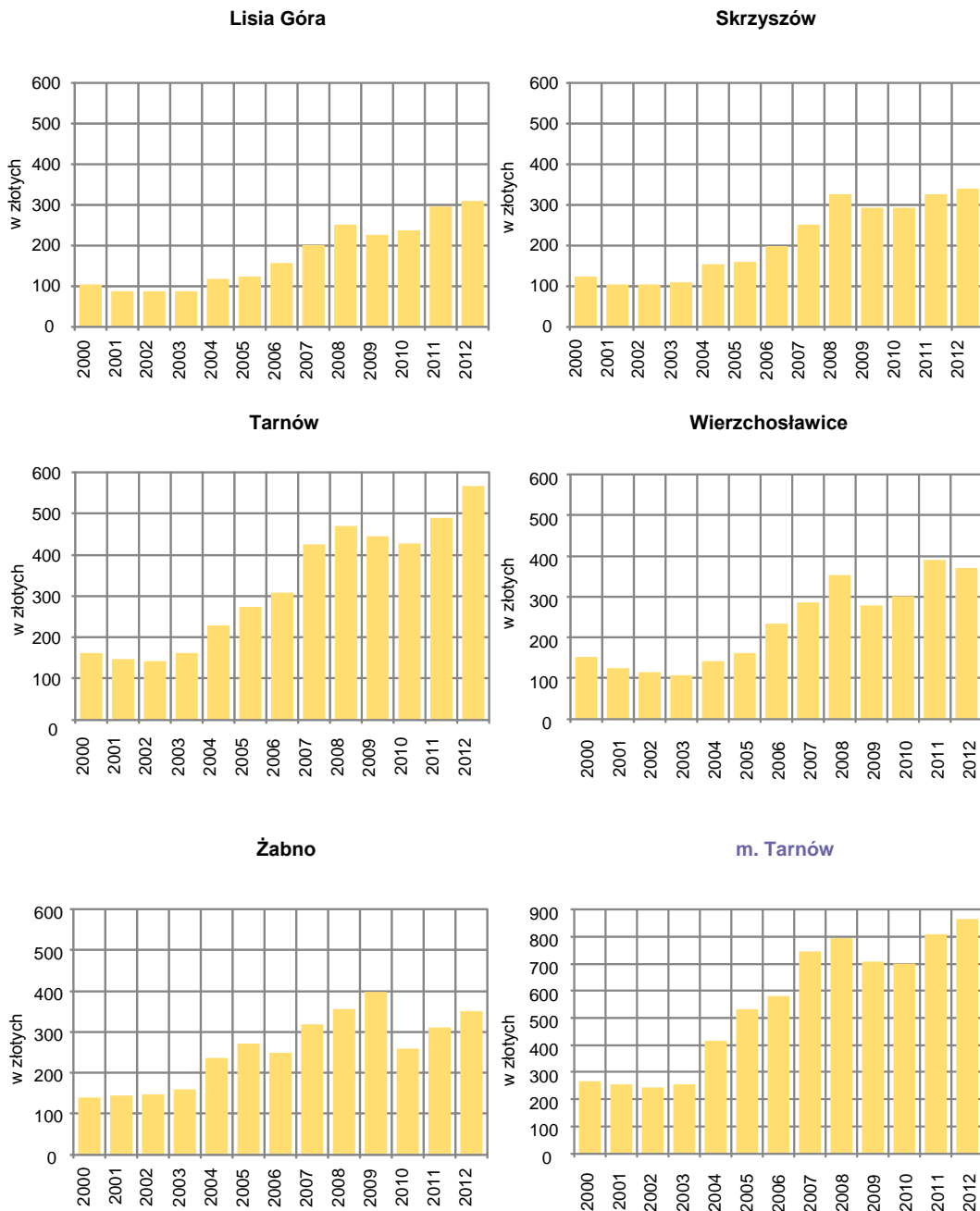
Wykres 62. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w gminach graniczących z Tarnowem

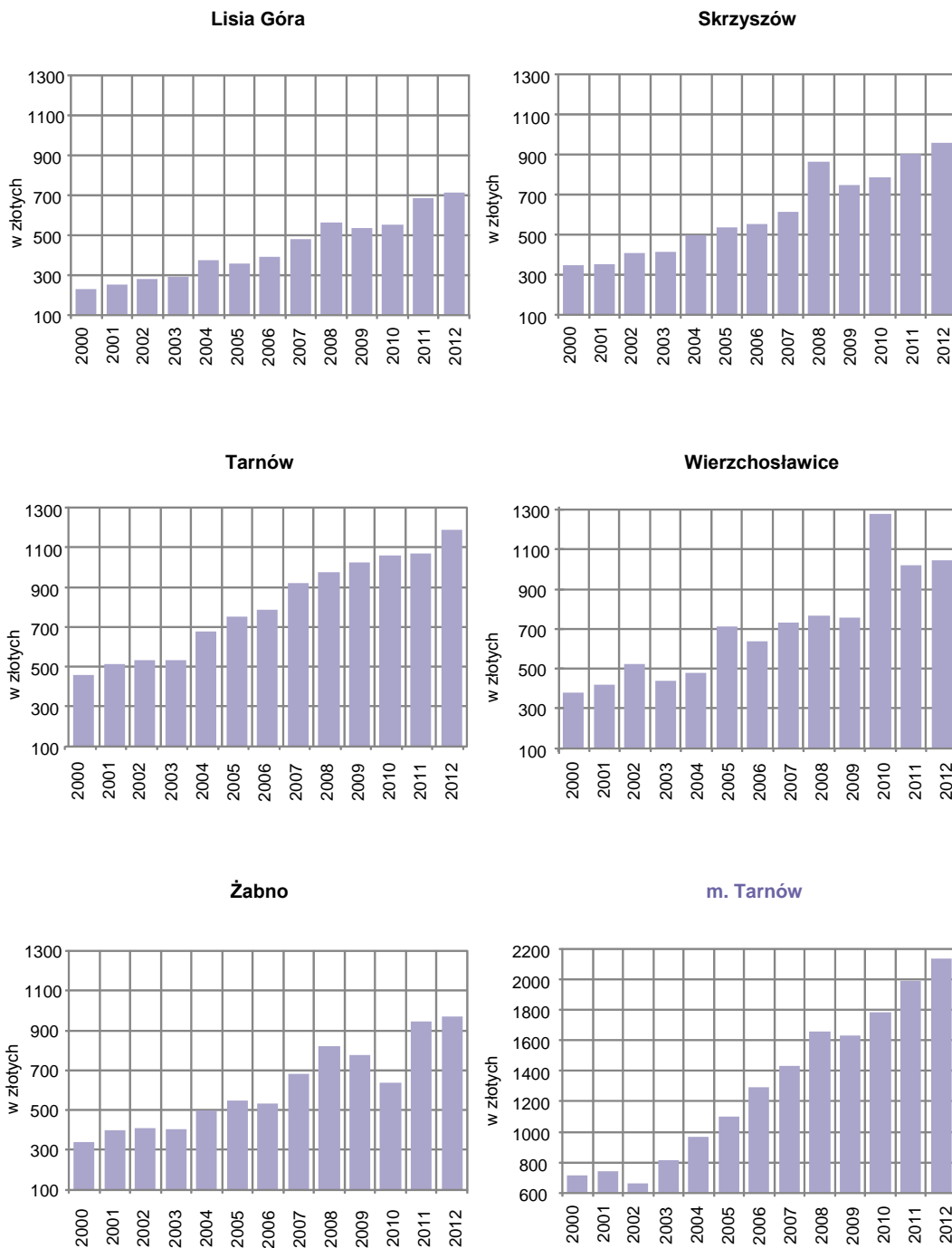
Wykres. 63. Mieszkania oddane do użytkowania w gminach graniczących z Tarnowem

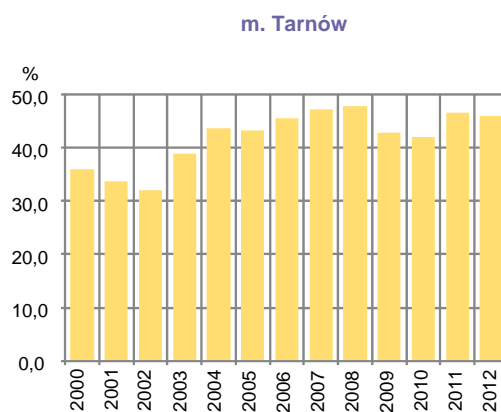
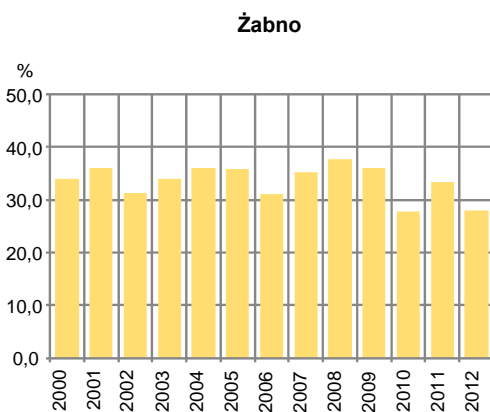
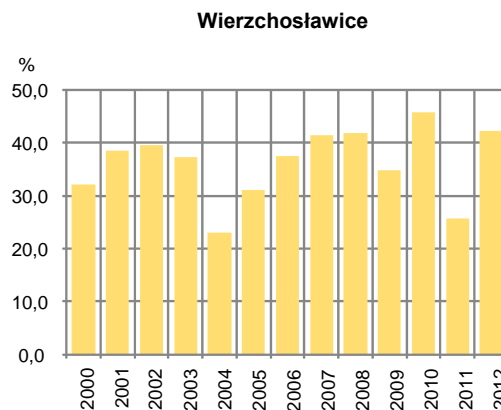
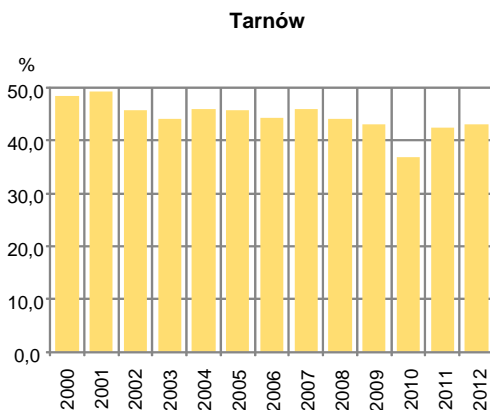
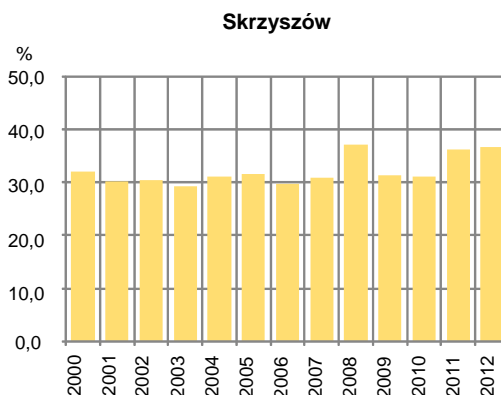
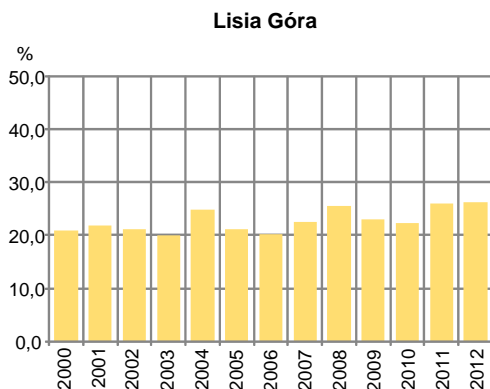
Wykres 64. Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem

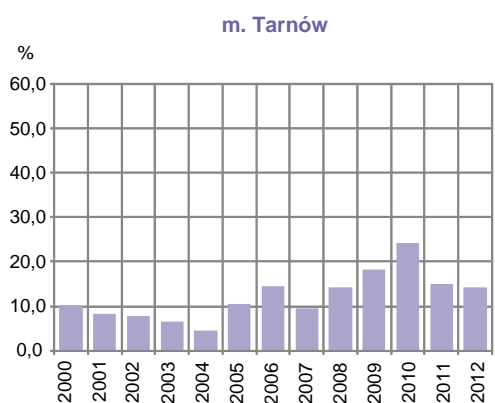
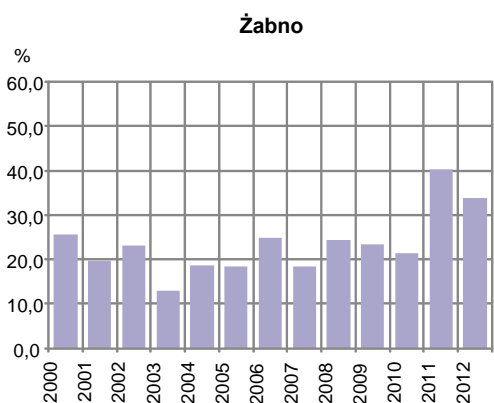
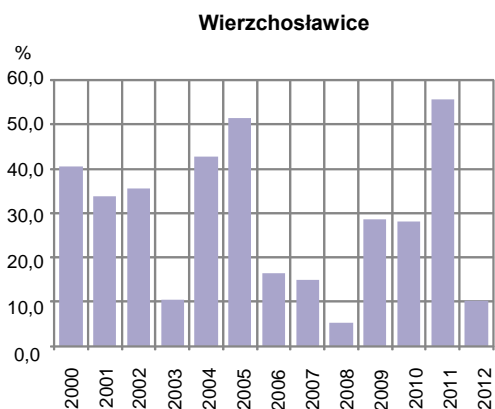
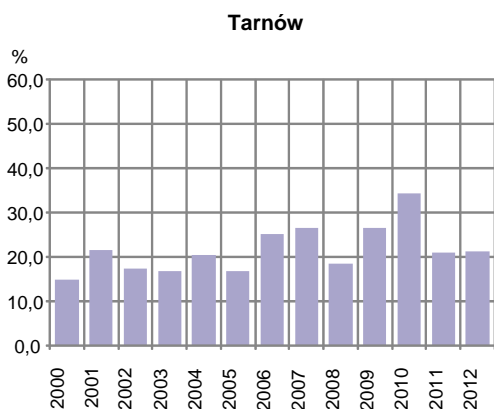
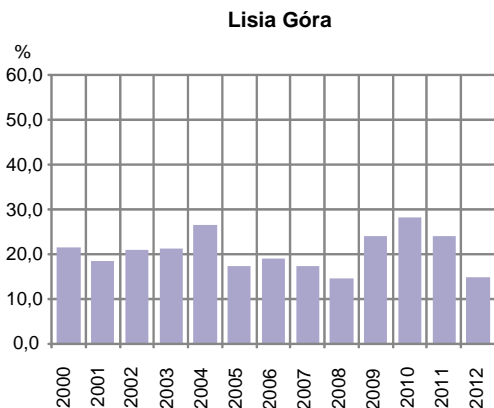
Wykres 65. Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem

Wykres 66. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem

Wykres. 67. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2012 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII) w km ²	15183	72	0,5
Ludność ^a (stan w dniu 31 XII)	3354077	112952	3,4
Małżeństwa	18197	568	3,1
Rozwody	4817	213	4,4
Separacje orzeczone	242	12	5,0
Urodzenia żywe	35117	954	2,7
Zgony	30588	1022	3,3
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,35	-0,60	x
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	1,07	-5,02	x
Pracujący ^b (stan w dniu 31 XII) w tys.	708,8	40,4	5,7
w tym kobiety	353,8	19,1	5,4
w tym pracujący:			
w przemyśle i budownictwie	232,3	14,6	6,3
łącznie w sekcjach G, H, I, J ^c	178,6	9,4	5,3
łącznie w sekcjach K, L ^c	29,0	1,2	4,2
Bezrobotni zarejestrowani ogółem (stan w dniu 31 XII)	161161	6094	3,8
w tym kobiety	84177	3382	4,0
z ogółem w %:			
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	56137	2054	x
w wieku 24 lata i mniej	39722	1111	x
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	11,5	10,4	x
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^d w zł .	3456,16	3349,31	96,9
sektor publiczny	3929,76	3917,37	99,7
sektor prywatny	3215,03	2696,56	83,9

a Na podstawie bilansów. **b** Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie; dane wstępne. **c** Patrz uwagi ogólne, str. 14. **d** Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2012 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	W tym Tarnów	
		ogółem	województwo =100
Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu emerytury lub renty ^a	808404	30513	3,8
Mediana przychodów rocznych z tytułu emerytury lub renty w zł ^a	14551	16269	111,8
Dzieci przebywające w żłobkach (w ciągu roku)	5608	819	14,6
Dzieci w przedszkolach ^{bc} w tys.	84,1	3,8	4,5
Uczniowie ^{bc} w szkołach dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi) w tys.:			
podstawowych	199,1	6,0	3,0
gimnazjach	107,0	3,6	3,4
ponadgimnazjalnych ^d	126,0	11,1	8,8
policealnych	26,1	3,5	13,5
Studenci ^e szkół wyższych (łącznie z cudzoziemcami) w tys.	203,0	6,9	3,4
Przychodnie ^f (stan w dniu 31 XII)	1647	55	3,3
Apteki (stan w dniu 31 XII)	1112	62	5,6
Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnej pomocy społecznej	9094	491	5,4
Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy społecznej ^g	223456	6932	3,1
Dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny ^g	227070	4670	2,1
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	744	11	1,5
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. woluminów	10882	345,0	3,2

a Dane Ministerstwa Finansów. **b** Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej. **c** Stan na początku roku szkolnego 2012/2013. **d** Zasadniczych szkołach zawodowych, technikach, technikach uzupełniających, liceach ogólnokształcących i profilowanych, uzupełniających liceach ogólnokształcących, ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe, szkołach specjalnych przysposabiających do pracy. **e** Stan w dniu 30 XI. **f** Do 2011 r. określane jako zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. **g** Dane ZC KSMP Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2012 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	108	4	3,7
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne w tys.	7548	71,0	0,9
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	44	2	4,5
Widzowie w kinach stałych w tys.	3013	140	4,6
Turystyczne obiekty noclegowe (stan w dniu 31 VII)	1400	13	0,9
w tym hotele	287	6	2,1
Korzystający z noclegów	3470259	43021	1,2
w tym turyści zagraniczni	1071793	5859	0,5
Udzielone noclegi	9563909	74820	0,8
w tym turystom zagranicznym	2485970	11476	0,5
Mieszkania oddane do użytkowania	15294	449	2,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	18090	321	1,8
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia	18433	368	2,0
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w ciągu roku) w tonach:			
pyłowych	3929	485	12,3
gazowych (bez dwutlenku węgla)	118873	12934	10,9
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w hm ³	267,6	10,6	4,0
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone (w ciągu roku) w tys. ton	6780,9	242,2	3,6
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) w ha	790844	9,5	0,0

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2012 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Lasy ^a w ha (stan w dniu 31 XII)	434308	272	0,1
Produkcja sprzedana przemysłu ^b			
w mln zł	69393	3856	5,6
na 1 mieszkańca w zł	20771	33872	163,1
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^{bc}			
w mln zł	8588	370,1	4,3
na 1 mieszkańca w zł	2571	3251	126,4
Dochody budżetów miast na prawach powiatu			
na 1 mieszkańca w zł	4552	4654	102,2
w tym dochody własne	2905	2139	73,6
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu			
na 1 mieszkańca w zł	4593	4637	101,0
w tym:			
bieżące	4021	3981	99,0
inwestycyjne	553	656	118,6
Podmioty gospodarki narodowej ^d zarejestrowane			
w rejestrze REGON (stan w dniu 31 XII)	343375	11140	3,2
w tym:			
spółki handlowe	26714	868	3,2
spółki cywilne	27814	855	3,1
osoby fizyczne	257489	8160	3,2

a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną w lasach prywatnych. **b** Dane za 2011 r.; dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. **c** Według lokalizacji inwestycji. **d** Bez osób prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
LUDNOŚĆ^b				
Stan w dniu 31 XII				
O G Ó Ł E M	114176	113593	112952	99,4
mężczyźni	54000	53718	53434	99,5
kobiety	60176	59875	59518	99,4
Kobiety na 100 mężczyzn	111	111	111	100,0
Ludność na 1 km ²	1577	1569	1561	99,5
Ludność w wieku:				
przedprodukcyjnym ^c	19260	18787	18393	97,9
produkcyjnym ^c	73533	72768	71851	98,7
poprodukcyjnym ^c	21383	22038	22708	103,0
Współczynnik obciążenia demograficznego ^c ..	55	56	57	101,8
Według grup wieku				
0 - 2 lata	3217	3064	2909	94,9
3 - 6	3889	4038	4122	102,1
7 - 12	6077	5861	5763	98,3
13 - 15	3392	3314	3184	96,1
16 - 18	4102	3833	3741	97,6
19 - 24	9629	9299	8755	94,1
25 - 29	9831	9540	9153	95,9
30 - 39	17275	17487	17815	101,9
40 - 49	14635	14438	14404	99,8
50 - 59	17583	17356	16970	97,8
60 - 69	12104	12743	13400	105,2
70 - 79	8531	8432	8269	98,1
80 - 89	3566	3806	4035	106,0
90 lat i więcej	345	382	432	113,1

a Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. **b** Na podstawie bilansów. **c** Patrz uwagi metodyczne str. 17.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
RUCH NATURALNY^a				
Małżeństwa	665	594	568	95,6
na 1000 ludności	5,81	5,22	5,02	x
Urodzenia żywe	1013	973	954	98,0
na 1000 ludności	8,85	8,55	8,43	x
Zgony ogółem	1003	1003	1022	101,9
na 1000 ludności	8,76	8,81	9,03	x
w tym niemowląt	2	2	2	100,0
na 1000 urodzeń żywych	1,97	2,06	2,10	x
Przyrost naturalny	10	-30	-68	x
na 1000 ludności	0,09	-0,26	-0,60	x
Rozwody	225	234	213	91,0
na 1000 ludności	1,97	2,06	1,88	x
Separacje orzeczone	8	16	12	75,0
na 10 tys. ludności	0,70	1,41	1,06	x
MIGRACJE LUDNOŚCI				
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały^a				
Napływ^b ogółem	801	884	842	95,2
w tym:				
z miast	263	245	262	106,9
z zagranicy	110	86	112	130,2
Odptyw^c ogółem	1334	1437	1410	98,1
w tym:				
do miast	348	362	345	95,3
za granicę	266	290	242	83,4
Saldo migracji ogółem	-533	-553	-568	102,7
na 1000 ludności	-4,65	-4,86	-5,02	x
Migracje czasowe^d				
Zameldowani na pobyt czasowy ogółem	2391	2361	98,7
Czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania ogółem	2084	2059	98,8
Saldo ogółem	307	302	98,4

a W ciągu roku. **b** Zameldowania. **c** Wymeldowania. **d** Stan w dniu 31 XII.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
PRACUJĄCY^{ab}				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
O G Ó Ł E M	42022	41817	40417	96,7
w tym kobiety	19529	19580	19082	97,5
sektor publiczny	19459	18771	18451	98,3
sektor prywatny	22563	23046	21966	95,3
W tym pracujący:				
w przemyśle i budownictwie	15905	15269	14566	95,4
łącznie w sekcjach G, H, I, J ^c	9819	9721	9401	96,7
łącznie w sekcjach K, L ^c	1314	1255	1229	97,9
ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA^{bd}				
Przeciętne zatrudnienie	37378	37334	36182	96,9
sektor publiczny	19474	19696	19346	98,2
sektor prywatny	17904	17638	16836	95,5
W tym:				
przemysł i budownictwo	17437	17228	16150	93,7
łącznie sekcje G, H, I, J ^c	5295	5350	5402	101,0
łącznie sekcje K, L ^c	1134	859	802	93,4
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	3015,78	3226,32	3349,31	103,8
sektor publiczny	3487,39	3730,62	3917,37	105,0
sektor prywatny	2502,81	2663,18	2696,56	101,3
W tym:				
przemysł i budownictwo	3069,33	3357,33	3515,22	104,7
łącznie sekcje G, H, I, J ^c	2458,01	2613,49	2718,41	104,0
łącznie sekcje K, L ^c	3491,80	3432,96	3447,11	100,4
POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^e				
Poszkodowani ogółem	250 ^f	302	293	97,0
w tym kobiety.....	72	79	88	111,4
Liczba dni niezdolności do pracy ogółem	11316 ^f	14063 ^f	12776	90,8
na 1 poszkodowanego ^g	45	47 ^f	44	93,6

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. **b** Dane wstępne. **c** Patrz uwagi ogólne str. 14. **d** Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. **e** Według miejsca zdarzenia; zgłoszonych w ciągu roku, bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. **f** Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. **g** Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych osób

TABL. 2 WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI				
W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W TARNOWIE				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	5358	5334	6094	114,2
mężczyźni	2331	2276	2712	119,2
kobiety	3027	3058	3382	110,6
Z liczby ogółem:				
osoby dotychczas niepracujące	1068	958	968	101,0
posiadający prawo do zasiłku	678	739	949	128,4
bez kwalifikacji zawodowych	1108	930	965	103,8
niepełnosprawni	611	552	671	121,6
Według wieku:				
poniżej 25 lat	1211	1090	1111	101,9
25 - 34 lata	1640	1623	1839	113,3
35 - 44	930	1023	1200	117,3
45 - 54	1119	1109	1269	114,4
55 lat i więcej	458	489	675	138,0
Według poziomu wykształcenia:				
wyższe	907	961	1115	116,0
średnie zawodowe (łącznie z policealnym)	1135	1229	1414	115,1
średnie ogólnokształcące	782	726	841	115,8
zasadnicze zawodowe	1361	1290	1559	120,9
gimnazjalne i niższe	1173	1128	1165	103,3
Według czasu pozostawania bez pracy ^a :				
1 miesiąc i mniej	785	579	680	117,4
1 - 3	1084	948	1301	137,2
3 - 6	953	975	1043	107,0
6 - 12	911	1018	1016	99,8
12 - 24	890	955	992	103,9
powyżej 24 miesięcy	735	859	1062	123,6
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^b	8158	7293	7729	106,0
Bezrobotni wyrejestrowani ^b	8005	7317	6969	95,2
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	9,2^c	9,1	10,4	x
Oferty pracy	75	209	149	71,3
Oferty pracy zgłoszone ^b	4832	3583	3758	104,9
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE^d				
Emeryci i renciści ogółem	31219	30812	30513	99,0
Mediana przychodów rocznych z emerytury lub renty w zł	14601	15535	16269	104,7

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie. **b** W ciągu roku. **c** Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. **d** Dane Ministerstwa Finansów - za rok poprzedni niż wykazano.

TABL. 2 WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
EDUKACJA I WYCHOWANIE^a				
<i>Stan na początku roku szkolnego</i>				
Placówki wychowania przedszkolnego	37	40	43	107,5
w tym przedszkola	35	38	37	97,4
Miejsca w przedszkolach	3629	3735	3777	101,1
Oddziały	156	168	172	102,4
w tym w przedszkolach	154	164	165	100,6
Dzieci	3562	3753	3923	104,5
w tym w przedszkolach	3524	3688	3794	102,9
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc	97	99	100	101,0
Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi)				
podstawowe	24	25	24	96,0
gimnazja	20	21	22	104,8
zasadnicze szkoły zawodowe ^b	12	13	12	92,3
licea ogólnokształcące	19	19	19	100,0
technika ^c	13	13	13	100,0
Oddziały w szkołach				
podstawowych	363	357	294	82,4
gimnazjach	163	159	153	96,2
zasadniczych szkołach zawodowych ^b	107	104	100	96,2
liceach ogólnokształcących	195	189	174	92,1
technikach ^c	227	217	176	81,1
Uczniowie szkół				
podstawowych	6245	6145	6026	98,1
gimnazjów	3798	3704	3636	98,2
zasadniczych szkół zawodowych ^b	1580	1600	1429	89,3
liceów ogólnokształcących	5919	5615	5208	92,8
techników ^c	4512	4495	4508	100,3

a Dane, z wyjątkiem szkół wyższych, Ministerstwa Edukacji Narodowej. **b** Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. **c** Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
EDUKACJA I WYCHOWANIE^a (dok.) <i>Stan na początku roku szkolnego</i>				
Szkoły policealne	29	25	24	96,0
oddziały	119	120	107	89,2
uczniowie	2933	3338	3520	105,5
Szkoły wyższe	2	2	2	100,0
Studenci ^b szkół wyższych (łącznie z cudzoziemcami)	9232	7818	6936	88,7
Szkoły dla dorosłych				
licea ogólnokształcące ^c	12	14	12	85,7
technika ^d	3	3	2	66,7
Oddziały w szkołach				
licea ogólnokształcące ^c	62	58	44	75,9
technika ^d	10	7	3	42,9
Uczniowie szkół				
licea ogólnokształcące ^c	1831	1870	1589	85,0
technika ^d	168	111	33	29,7
Komputeryzacja w szkołach podstawowych i gimnazjach				
Komputery w szkołach	1005	1102	1080	98,0
Pracownie komputerowe	50	52	48	92,3
Komputery podłączone do Internetu	904	1013	1011	99,8
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów:				
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	17	16	16	100,0
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	13	13	16	123,1

a Dane, z wyjątkiem szkół wyższych, Ministerstwa Edukacji Narodowej. **b** Stan w dniu 30 XI. **c** Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. **d** Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
OCHRONA ZDROWIA				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Przychodnie^a	42	55	55	100,0
Apteki ogólnodostępne	60	62	62	100,0
Farmaceuci pracujący w aptekach ^b	137	137	139	101,5
Liczba ludności na 1 aptekę	1903 ^c	1832 ^c	1822	99,5
Żłobki	6	7	8	114,3
Miejsca w żłobkach	310	360	431	119,7
Dzieci przebywające w żłobkach (w ciągu roku)	624	710	819	115,4
Domy i zakłady stacjonarne pomocy społecznej	10	10	10	100,0
Miejsca w domach i zakładach stacjonarnych pomocy społecznej	525	543	540	99,4
Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnych pomocy społecznej	504	510	491	96,3
KULTURA				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Biblioteki publiczne i filie	12	11	11	100,0
Księgozbiór bibliotek publicznych				
w woluminach	353736	347145	345036	99,4
w woluminach na 1000 ludności	3098 ^c	3056 ^c	3055	100,0
Czytelnicy (w ciągu roku)	27400	26730	25999	97,3
Wypożyczenia (w ciągu roku)				
w woluminach	424834	420619	411678	97,9
w woluminach na 1000 ludności	3710 ^c	3695 ^c	3637	98,4
na 1 czytelnika w woluminach	15,5	15,7	15,8	100,6
Muzea i oddziały muzealne	3	3	4	133,3
Wystawy czasowe				
własne ^d	24	18	9	50,0
obce ^e	17	41	14	34,1
Zwiedzający muzea (w ciągu roku)	21200	17683	71047	401,8
w tym młodzież szkolna ^f	10633	2059	6554	318,3

a Do roku 2011 określane jako zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. **b** Mgr farmacji. **c** Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. **d** W kraju **e** Krajowe i z zagranicy. **f** Zwiedzająca w zorganizowanych grupach.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100

KULTURA (dok.)

Stan w dniu 31 XII

Kina stałe	2	2	2	100,0
Miejsca na widowni	1034	1034	1032	99,8
Liczba seansów ^a	2488	3019	2724	90,2
Widzowie w kinach ^a	142813	160389	140025	87,3
Widzowie w kinach na 1 seans ^a	57	53	51	96,2

TURYSTYKA^b

Obiekty noclegowe ^c	11	11	13	118,2
w tym hotele	3	4	6	150,0
Miejsca noclegowe ^c	705	768	842	109,6
w tym hotele	402	464	589	126,9
Korzystający z noclegów	44103	44096	43021	97,6
w tym turyści zagraniczni	7250	6086	5859	96,3
Wynajęte pokoje w obiektach hotelarskich (hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe)	42999	41285	44222	107,1
w tym przez turystów zagranicznych	8019	8131	8119	99,9
Udzielone noclegi	72475	75109	74820	99,6
w tym turystom zagranicznym	11530	10894	11476	105,3
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	30,1	28,1	26,0	x

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. HANDEL

Stan w dniu 31 XII

Długość sieci w km				
wodociągowej rozdzielczej	291,6	293,4	299,6	102,1
kanalizacyjnej ^d	335,4	338,0	341,1	100,9
Targowiska stałe^e	14	14	15	107,1
powierzchnia targowisk w tys. m ²	75,6	76,1	96,5	126,8
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	304	304	311	102,3
Targowiska sezonowe^a	2	2	3	150,0

a W ciągu roku. **b** Turystyczne obiekty noclegowe. **c** Stan w dniu 31 VII. **d** Sieć rozdzielcza i kolektory. **e** Bez targowisk położonych na terenach prywatnych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
GOSPODARKA MIESZKANIOWA				
Zasoby mieszkaniowe^a (stan w dniu 31 XII)				
Mieszkania ogółem	42209	.	.	x
Izby ogółem	150885	.	.	x
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² ..	2637,7	.	.	x
Przeciętna:				
liczba izb w mieszkaniu	3,57	.	.	x
liczba osób na 1 mieszkanie	2,72	.	.	x
liczba osób na 1 izbę	0,76	.	.	x
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² ..	62,5	.	.	x
powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m ² ...	23,0	.	.	x
Mieszkania oddane do użytkowania				
Mieszkania	265	463	449	97,0
w tym indywidualne ^b	193	170	298	175,3
Izby	1209	1753	1707	97,4
w tym w budynkach indywidualnych ^b	919	857	1294	151,0
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	28829	38403	40574	105,7
w tym indywidualnych ^b	22793	21669	31461	145,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	108,8	82,9	90,4	109,0
w tym w budynkach indywidualnych ^b	118,1	127,5	105,6	82,8
Mieszkania, których budowę rozpoczęto ..	226	223	321	143,9
w tym indywidualne	101	104	309	297,1
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia	275	329	368	111,9
w tym indywidualne	176	170	334	196,5

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych. **b** Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA				
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (<i>w ciągu roku</i>) w tonach:				
pyłowych	405	273	485	177,7
gazowych (bez dwutlenku węgla)	12587	11432	12934	113,1
Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
pyłowych	99,7	99,7	99,5	x
gazowych (bez dwutlenku węgla)	36,3	36,5	61,4	x
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (<i>w ciągu roku</i>) w hm ³ ..	14,7	11,2	10,6	94,5
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % wymagających oczyszczania	93,1	96,8	99,3	x
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone (<i>w ciągu roku</i>) w tys. ton	147,6	142,7	242,2	169,7
w tym poddane odzyskowi	130,5	134,3	208,3	155,1
Komunalne oczyszczalnie ścieków:				
z podwyższonym usuwaniem biogenów	1	1	1	100,0
Odpady komunalne zmieszane zebrane w ciągu roku w tys. ton	32,4	31,2	28,3	90,7
w tym z gospodarstw domowych	18,2	18,1	16,9	93,6
Przemysłowe oczyszczalnie ścieków:				
mechaniczne	6	4	4	100,0
biologiczne	3	1	1	100,0

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) w ha	72,1	72,1	9,5	13,2
Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	41	41	41	100,0
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł	8672,7	36992,4	19454,7	52,6
w tym na:				
gospodarkę ściekową i ochronę wód	2087,3	5463,6	3036,6	55,6
ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	21,5	89,3	124,7	139,6
gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych	6096,1	16581,4	2225,9	13,4
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł	58077,3	77699,9	65919,9	84,8
w tym na ujęcia i doprowadzenia wody	3556,0	2721,6	2686,3	98,7

INWESTYCJE

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^a ogółem w mln zł	230,1	370,1	.	x
w tym w sekcjach:				
Przemysł	74,1	262,9	.	x
w tym przetwórstwo przemysłowe	28,6	40,1		
Budownictwo	15,5	9,6	.	x
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	66,2	22,6	.	x
Transport i gospodarka magazynowa	8,7	11,2	.	x
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,2	4,3	.	x
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	17,8	19,4	.	x

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
FINANSE PUBLICZNE				
Dochody budżetu miasta ogółem w tys. zł	486281,8	485444,6	526796,0	108,5
Dochody własne	204701,4	226736,9	242127,5	106,8
w tym środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	461,7	812,9	856,0	105,3
Dotacje ogółem	114520,9	85358,4	98615,7	115,5
Celowe z budżetu państwa	61825,4	61625,3	63280,6	102,7
Otrzymane z funduszy celowych	120,0	230,6	9682,3	42 razy
Celowe otrzymane na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	4858,4	5194,5	5596,3	107,7
Dotacje §§ 200,620	47717,1	18160,4	19949,7	109,9
Subwencja ogólna	167059,6	173349,3	186052,8	107,3
Dochody budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	4247^a	4264^a	4654	109,6
Wydatki budżetu miasta ogółem w tys. zł .	547083,8	507887,0	524874,6	103,3
Wydatki bieżące	411398,6	430096,1	450621,5	104,8
w tym:				
dotacje	45556,3	49743,7	52923,8	106,4
świadczenia na rzecz osób fizycznych	40208,2	40127,5	41725,2	104,0
wydatki bieżące jednostek budżetowych	316581,8	328947,4	342031,2	104,0
w tym:				
wynagrodzenia	192072,6	206181,6	213770,3	103,7
składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy	30900,8	32846,8	37085,8	112,9
Wydatki majątkowe	135685,3	77790,9	74253,1	95,5
w tym inwestycyjne	133085,3	76790,9	74252,7	96,7
Wydatki budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	4778^a	4461^a	4637	104,3
Wynik finansowy w tys. zł	-60802,0	-22442,4	1921,4	x

^a Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
FINANSE PUBLICZNE (cd.)				
Dochody ogółem w tys. zł	486281,8	485444,6	526796,0	108,5
Rolnictwo i łowiectwo	31,7	22,5	32,4	144,0
Transport i łączność	35023,4	4375,1	10768,0	246,1
Turystyka	4221,3	430,0	184,1	42,8
Gospodarka mieszkaniowa	18485,2	21435,5	26638,0	124,3
Działalność usługowa	789,4	1074,5	2040,9	189,9
Administracja publiczna	3061,5	6645,9	2496,0	37,6
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	503,1	211,8	19,8	9,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	13101,6	13324,4	13465,7	101,1
Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem.....	155634,7	174208,9	189952,3	109,0
Różne rozliczenia	167403,1	173698,2	186738,1	107,5
Oświata i wychowanie	10769,5	15797,0	16917,4	107,1
Ochrona zdrowia	8201,3	8553,8	9197,0	107,5
Pomoc społeczna	40628,7	40984,3	41328,2	100,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	6144,6	7625,2	7635,9	100,1
Edukacyjna opieka wychowawcza	2271,6	3396,1	2222,6	65,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	12690,9	7739,7	7250,9	93,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	5437,6	4240,6	1974,2	46,6
Kultura fizyczna	949,0	511,6	6803,5	1329,8
Pozostałe działy	933,6	1169,5	1131,0	96,7

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
FINANSE PUBLICZNE (dok.)				
Wydatki ogółem w tys. zł	547083,8	507887,0	524874,6	103,3
Rolnictwo i łowiectwo	35,3	25,5	39,5	154,9
Transport i łączność	92015,0	45390,9	58315,1	128,5
Turystyka	9994,6	959,3	1563,7	163,0
Gospodarka mieszkaniowa	14321,6	19593,5	18875,0	96,3
Działalność usługowa	1276,4	1728,8	2302,0	133,2
Administracja publiczna	29460,5	34977,4	31876,9	91,1
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	569,3	219,5	19,8	9,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	17820,6	17176,6	17110,5	99,6
Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	1931,4	1351,2	-	x
Obsługa długu publicznego	8764,3	10101,9	13648,3	135,1
Różne rozliczenia	2641,6	2032,8	72,9	3,6
Oświata i wychowanie	202188,9	221743,2	227294,8	102,5
Ochrona zdrowia	13391,9	12157,0	12554,3	103,3
Pomoc społeczna	63866,6	65199,2	66173,1	101,5
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	11023,3	12376,7	11893,9	96,1
Edukacyjna opieka wychowawcza	22017,8	18556,1	20425,1	110,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	22986,2	17037,6	16468,0	96,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego..	18490,6	17423,8	12875,0	73,9
Kultura fizyczna	8975,3	7823,1	11796,1	150,8
Pozostałe działy	5312,6	2012,9	1570,6	78,0

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
O G Ó Ł E M	11067	10851	11140	102,7
sektor publiczny	324	329	325	98,8
sektor prywatny	10743	10522	10815	102,8
w tym:				
spółki handlowe.....	772	814	868	106,6
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	98	104	106	101,9
spółki cywilne	876	859	855	99,5
spółdzielnie	43	43	42	97,7
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	8327	8062	8160	101,2
W tym według wybranych sekcji PKD:				
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	79	72	69	95,8
przemysł	982	971	985	101,4
w tym przetwórstwo przemysłowe	929	911	915	100,4
budownictwo	1037	1034	1061	102,6
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3122	2977	2955	99,3
transport i gospodarka magazynowa	745	689	681	98,8
zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	259	260	263	101,2
informacja i komunikacja	266	292	309	105,8
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	474	441	436	98,9
obsługa rynku nieruchomości ^Δ	438	454	478	105,3
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1158	1144	1195	104,5
administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	212	206	213	103,4

^a Zarejestrowane w rejestrze REGON; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	
	w liczbach bezwzględnych			2011=100

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII

W tym według wybranych sekcji PKD (dok.):				
edukacja ^b	380	392	517	131,9
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	859	875	896	102,4
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	236	231	237	102,6
pozostała działalność usługowa	783	775	809	104,4

POJAZDY ZAREJESTROWANE^c

Pojazdy ogółem	59665	61466	63232	102,9
Samochody osobowe	43338	44636	45921	102,9
Samochody ciężarowe	7342	7486	7614	101,7
Ciągniki samochodowe	382	432	460	106,5
Samochody specjalne	434	443	452	102,0
Autobusy	287	266	274	103,0
Naczepy	370	392	433	110,5
Przyczepy	990	1006	1010	100,4
Przyczepy lekkie	2629	2675	2717	101,6
Motorowery	1528	1642	1767	107,6
Motocykle	1792	1910	1996	104,5
Ciągniki rolnicze	449	453	459	101,3
Pojazdy samochodowe inne	124	125	129	103,2

a Zarejestrowane w rejestrze REGON; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne. **b** Patrz Uwagi ogólne str. 15. **c** Dane Urzędu Miasta Tarnowa opublikowane na www.tarnow.pl w Raporcie o stanie miasta – stan na 31 XII 2010, 2011, 2012 r.; s. 81, s. 78, s. 79.

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2012 R.

CZŁONKOWIE RADY MIASTA

O G Ó Ł E M	25
w tym kobiety	7
Radni według wieku:	
29 lat i mniej	3
30 - 39	5
40 - 59	13
60 lat i więcej	4
Radni według poziomu wykształcenia:	
wyższe	20
policealne	-
średnie	4
zasadnicze zawodowe	1
podstawowe	-
Radni według grup zawodów:	
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	8
specjaliści	12
technicy i inny średni personel	4
pracownicy biurowi	-
pracownicy usług i sprzedawcy	-
rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	-
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	-
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	-
pracownicy przy pracach prostych	-
siły zbrojne	-
pozostali niesklasyfikowani	1

Ź r ó d ł o: Bank Danych Lokalnych – www.stat.gov.pl

STRAŻ MIEJSKA

Interwencje

w liczbach
bezwzględnych

Naruszanie przepisów drogowych	3266
Zakłócanie spokoju i ciszy nocnej, wybryki chuligańskie	1187
Nieodśnieżone chodniki i jezdnie oraz nawisy śnieżne	268
Nieobyczajne wybryki	2238
Interwencje dotyczące psów biegających luzem	517

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2012 R. (cd.)

STRAŻ MIEJSKA (dok.)

Interwencje (dok.)

w liczbach
bezwzględnych

Sprawy porządkowe	576
Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	871
Interwencje w stosunku do osób bezdomnych	538

Źródło: Straż Miejska w Tarnowie – opublikowano na www.tarnow.pl w „Raporcie o stanie miasta – stan na 31 XII 2012 r.”, s. 143.

KOMENDA MIEJSKA POLICJI

Kategorie przestępstw

Przestępstwa
stwierdzone

Kradzież samochodu	28
Kradzież rzeczy	681
Kradzież z włamaniem	282
Bójka, pobicie	36
Uszkodzenie rzeczy	267
Uszczerbek na zdrowiu	61
Rozbój	69

Przemoc w rodzinie, procedura „Niebieskiej Karty”

		2011	2012
Ilość sporządzonych niebieskich kart		537	484
Sprawcy	Ogółem	537	488
	kobiety	32	33
	mężczyźni	505	455
	pod wpływem alkoholu	291	198
	doprowadzono do Izby Wyrzeźwień	102	19
	zatrzymano.....	76	118
Pokrzywdzeni	Ogółem	994	711
	małoletni	357	144
	dorośli	637	567

Źródło: Komenda Miejska Policji w Tarnowie – opublikowano na www.tarnow.pl w „Raporcie o stanie miasta – stan na 31 XII 2012 r.”, s. 140-141

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2012 R. (dok.)

KOMENDA STRAŻY POŻARNEJ		
	2011 ^a	2012
Liczba zdarzeń ogółem	832	830
Požary	260	280
Miejscowe zagrożenia	544	535
Alarmy fałszywe	28	15

^a Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.

Źródło: Komenda Straży Pożarnej – opublikowano na www.tarnow.pl w „Raporcie o stanie miasta – stan na 31 XII 2012 r.”, s. 144.

WYPŁACONE DODATKI MIESZKANIOWE

Typ zasobu	Kwota w złotych	Liczba dodatków
Ogółem	5 772 757	26 360
Spółdzielcze	2 453 474	11 269
Komunalne	1 948 148	9 041
Wspólnoty	557 565	3 411
Prywatne i inne	813 570	2 639

Źródło: Dane Urzędu Miasta Tarnowa, opublikowane na www.tarnow.pl w „Raporcie o stanie miasta – stan na 31 XII 2012 r.”, s. 95.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2012 R.^a

MIASTA ^b	Ludność (stan w dniu 31 XII)		Kobiety na 100 mężczyzn		Współczynnik obciążenia demogra- ficznego ^c		Przyrost naturalny na 1000 ludności		Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności		Pracujący ^d na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	
	↓	↑	↑	↓	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑
Bielsko Biała	174370	1	112	5	59,2	19	0,28	8	-1,57	5	396	1
Chełm	65897	17	113	6	51,8	4	-0,02	10	-4,16	15	207	20
Elbląg	123659	3	109	2	53,7	5	-1,92	17	-3,41	10	226	18
Gorzów Wielkopolski	124609	2	110	3	54,3	6	0,71	7	-1,01	3	308	9
Jelenia Góra	82846	12	114	7	57,6	16	-4,74	21	-2,73	8	285	12
Kalisz	104676	8	115	8	61,4	20	-2,39	18	-2,28	7	309	8
Konin	77847	13	110	3	56,9	13	-0,29	12	-5,81	20	302	10
Koszalin	109343	7	111	4	56,3	11	-0,24	11	-0,66	2	281	13
Legnica	102422	9	111	4	54,6	7	-1,54	16	-3,56	12	326	5
Leszno	64722	19	110	3	56,4	12	1,82	4	-2,16	6	325	6
Łomża	62812	21	108	1	48,4	1	1,14	5	-4,43	16	214	19
Nowy Sącz	84129	11	109	2	57,4	15	2,07	3	-3,55	11	361	3
Piotrków Trybunalski	76404	14	113	6	59,0	18	-1,40	15	-1,35	4	298	11
Płock	123627	4	111	4	56,1	10	0,16	9	-4,16	15	368	2
Przemyśl	64276	20	113	6	57,7	17	-1,02	14	-4,59	17	269	15
Siedlce	76393	15	111	4	54,7	8	2,65	2	-2,95	9	316	7
Słupsk	94849	10	112	5	55,5	9	-2,49	19	-3,73	14	285	12
Suwałki	69404	16	109	2	51,2	2	3,01	1	-0,45	1	261	17
TARNÓW	112952	6	111	4	57,2	14	-0,60	13	-5,02	19	358	4
Włocławek	115546	5	112	5	56,1	10	-2,73	20	-3,57	13	272	14
Zamość	65612	18	111	4	51,7	3	1,11	6	-4,89	18	268	16

a Patrz uwagi ogólne str. 15. **b** Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. **c** Patrz Uwagi metodyczne str. 17. **d** Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2012 R.^a (cd.)

MIASTA ^b	Stopa bezrobocia rejestrowanego w %		Przeciętne miesięczne wynagrodzenie ^c brutto w zł		Udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności		Udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem		Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	
	↑	↓	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	
Bielsko Biala	6,7	1	3576,40	2	99036	9	3,31	1	18,2	1
Chelm	17,4	17	3099,95	15	102447	6	7,41	12	29,4	15
Elbląg	17,1	16	3363,24	5	80770	19	9,35	18	24,8	7
Gorzów Wielkopolski	9,3	4	3197,03	13	83582	17	4,98	3	23,1	5
Jelenia Góra	10,3	5	3291,09	8	80348	20	5,06	4	25,1	8
Kalisz	8,4	2	3150,01	14	92725	11	7,19	10	25,7	11
Konin	13,7	13	3483,18	3	123798	3	8,65	16	28,1	13
Koszalin	12,0	9	3323,31	7	86863	13	4,89	2	18,6	2
Legnica	10,4	6	3034,05	16	75981	21	7,10	8	22,4	4
Leszno	8,6	3	2977,96	19	96877	10	7,07	9	25,6	10
Łomża	16,8	15	2972,85	20	102424	7	6,02	5	31,4	18
Nowy Sącz	11,0	7	2985,71	18	100819	8	7,51	13	32,2	20
Piotrków Trybunalski	12,7	11	2741,58	21	91630	12	8,79	17	29,5	16
Płock	12,6	10	4618,20	1	83754	16	8,14	15	19,9	3
Przemyśl	17,7	18	3234,16	12	104178	5	10,48	20	32,6	21
Siedlce	11,2	8	3470,66	4	127510	2	6,74	7	24,2	6
Słupsk	12,0	9	3234,17	11	82983	18	7,34	11	26,0	12
Suwałki	13,0	12	3029,62	17	86218	14	10,37	19	31,6	19
TARNÓW	10,4	6	3349,31	6	113288	4	6,12	6	25,2	9
Włocławek	20,6	19	3240,04	10	84841	15	12,80	21	28,9	14
Zamość	16,1	14	3267,28	9	156930	1	7,56	14	30,8	17

a Patrz uwagi ogólne str. 15. **b** Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. **c** Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2012 R.^a (dok.)

MIASTA ^b	Widzowie w kinach na 10 tys. ludności		Korzystający z noclegów na 1000 ludności		Odpady komunalne zmieszane zebrane z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg ^c		Dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł		Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON ^d na 10 tys. ludności	
Bielsko-Biała	42480	1	477,7	5	201,1	15	2374	5	1443	3
Chełm	2002	21	245,0	16	179,8	17	1447	21	865	21
Elbląg	7402	15	397,7	8	236,2	8	1708	17	991	16
Gorzów Wielkopolski	26634	6	473,1	6	244,1	7	1785	16	1441	4
Jelenia Góra	6757	16	791,5	1	274,5	3	2306	6	1523	2
Kalisz	6166	18	303,6	12	185,9	16	2023	12	1126	9
Konin	19308	11	175,2	21	219,5	12	2767	3	1070	11
Koszalin	31301	3	441,5	7	229,9	11	2007	13	1680	1
Legnica	25025	7	500,3	4	357,0	1	2048	11	1298	7
Leszno	5369	19	300,8	13	246,8	6	2238	8	1372	6
Łomża	6709	17	258,9	15	225,1	10	1616	19	985	18
Nowy Sącz	19705	10	224,1	19	144,8	19	1985	14	1124	10
Piotrków Trybunalski	30398	4	284,2	14	131,3	21	2159	9	975	19
Płock	24821	8	225,1	18	222,9	9	3771	1	1007	14
Przemyśl	2402	20	673,7	3	215,8	13	1639	18	936	20
Siedlce	31822	2	198,2	20	143,7	20	2267	7	1061	12
Słupsk	20187	9	322,0	11	252,7	5	2479	4	1401	5
Suwałki	18795	12	359,0	10	259,2	4	1862	15	1001	15
TARNÓW	12371	13	380,1	9	158,3	18	2139	10	986	17
Włocławek	12011	14	235,0	17	288,5	2	2840	2	1027	13
Zamość	27257	5	734,4	2	210,8	14	1539	20	1193	8

a Patrz uwagi ogólne str. 15. **b** Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. **c** Dane za 2011 r. **d** Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne, stan w dniu 31 XII.